

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Q. Sertorius et Eumenes

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Βίοι παράλληλοι

ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ

καὶ

ΕΥΜΕΝΟΥΣ.

ΣΕΡΤΩΡΙΟΣ.

Ο ΑΥΜΑΣΤΟΝ μάλιστα δοκῆστι, ἐν ἀπείρῳ τῶν χρόνων τὴν τύχης ἄλλοτε ἄλλως ρεῖσθης, ὅτι τῶν τὰ συμπύματα πολλάκις κατὰ φέρεσθαι τὸ αὐτόμαλον. εἴτε γὰρ δοκῆστι τὸ ὑποκειμένων ἐπισμόνον τὸ πλήθος, ἀφρονον ἔχει τὴν ἄποτελουμένων ὁμοιότητος χορηγῶν ἢ τὴν τὴν ἔλης ὑπολείπει· εἴτε ἔκ πινω ὠλισμῶν ἀριθμῶν ἐμπλέκεται τὰ παρὰ γὰρ, πολλάκις αἰάγκη τῶν τὰ γίνεσθαι ἀλλὰ τῶν αὐτῶν παρὰ γὰρ. ἐπεὶ δὲ ἀραπῶντες ἐνίοι τὰ πιαυτά, σιωάζουσιν ἰσορῶν καὶ ἀκρῆ τῶν καὶ τὴν γὰρ γινόντων ὅσα λογισμοῦ καὶ παρὰ γὰρ ἐργῶν εἰσὶν (ὅτι, ὅτι δυνεῖν ἄπειρον ἡμιόμοιων ἐμφανῶν, τοῦ μὲν Σύρου, τῆς Ἰ. Ἀρκάδος ἐκείτερος ὑπὸ σὺς ἀπώλετο· δυνεῖν Ἰ. Ἀκταίωνων, ὁ μὲν ὑπὸ τῶν κυνῶν, ὁ δὲ ὑπὸ τῶν ἐρεσῶν διεσπῶσθαι· δυνεῖν Ἰ. Σκιπίωνων, ὅφ' ἔμην ἐνικήθησαν Κερχίδωνιοι παρὰ γὰρ, ὅφ' ἔμην ὑπερὶν ἀξίω αἰηρέθησαν. ἐάλω δὲ τὸ Ἰλίον ὑφ' Ἡρακλέους ἀλλὰ τὰ Λαομέδοντος ἵππους, καὶ ὑπὸ Ἀγαμέμνονος ἀλλὰ τὸ δουρείου παρὰ γὰρ ἄνθρωπος ἵππου· τείτον δὲ ὑπὸ Χαειδήμης, τῆς πύλας ἵππου ἱνὸς ἐμπροσθέντος, ἀποκλείσθαι τὰ τῶν Ἰλίων μὴ διωκέντων. δυνεῖν Ἰ. ὁμοφύμων ποῖς ὠδεσάπης φυτοῖς πόλεμῶν, Ἰου καὶ Σμύρνης, τὸν ποιητῶν Ὀμηρον ἐν ἢ μὲν γινέσθαι λέγουσιν, ἐν ἢ ἢ ἀποθάνειν) φέρε καὶ τὴν παρὰ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι καὶ τῶν στρατηγῶν οἱ πολεμικῶτατοι, καὶ πλείστα δόξα κατεργασάμενοι μὲν δεινότητος, ἐπερὶ φθαλμοὶ γινέσθαι, Φίλιππος, Ἀντήριος, Ἀνίβας, καὶ οὐ τὸ δὲ τὸ σύστημα Σερτώριος, ὃν Φιλίππου μὲν ἄν τις ἀποφάνοιτο παρὰ γὰρ ἐπερὶ τὰ γινέσθαι, Ἀντήριου δὲ πισυτέρον καὶ φίλοις, Ἀνίβου δὲ ἡμερώτερον παρὰ γὰρ πολεμίοις· λειπόμενοι δὲ σιωῶσι μὲν ὁδοῦς τούτων, τύχη δὲ, πόρτων ἢ πολὺ τὴν ἐμφανῶν πολεμίων χαλεπωτέρα καὶ πᾶντα γινέσθαι, ἐπαρῶσθαι ἑαυτὸν ἐμπειρία μὲν τῆ Μεπέλλης, πόρτων ἢ τῆ Πομπηῖς, τύχη ἢ τῆ Σύλλας, δυνάμει ἢ τῆ Ρωμαίων, φυγῆς καὶ βαρβαρῶν ἐπιλητῶν ἀρχῶν αἰπιπαξάμενος· τῆ δὲ μάλιστα τῆ Ἑλλήνων τῆ Κερχίδων ὁμοιοῦν Εὐμῆν. ἀμφοτέροι γὰρ ἀρχῆς, καὶ σὺ δόξα πολεμικῆς, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἀποξενωθέντες, ἡγεσάμενοι δὲ ἀλλοδαπῶν, τύχη ἢ γινέσθαι βία καὶ τὴν τελευτῶν. ὅτι βουλοθέντες γὰρ ἀμφοτέροι, μὲν ὡν τὴν πολεμίοις οἰκῶν, ὑπὸ τῶν ἀμηνέθησαν.

Κοίντῳ Σερτώριῳ γένος ἰὼ δοκῆ ἀσημῶτατον ἐν πόλει Νούσσις τῆς Σαβίνων· τρεφείς δὲ κρομῶς ὑπὸ μητρὶ χήρα, πατρὸς ὀρφανός, ὑπερφυῶς δοκῆ φιλομήτωρ γινέσθαι ὄνομα τῆς μητρὸς Ῥέα καὶ λέγουσιν ἠσκητο μὲν οὖν καὶ καὶ δίκης ἰσχυρῶς, καὶ πᾶν καὶ δυνάμει ἐν τῇ πόλει μειοκίον ὡν ἀπὸ τοῦ λέγειν ἔχεν.

PLVTARCHI

vita comparata

Q. SERTORII

&

EVMENIS.

Q. SERTORIVS.

REs non est stupenda fortassis, si tempore immenso, aliàs aliter fluente fortuna, deuoluatur identidem ad casus eosdem temeritas. Siue enim finitus nõ est accidentium numerus, largam habet similitudinis corũ quæ efficiuntur fortuna suppediatricem materiæ affluentia: siue ex numeris quibusdam finitis connectantur res, eadem necesse est subinde existant ex iisdem absolutæ. Quia verò libenter aliqui ista quæ acciderunt fortuito, lectione vel auditione percepta colligunt, si qua consilio & prouidentia videntur facta, (vt quod duo nobilitati sint Atties, vnus Syrus, Arcas alter, vterq; à sue interemptus: duo Ataxones, hic à canibus, ille discerptus ab amatoribus: duorum Scipionum ab altero deuicti antè Carthaginenses, ab altero funditus excisi: captam Troiam ab Hercule ob Laomedontis equos: ab Agamemnone per ligneum appellatũ equum: tertio à Charidemo, quũ, ptolapso in porta equo, eam claudere citò Troiani non potuissent: plantis duabus flagrantissimis cognominum vrbium li & Smyrnæ, qua significans violam & myrrham, Homerum poetam in vna natum perhibeant, defunctũ in altera) age, subnectamus hoc superioribus, imperatorum bellicosissimos, quiq; plurima dolo & calliditate perpetrauerunt, altero lumine orbatos fuisse, Philippum, Antigonum, Annibalem, & de quo nunc tractamus Sertorium: quem Philippo dicas in amoribus fuisse continentiore, Antigono firmitiore erga amicos, clementiore erga hostes Annibale, nulli horum prudentia concedere, sed omnib. fortuna: qua supra omnes illustres hostes suos vsus multo vbiq; arcerbissima adæquauit illis se, belli scientia cum Metelli vsu, audacia cum Pompeii, fortuna cum Syllæ, potentia cum populi Romani viribus exul & barbarorum aduenæ dux comparatus: huic in Græcis potissimum equiparamus Cardianum Eumenem. Ambo enim insignes fuerunt imperatores, & astuti bellatores, extra patriã peregrinantes, alienigenarũ ductores, fortuna conflictati aspera, ad exitum & nouerca siquidem circumuentus vterque insidiis, atquo quibuscum hostes vicerat, ab iisdem est oppressus.

Q. Sertorius, non obscurissimis natalibus, ex Sabinis oppido Nursia ortus fuit. A matre vidua patre orbis honestè eductus genitricem dilexit mirificè. nomen matris Rheam dicunt. In causis dicendis satis fuit versatus, collegeratque adolescens nonnullas ex dicendi facultate opes.

Verum ornamenta eius militaria & præclara facta eò animum deflexere. Prima stipendia, quum Cimbri & Theutoni impressionem fecissent in Galliam, sub Cepione faciens, quum essent Romani fusi fugatique, equo amisso ac conciso vulneribus corpore Rhodanum transmisit eum ipsa lorica & scuto aduersis ingentibus undis natans. Adèd erat robusto corpore & subacto exercitatione. Incumbentibus iterum illis infinita multitudine & terribilibus minis, vt magni operis esset militem Romanum tunc vllum ordines tenere & dicto audientem esse duci, (dux Marius erat) Sertorius suscepit ire speculatum hostes. Vestitu amictus Gallico, & maximè communia linguæ ad congressum ex tempore doctus, miscuit se barbaris. Vbi præcipuè necessaria partim contemplatus est, partim accepit auribus, ad Marium est regressus. Cuius rei causa donis militariibus est honoratus. Per reliquum belli multa prudentiæ, multa audaciæ edidit opera. vnde nomen & fidem apud imperatorem meruit. Bello profligato Cimbrico & Theutonico, tribunus militum in Hispaniam sub Didio prætore missus, hybernauit in vrbe Celtiberorum Castulone. Quum verò milites in abundantia rerum petulantes & ferè mero profligatos contemnerent barbari, auxilium implorauerunt à vicinis Gyriscenis, factoque per domos impetu interfecerunt eos. Ibi Sertorius cum paucis oppido elapsus, contractis iis qui euaserant, circulauit mœnia, & qua porta fuerant barbari furtim ingressi, quum patientem eam reperisset, non idem ac illi fecit, verum statione apposita, atque occupata omni ex parte vrbe, omnes puberes occidit. Quibus contrucidatis imperat militibus vt armis & vestibus suis positis & barbarorum sumptis, pergant ad urbem illam ex qua fuerant missi, qui nocte oppresserant ipsos. Ludificatis armorum specie barbaris, offendit portas patentes, & multos mortales cepit, qui amicis & ciuibus re benefesta arbitrabantur procedere obuiam. Vnde multi sunt à Romanis circa portas contrucidati, reliqui deditione facta sub corona venièrè. Hinc Sertorii ingens in Hispania nomen fuit. Vt primùm est ad urbem reuersus, quaestor Galliaë circumpadanæ in tempore creatur. Nam bello exardescente Marfico, iussus delectum habere & arma parare, studio & festinatione rei adhibita præter cæterorum iuuenum lentitudinem & mollitiàm, peperit sibi viri impigri opinionem. Atqui non decessit de militari audacia, vbi ad dignitatem aspirauit ducis: sed & manu præclara opera edidit, corporique in certaminibus minus parcendo alterum oculum, qui fuit ei erutus, amisit. Ob quod etiam gloriabatur perpetuò, alios non semper strenuitatis circumferre secum testimonia, sed deponere torques, hastas, coronas: sibi fortitudinis insignia permanere, quando eisdem virtutis suæ & calamitatis habeat spectatores. Habuit etiam ei populus meritum honorem. Nam ingredientem theatrum plausu exceperit & lætis acclamationibus: quod quidem non temerè vel honoribus & ætate prouectis deferebat. Tribunatum plebis tamen quum peteret, tulit per Syllanâ factione repulsam.

A αἱ δὲ πρὸς τὰ στρατιωτικὰ ἀγαθὰ ἰσχυροὶ αὐτῷ καὶ ἀπορροῦσαι ἐν ταῖς πύλαισι μετέστησαν. ἄριστον μὲν οὖν, Κίμβρων καὶ Τευτόνων ἐμβέληκτόν εἰς Γαλατίας, στρατεύομενος ὑπὸ Σικυπίωνι, καὶ ὡς ἀγωνισαμένων τῶν Ῥωμαίων, καὶ Ἑπῆς ἡμιόλης ἀποβέβηκας τὴν ἴππον, καὶ κατὰ πεδῶν μῦθος ὁ σῶμα τὸ Ῥοδανὸν διεπέρασαν, ἀπὸ τε τὰς θάλακας καὶ θυρέων πρὸς ἐναπίον ρεύμα πᾶν ἰσχυρόμενος. οὕτω δὲ σῶμα Ῥωμαίων ἰὼν αὐτῷ, καὶ διὰ πρὸν τῆ ἀσκήσει δούτερον ἢ τῶν αὐτῶν ἐπὶ χρομῶν μωρίασι πολλαῖς καὶ δειναῖς ἀπειλαῖς, ὡς τε καὶ ὁ μῦθον αἰδρα Ῥωμαίων ἐν ταῖς τότε καὶ ὁ περὶ ταῦτα **B** τὰ στρατηγῶν, μέγα ἔργον εἶναι, Μάριος μὲν ἠγεῖτο, Σερτώειος δὲ κατὰ σκοπιῶν ὑπέστη τὸν πολέμων ἐσθῆτι Κελτικῆν σκλασάμενος, καὶ τὰ κρινότατα τὸ δὲ ἀλέκτου πρὸς ἐντευξίν ὅτι κερὰ τῶν λαβῶν, ἀναμύγνυται τοῖς βαρβάρους καὶ τὰ μὲν ἰδῶν, τὰ δὲ ἀκρῆ πύδουμος τῶν ἐπειρήντων, ἐπαμύλη πρὸς Μάριον. τότε μὲν οὖν Σερτωίων ἐτυχεν. ὡς δὲ τῆ λοιπῆ στρατεία πολλὰ καὶ στωέσεως ἔργα καὶ τόλμης ἀποδείξάμενος, εἰς ὄνομα καὶ πίσιν ὑπὸ τῆ στρατηγῶν πρὸς ἡμῶν, ἢ τὸ Κίμβρων καὶ Τευτόνων πόλεμον, ἐκπεμφθεὶς ὑπὸ Δειδίου στρατηγῶν χιλιαρχὸς ἐπὶ Ἰβηρίας, ἐν τῇ πόλει Κάσλων παρεχόμενος τὸν Κελτικῶν ἐπεὶ καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐν ἀφθόνους ὑβρίζοντων καὶ τὰ πολλὰ μεθύοντων κατὰ φρονήσαντες οἱ βαρβάρους, μετεπέμψατο νυκτὸς ἐπιχειρήσας τῶν ἀστυγείτων Ἰβησιανῶν, καὶ κατ' οἰκίας ἐπιόντες ἐκτεινον αὐτοῖς, ὑπεκδύς ὁ Σερτώειος μὲν ὀλίγων, καὶ πρὸς ἐκπιπόντας σωμαζαγῶν κύκλω τὴν πόλιν ἐσθῆλθε καὶ καθ' ἅς οἱ βαρβάρους πύλας ἔλαθον παρελασσόντες ἀεὶ ἀγμῶν δῶρον, ἐξ αὐτῶν ἐκείνοις ἔπαθεν, ἀλλὰ φρουρὰς ἐπιτήσας, καὶ καταλαβῶν πόλιν ἀχρῶν τῶν πόλιν, ἐκτεινον τὰς ἐν ἡλικία πύλας, ὡς δὲ ἀνυπέστησαν, ἐκέλευσεν τοῖς στρατιώταις πόλιν τὰ μὲν **D** αὐτῶν ὄπλα καὶ τὰ ἐσθῆτα κατὰ λαθεῖν, τοῖς δὲ τῶν βαρβάρων ἐσθῆτα σκλασάμενος ἐπέσθαι πρὸς τὴν πόλιν ἐκείνῳ, ὅς τις ἀπεσάλησαν οἱ νύκταρ ἐπιπεσόντες αὐτοῖς. ἡμεῖς μὲν δὲ τῆ τῶν ὀπλων ὄψιν τοῖς βαρβάρους, τὰς τε πύλας ἀνεγμῶν δῶρον, καὶ πλήθος ἀνδρῶν ἔλαθεν οἰομένων ἀπὸ τῶν δὲ περὶ τὰς πόλιν φίλοις καὶ πολιταῖς. δὲ πλείους μὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐσφάθηον πρὸς τὰς πύλας, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἀδόντες ἑαυτοῖς ἐπὶ ἐσθῆσαν. ἐκ τούτου Σερτώειος ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ διεβοήθη καὶ ὅτι ἄριστον ἐπαμύλην εἰς Ῥομίω, παμίας ἀποδείκνυται τὸ πρὸς Πάδον Γαλατίας ἐν δέον **E** π. τὸ γὰρ Μαρσικὸν πολέμου στωισαμένου, στρατιώταις τε πρὸς ἐλαθρὴν αὐτῷ κατὰ λέγειν, καὶ ὄπλα ποιείατ, σπουδῶν καὶ πάχος πρὸς τοῖς τῶν ἔργων, τῶν δὲ τῶν ἄλλων νέων βραδυτήτων καὶ μαλακίας, ἀνδρὸς ἐμπεράτως βιωσάμενος δόξαν ἔσχεν. ἐμὲν ὑφῆκα τὸ στρατιωτικῆς τόλμης, εἰς ἀξίωμα πρὸς ἡγεμονίας ἠγεμόνος, ἀλλὰ καὶ χειρὸς ἐπιδεικνύμενος ἔργα θαυμαστά, καὶ ὁ σῶμα τοῖς ἀγῶσι ἀφειδῶς ἐπιδίδου, τὸ ὄφειν ἀπέβαλε τὸ ἐτέρων ἐκχεύεισαν. ὅτι τῶν δὲ καὶ καλλοπιζόμενος αἰεὶ διετέλει. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις οὐκ αἰεὶ τὰ μὲν πύλα τὸ Σερτωίων πρὸς φέρειν, ἀλλὰ καὶ ἀποτίθεατ σρεπία καὶ δόξα καὶ σεφάμοις αὐτῷ ἢ τῆς ἀνδραγαθίας πρὸς ἀμύλην τὰ νωεῖσματα, τοῖς αὐτοῖς ἔχοντι τῆς Σερτωίων ἀμα καὶ τὸ συμφορὰς θεατῶν. ἀπέδωκε δὲ καὶ ὁ δῆμος αὐτῷ π **F**

μὲν ὑπέπουσαν. εἰσελθόντα γὰρ εἰς θεῶν δὲ ἐδέξαντο τε κρότω καὶ κατευφύμησαν ὡν οὐδὲ τοῖς πρῶτον πρὸς ἡχρῶν ἠλικία τε καὶ δόξη, τυχεῖν ἰὼν ῥάδιον. δημῶν καὶ μῦθοι μελῶν, Σύλλα κατὰ σαπασάντος αὐτὸν ἔξέπεσαν.

δὲ καὶ δοκεῖ γινώσκειν μισσοῦμας. ἐπεὶ δὲ Μάριος μὲν
 ὑπὸ Σύλλα κρατηθεὶς ἐφύλαξε, Σύλλας δὲ Μιθριδάτη πολ-
 λεμήσαν ἀπήρει, τὸ δὲ ὑπάτων, Οὐκράτιος μὲν ὅτι τὸ Σύλλα
 παρὰ τὸν εὐνοῦν ἐμίσην, Κίνας δὲ νεωτερίζων, ὑποφειδόμενος
 ἀνεκλείπει τὴν Μάριον τῶν πύτων παρὰ τὸν εὐνοῦν αὐτὸν ὁ
 Σερτώριος, ἀλλως τε καὶ τὸ Οὐκράτιον ὁρᾷ μὲν αὐτὸν ἀμειλί-
 τερον ὄντα, τοῖς δὲ Μάριον φίλοις ἀπιστοῦντα. ἤμοιός τις δὲ τοῖς
 ὑπὸ ἀπὸ τῆς ἀγροῦ μάχης μεγάλης, Οὐκράτιος μὲν ἐκρά-
 τησεν, Κίνας δὲ καὶ Σερτώριος οὐ πολλὰ ἐλάττους τῶν μωρίων
 ἀποβαλόντες ἐφυγον καὶ τὸ πᾶσι τὴν Ἰταλίαν ἐπι δεσποταρχίαν
 ἐρατοπέδων παρὰ τὸν εὐνοῦν τὰ πλείστα περὶ τοῦ, ταχὺ κατέστη-
 σαν ἀξιομαχοὶ τοῖς πᾶσι τὸ Οὐκράτιον. Μάριος δὲ καταπλά-
 σαντος ἐκ Λιβύης, καὶ τῶν Κίνας παρὰ τὸν εὐνοῦν αὐτὸν, ὡς
 ἰδιώτῃ ὑπὸ ἀπὸ τῶν τοῖς μὲν ἄλλοις ἐδοκεῖ δέχεσθαι, Σερτώριος
 δὲ ἀπηγόρευεν εἴτε τὸ Κίνας ἢ τὸν οἰόμενος αὐτὸν παρὰ τὸν εὐνοῦν
 ἀνδρὸς ἡγεμονικωτέρου παρὰ τὸν εὐνοῦν, εἴτε τὸ βαρύτερον τὸ Μάριον
 δεδδικῶς, μὴ πᾶσι τὰ παρὰ τὸν εὐνοῦν συλχῆν, θυμῶν μὲν οὐκ
 ἔχοι πῆρα δίκης ἐκ τῶν κρατῶν παρὰ τὸν εὐνοῦν. ἐλεγκτῶν
 μικρὸν δὲ τὸ ἀπολείποντον ἔργον αὐτοῖς ἤδη κρατῶσι δόξα-
 μένων δὲ τὸ Μάριον, ὃ σὺμπᾶσι οἴσασθαι τὸ δόξας ἐκείνων καὶ
 τὸ δυνάμεως. χαλεπὸν οὖν τὸ παρὰ τὸν εὐνοῦν ἀρχῆς καὶ ἀπι-
 στοῦ. εἰποῦς δὲ Κίνας, ταῦτα μὲν ὀρθῶς ὑπολογίζεσθαι τὸν
 Σερτώριον, αἰδέεσθαι δὲ καὶ δόξα πορεῖν ὅπως ἀπίστανται τὸ Μά-
 ριον αὐτὸς, ὅτι κρινανία παρὰ τὸν εὐνοῦν κεκληκῶς, ὑπολα-
 βῶν ὁ Σερτώριος εἶπεν, Ἄλλ' ἐγὼ μὲν αὐτὸν ἀφ' αὐτοῦ Μά-
 ριον ἡκεῖν νομίζων εἰς Ἰταλίαν, ὃ συμφέρον ἐστί μοι. σοὶ δὲ
 τὸ ἀρχὴν ὡς βελθέει καλῶς εἴχων, ἡκιστὸς ὃν αὐτὸς ἐλ-
 πῆν ἡξίωσας, ἀλλὰ χρῆσθαι καὶ δέχεσθαι, τὸ πῆρας μηδεὶν λο-
 γισμῶν χρῆσθαι διδύοις. οὕτως μετὰ πέμπεται τὸ Μάριον
 Κίνας. καὶ τριχῆ τὸ δυνάμεως ἀνεμνηστῆσις ἤρχον οἱ φῆσι
 εἶχε πολεμηστῆσις τὸ πολέμου, καὶ τὸ πᾶσι τὸ Κίνας καὶ Μά-
 ριον ἐμφορεμένων ὑβρεῖς τε καὶ πικρίας ἀπάσης, ὡς τε χρυ-
 σον ἀποδείξαι Ρωμαίοις τὰ τῶν πολέμου κακὰ, Σερτώριος
 λέγεται μόνος ἔτε ἀποκτεῖναι πινὰ παρὰ τὸν εὐνοῦν, ἔτε ἐνυβρί-
 σαι κρατῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ Μάριον διεχρησίνειν, καὶ τὸ Κίνας,
 ὡς τὸν εὐνοῦν ἰδία καὶ δέοιμος, μετεωτέρον ποιεῖν. τέλος δὲ τὸ
 δόξων, οἷς Μάριος συμμάχοις μὲν ἐκ τῶν πολέμου, δρυφό-
 ροις δὲ τὸ τυραννίδος ἔχον ἰσχυροῖς καὶ πολλοῖς ἐποίησεν, τὰ μὲν
 ἐκείνοις διδόντες καὶ κελθόντες, τὰ δὲ καὶ βία παρὰ τὸν εὐνοῦν εἰς
 τὸς δεσποτῆς, σφαπτόντων μὲν αὐτοῖς, ταῖς δὲ δεσποτῆσις πλη-
 σιαζόντων καὶ βιαζομένων τὸς παῖδας, ὡς αἰαχρὰ ποιέμε-
 νος ὁ Σερτώριος, ἀπὸ τῶν ἐκ ταῦτα ἐρατοπέδων κα-
 τηχόντων, ὡς ἐλάττους τε βακχιζαλίαν ὄντας. ἐπεὶ δὲ Μάριος
 μὲν ἐτελεύτησε, καὶ Κίνας ἀνιέρθη μικρὸν ὑστερον, ὃ νεανίας
 Μάριος ἀκρῶς αὐτὸν παρὰ τὸν εὐνοῦν τὸς νόμοις ὑπατάει ἐλαβεν,
 Καρβῶνες δὲ καὶ Νορβανοὶ καὶ Σκιπίωνες ὅτιοντι Σύλλα κα-
 κῶς ἐπολέμου καὶ τὰ μὲν ἀναδρία καὶ μαλακία τὸ στρατηγῶν
 ἐφείρετο, τὰ δὲ οἱ παρὰ τὸν εὐνοῦν ἀπώλυσαν ἔργον ὃ ὡς ἐν
 αὐτῶν παρὰ τὸν εὐνοῦν τοῖς παρὰ τὸν εὐνοῦν παρὰ τὸν εὐνοῦν
 τοῖς, ἀφ' ὃ χεῖρον φερεῖν τοῖς μᾶλλον δυνάμεσις τέλος δὲ
 Σύλλας Σκιπίων παρὰ τὸν εὐνοῦν πεδύσας, καὶ φιλοφρονού-
 μενος ὡς εἰρήνης ἐσομένης, διέφθειρε τὸ στρατόμαχον, καὶ
 ταῦτα παρὰ τὸν εὐνοῦν Σκιπίων καὶ διδάσκων Σερτώριος
 ὡς ἐπειθεν, πᾶσι τῶν ἀπογοῦν τὴν πόλιν, ὡρμησεν εἰς
 Ἰβηρίαν, ὡς εἰ φθάσει τὴν ἐκεῖ κρατῶν ἀνδρὸς ἀρχῆν καὶ φουγῆ τοῖς πλάγοισιν ἐκ ταῦτα τὸν φίλων ἐσόμενος,

A quare Syllæ fuisse videtur infensus. Postquam
 à Sylla Marius victus fugam cepit, & Sylla ad bel-
 lum Mithridaticum est profectus : consules au-
 tem Octavius in Syllanis partibus perstitit, Cin-
 na verò res novas moliens labentem instauravit
 Marii factionem, huic se associauit Sertorius: præ-
 fertim quòd consideraret cùm ipsum languidio-
 rem Octaviium, tum Marii amicis diffidentem.
 Commiffa à consulibus in foro acri pugna, tu-
 lit Octavius victoriam: Cinna & Sertorius, amif-
 sis non multò minus decem millibus, in fugam se
 proiecere. Quum verò milites per Italiam adhuc
 B essent dispersi, plerisque Benevolentia ascitis,
 breui pares euaserunt Octauio. Ibi Mario ex A-
 frica aduecto & Cinnae se vt priuatum consuli ag-
 gregare volenti, quum ceteri recipiendum con-
 sulerent, dissuasit Sertorius, vel quòd minus sibi
 Cinnam existimaret, viro præfente præcellentio-
 re, tributurum, vel quòd amarulentiam vereretur
 Marii, ne omnia misceret, impotenti ira modum
 in victoria prætergrediens. Docuit autem parum
 operis ipsis iam superioribus restare. Quòd si Ma-
 rium admitterent, vniuersum illum gloriæ & po-
 tentiæ laturum fructum, qui in imperii confor-
 tio difficilis esset & infidus. Cui quum Cinna di-
 ceret, rectè ipsum reputare, sed erubescere se &
 hæzere, quemadmodum Marium, quem ipse ad
 societatem accersiuisset belli, repelleret: respon-
 dit Sertorius, Atqui ego, quòd Marium arbitraret
 vltro venisse in Italiam, id quod expediat respicie-
 bam: te verò nec ab initio ponere decebat in de-
 liberationem, postquam venit quem acciuisisti
 ipse: verùm recipere eum atque vti, neque de-
 bebatur vllum consultationi dare fides locum. Ita
 accersiuit Marium Cinna, paruitisque copiis, tres
 illi duces fuce. Bello perpetrato, quum Cinna &
 D Marius nullum non exemplum insolentiæ & eu-
 delitatis ederent, ostenderentque rem aut eam po-
 pulo Romano belli mala esse, solus dicitur Ser-
 torius neminem per iram occidisse, neque fuisse
 in victoria insolens: imò infensus Mario Cinnam
 priuatim appellasse, orasseque vt moderatiorem
 se præberet. Seruis denique, quos Marius in bello
 socios & dominatus habebat satellites, validos quo
 atque opulentos effecerat, partim illius permissio-
 ne & iussu, partim vi dominos opprimentibus,
 quum ipsos iugularent, dominas violarent, li-
 beros eorum stuprarent, rem intolerandam Ser-
 torius censens, omnes castra eodem in loco me-
 E tatos non intra quatuor millia, iaculis confixit.
 Vt decessit Marius, Cinna breui post interemptus
 est, Marius iunior illo inuito cepit contra leges
 consulatum: Carbo autem, Norbanus, Scipio,
 post aduentum Syllæ secus cum eo gerebant res:
 quæ partim timiditate & ignauiâ ducum dilabe-
 bantur, partim labefactabantur à proditoribus,
 neque ferre ipse opem sua præsentia valebat re-
 bus labascentibus, quòd minus rectè consulerent
 illi qui plus poterant. castra denique Sylla Sci-
 pionem contulit, blandiendoque & simulanda pace
 infecit exercitum eius: nec quum hæc prædice-
 F ret, doceretque Scipionem Sertorius, auditus
 fuit, spe semel abiecta seruandæ vrbis conten-
 dit in Hispaniam: quo, si eam obtineret pro-
 uinciam, refugium amicis foret in Italia oppressis.

Quum crebris tempestatibus iactaretur, exigebat ab eo in locis montosis barbari vectigal ac mercedem transitus. Indignantibus comitibus eius, & scdum esse dictitantibus proconsulem Romanum tributum scelestis barbaris pendere, floccipendēs id quod in specie erat turpe, & tempus se, quo nihil fit viro grandia affectanti carius, redimere ferens, barbaros argento conciliauit, & Hispaniam maturavit occupare. Quum gentes offendisset multitudinem & iuuentute florentes, ob avaritiam autem & iniurias magistratum, qui quotannis eam in prouinciam mitterentur, plane alienas ab imperio Romano, primores comitate, tributorum remissione leniuit plebem. Imprimis vero grata fuit eis hospitiorum prabendorum sublata necessitas. Siquidem milites hybernacula in suburbiis coegit constituere, ac tabernaculum suum ipse ibi princeps locauit. Nec in barbarorum tamen beneuolentia posuit omnia, sed ciuium Romanorum, qui sedes eo transtulerant, armauit iuuentutem, machinasq; cuiusq; generis & naues fabricare instituit: atq; ita in potestate retinuit vrbes, in pacis negotiis placidum se, sed terribilem prabens in apparatu hostibus. Postquam Syllam allatum est potiri vrbe, Marii autem & Carbonis pessum ire partes, haudquaquam dubitans quin ad debellandum se ilico esset exercitus cum duce adfuturus, saltum Pyrenæum per Iulium Salinatorem sex millibus armatorum obsedit. Nec multo post mittitur a Sylla C. Annius, qui quum Iulium videret inexpugnabilem, ad dorsa montium inops consilii confedit. Verum quia Calpurnius quidam, Lanarius cognomine, Iulium per insidias obruncauit, iuga Pyrenæa à militibus deserta superauit Annius, magnamq; manum secum trahens obsistentes pepulit. Quare impar viribus Sertorius refugit cum tribus millibus militum Carthaginem nouam. Ibi conscendit, traiectoq; pelago in Africam est ad Mauritaniam delatus. Milites incaute aquantes barbaris adortis, quum multos amisisset, in Hispaniam retro vela fecit: qua quum arceretur, adiunctis sibi nauibus piraticis ex Cilicia, deeurrit ad insulam Pityusam, expositisq; militibus, præsidium Annii oppressit. Mox Annius magna classe & legionariorum quinque millibus adfuit, quicum prælium nauale Sertorius institit committere, quamuis leues haberet atq; ad agilitatem, non ad robur fabricatas naues. At quia salum vehemente Zephyro intumuit, nauisque Sertorii complures ob leuitatem in littus scopulosum expulit obliquas: ipse paucis nauibus, quum mari per tempestatem & per hostes summoueretur terra, dies decem cum aduersis fluctibus & sæua luctatus tempestate magno labore sustinuit. Vbi ceciderunt venti, delatus in insulas quasdam est dispersas, sitientes, vbi commoratus est. Ex quibus soluens transmissisq; freto Gaditano, dextrorsum flectens ad eam Hispaniam oram quæ exposita oceano est, applicat paulo supra ostia Betis, qui in oceanum Atlanticum se exonerans, circuectæ Hispaniæ nomē dedit. Hic nauæ quidam conueniunt cum modo ex insulis Atlanticis aduecti. Sūt hæ duæ per angustum diuulsæ freto, & distat ab Africa duodecies cetera millia passuum, fortunatę appellatur. Imbres habent moderatos,

A χιμῶσι ἢ χαλεποῖς χειρῶν ὁρεινοῖς ὑπὸ βαρβάρων ἐπὶ τὴν τέλην καὶ μισθοῖς τῶν παρελθόντων ὁδῶν. ἀγροκαλοῦντων ἢ τὴν αὐτῶν, καὶ δεινολογοῦντων, εἰ Ῥωμαίων ἀνθύπατος, τέλη καὶ ἀβάλη βαρβάρους ὀλέθρους, μὴ καὶ φρονίσιος τῶν δοκίμων ἀσχετοῦ, καὶ κατὰ ὠνεῖα φήσας, ἔσσομιώτερον ὁδοῦν ἀνδρὶ μεγάλων ἐπιμελῶν, τοῖς μὲν βαρβάρους ἐπὶ τὴν ἀπὸ χειρῶν, ἢ δὲ Ἰβηρίας ἐπιπέσει κατέχεν. τῶν λαβῶν ἢ ἐδὴν πληθὺν μὲν καὶ ἡλικία ἀκμάζοντα, πλεονεξία ἢ καὶ ὑβρεῖ τὴν πεμπομένων ἐκείσοτε στρατηγῶν, πρὸς ὅλῳ κακῶς ἀφαικίμωρα τὴν ἡγεμονίαν, ἀεὶ λήμωσεν ὁμιλία τε τοῖς δυνατοῖς, καὶ φόρῳ αἰετοῖς τοῖς πολλοῖς· μάστιγα ἢ τῶν ὑπερβαρῶν ἀπαλλάξας ἡγάπησεν. τοῖς γὰρ στρατιώταις ἠνάγκασεν ἐν τοῖς πρῶτοις χιμῶσιν ἀπὸ πηγῶν, πρὸς αὐτοῖς ἔτω κατασκηνῶν. οὐ μὲν ὅτι τῆ τῶν βαρβάρων ἐνοία ὁ πρὸ ἐπιπέσειτο Ῥωμαίων ἢ τῶν αὐτῶν μετοικουμένων τοῖς ἐν ἡλικία καὶ ἰσχυροῖς, μηχανὰς τε πρὸς τοὺς καὶ ναυπηγίας τετραπλῶν ὑποβαλόμενος, ἀφαικίμωρα εἶχεν τὰς πόλεις ἡμερῶν μὲν ὡς ἐπὶ εἰρήνευσε χειρῶν, φρονίσιος ἢ τῆ τῶν ἀσχετοῦ τῶν πολεμίων φαικίμωρα. ὡς ἢ Σύλλῳ μὲν ἐπιπέσειτο Ῥώμης κρατεῖν, ἔρρειν ἢ τὴν Μακίαν καὶ Κάρθωνος εἶσιν, αὐτῶν πρὸς ὁδοῦν στρατεία ἀφαικίμωρα αὐτῶν μὲν ἡγεμόνος ἀφίξεσθαι, φρονίσιος τὰ Γυρῶνα ὅρη ἀφαικίμωρα Σαλιναῶν πρὸς ἐξακίμωρα ὀπλίταις ἔχοντος. καὶ μετ' ἔ ποτὺ, Γάιος Ἀννίος ἐκπεμψθεὶς ὑπὸ Σύλλῳ, καὶ τὸν Ἰούλιον ἀπὸ πρῶτον ὁδοῦν, ἐν ἀπὸ κατὰ τῶν πρῶτον ὑποβαρῶν. Καλπουρνίου δὲ πρὸς ἐπὶ κλησὶν Λαλαρίου ὁδοφορήσαντος τὸν Ἰούλιον, καὶ τῶν στρατιωτῶν τὰ ἀκρῶ τῆς Γυρῶνης ἐκλιπόντων, ὑποβαρῶν Ἀννίος ἐπὶ χεῖρὶ μεγάλῳ

D λη τοῖς ἐμποδῶν ἀπὸ τῶν. Σερτωρίου ἢ ἐκ ἀνὰ ἐξίμωρα, μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰς Καρχηδόνα τὴν νέαν καταφυγῶν, κατέκλιθεν ἐπὶ τῶν νεῶν καὶ ἀφαικίμωρα ὁ πέλαιος, Λιβύη κατὰ τὴν Μαυροσίαν πρὸς ἔχεν. ἀφαικίμωρα δὲ τοῖς στρατιώταις ὑποβαρῶν τῶν βαρβάρων ἐπιπέσειτων, συχοῖς ἀποβαλῶν, αὐτῶν εἰς Ἰβηρίας ἀπέπλει, καὶ αὐτῶν μὲν ἀποκρούεται, Κιλισίων δὲ ληστῶν αὐτῶν πρὸς ἡμερῶν, Πιτυουσίαν νήσον πρὸς ἔχεν, καὶ ἀπέπλει τὴν παρ' Ἀννίου φρονίσιος βαρβάρους. Ἀννίος ἢ μετ' οὐ πολὺ παρῶν ναυσὶ τε πολλῶν καὶ πεντακίμωρα ὀπλίταις πρὸς ὁδοῦν ἐπιπέσει μὲν ἀφαικίμωρα, καὶ πρὸς ἔχεν φρονίσιος καὶ πρὸς τὰχος οὐ πρὸς ἀκίμωρα πεπονημένοις σκάφει χειρῶν. ζεῦρα δὲ λαμπερῶ τῶν πέλαιος ἀπὸ ἀπὸ μῶν, καὶ τὰ πολλὰ τῶν τῶν Σερτωρίου πλοίων ὑπὸ κρυφότητος πλάγια τῶν ραχίαις ἀπὸ βαλόντος, αὐτῶν ὀλίγαις ναυσὶν τῶν ἀπὸ τῶν χιμῶν εἰρήνευσε, τῶν ἢ γῆς ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἡμερῶν δέκα σαλεύων πρὸς ἐπιπέσειτων χύμα καὶ κλύδωνα τετραπλῶν ἐπιπέσειτων διεκρούησεν. ἐκδόντος δὲ τῶν πρῶτον φρονίσιος νήσοις πρὸν ἐκλιπέσειτων πρὸς ἔχεν, αὐτῶν κατέκλιθεν ἀπὸ καὶ διεκρούων τῶν Γαδειρῶν πορθμῶν, ἐκ δὲ τῶν πρὸς ἐπιπέσειτων λειτῆς Ἰβηρίας, μικρὸν ὑπὸ τῶν τῶν Βαίπος ἐκβαλῶν, ὅς εἰς τὴν Ἀτλαντικῶν ἐκφρονίσιος ἀπὸ τῶν, ὄνομα τῆ πρὸς αὐτὸν Ἰβηρία παρέχεν. ἐκ τῶν ναῦται πρὸς ἐπιπέσειτων νοισὶν αὐτῶν, νέον ἐκ τῶν Ἀτλαντικῶν νήσων αἰαπεπλῶν, αἱ δύο μὲν εἰσὶ, λεωτῶν πρὸς τὰ πασι πορθμῶν διαγροῦντων, μὲν δὲ ἀπὸ τῶν Λιβύης εἰσὶ, καὶ ὄνομα τῶν Μακίαν. ὁμοίσιος ἢ χιμῶν μετῶν πρὸς ἀπὸ τῶν.

τὰ δὲ πλεῖστα πινύμασι μαλακῆς καὶ δροσοβόλοις, οὐ μόνον ἔρριον καὶ φυτῶν παρέχουσιν ἀγαθῶν καὶ πίονα χώραν, ἀλλὰ καὶ καρπὸν αὐτοφυῆ φέρουσιν ἀποχρῶντα πλήθει καὶ γλυκύτητι βόσκειν αἰθρὸν πόνων καὶ παρηγορίας χορταίνοντα δῆμον. ἀπὸ δὲ ἄλυκος ὠραν τε κέρσει καὶ μεταβολῆς μετεωρολογίας κατέχει τὰς νήσους. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇδε τῆς γῆς ἀποπνέοντες ἔξω βορέαι καὶ ἀπηνιδίαι, ἀπὸ μῆκος ἐκπεσόντες εἰς τόπον ἀρχαῖν ἀναπέριονται καὶ παρὰ πολέμοισι πελάγοι δὲ ἀεὶ ῥέοντες ἔρχονται καὶ ζέφυροι, βληθροὶ μὲν ὑπὸ καὶ ἀποελάδας ἐκ θαλάσσης ἐπαρῶντες, τὰ δὲ πολλὰ νοτιοὶ ἀπὸ θύρας ἐπιφύροντες ἡσυχίᾳ τρέφουσιν. ὥστε μέγιστον τῶν βαρβάρων διήθηται πῖσιν ἰσχυρῶν, αὐτοὶ δὲ ἡλύσιοι εἶναι πεδίον, καὶ τὴν τῶν διδακμόνων οἰκῆσιν, ἡ Ὀμηροῦ ἔμνησεν. ταῦθ' ὁ Σερτώριος ἀκούσας, ἔρωτα θαυμαστὸν ἔχεν οἰκῆσαι τὰς νήσους, καὶ ζῆν ἐν ἡσυχίᾳ, τυραννίδος ἀπαλλαγῆς καὶ πολέμου ἀπώρυγαν. ἀποδοῦναι δὲ οἱ Κίλικες, οὐδὲν εἰρήνης δεόμενοι καὶ χορταίνουσι, ἀλλὰ πλούτου καὶ λαφύρων, εἰς Λιβύην ἀπέπλευσαν, Ἀσκάλιον τὸν Ἰφθα κατὰζόντες ἐπὶ τῷ Μαυροσίῳ βασιλείᾳ. οὐ μὲν ἀπέκασεν ὁ Σερτώριος, ἀλλὰ τοῖς παρὰ τὸν Ἀσκάλιον ἀναπολεμοῦσιν ἔγνω βοηθεῖν, ὡς οἱ σὺν αὐτῷ κενώσιν πᾶσι λαβόντες ἐλπίδων ἔρχονται καὶ παρὰ ζέων ἐτέρων ὑποθέσιν, μὴ ἀφελθεῖν ὑπὸ τῆς ἀπορίας. ἀσμέτοις δὲ τοῖς Μαυροσίοις ἀφικόμενος, εἶχετο ἔργον καὶ καταμαχεσάμενος τὸν Ἀσκαλιν ἐπολιόρκει. Σύλλα δὲ Γακκίαχον ἐκπέμφαντος βοηθεῖσαι τοῖς παρὰ τὸν Ἀσκαλιν μετὰ διωμάμεως, συμβαλὼν ὁ Σερτώριος, τὴν μὲν Πακκίαχον ἀπέκτεινεν, τὴν δὲ στρατὸν κατὰ τῆς παρὰ τὴν Τιβηρὴν εἰς ἡμῶν Ἀσκαλιν σιμύφυγε μὲν τὰ ἀδελφῶν, ἔξω ἐπολιόρκησεν. ἐν ταῦτα τὸν Αἰταῖον οἱ Λίβυες ἰσοεθροὶς κείσασιν, καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ Σερτώριος διέσκαψεν, τοῖς βαρβάρους ἀπιστῶν ἀπὸ μέγιστος. ἐν τυχὸν δὲ τῷ σώματι, πηχῶν ἐξήκοντα μήκος, (ὡς φασι) κατεπλάγη, καὶ σφάγιον ἐντεμῶν, συνέχουσε τὸ μῆμα, καὶ τὴν παρὰ αὐτῷ τιμὴν τε καὶ φήμην σιωπῆσεν. Τιβηρῆται δὲ μυθολογῶσιν, Αἰταίου τελευτήσαντος, τὴν γυναικα Τίγλιον Ἡρακλεῖσι μελεθῆναι. Σόφακος δὲ ἐξ αὐτῶν γρόμιον, βασιλεύσασιν τῆς χώρας καὶ πόλιν ἐπώνυμον τῆς μητρὸς ἀποδείξαι. Σόφακος δὲ παῖδα ἠρέσασιν Διοδώρον, ὃ πολλὰ τῶν Λιβυκῶν ἐθῶν ὑποήκουσιν, Ἑλληνικὴν ἔχοντι στρατεύματι τῶν αὐτῶν κατὰ κρισμένων ὑπὸ Ἡρακλεῖος Ὀλβιαίων καὶ Μυκισαίων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀνακείσασιν τῇ Ἰθά κατέπει τῆς πρώτων ἰσοκωτάτου βασιλείᾳ. ἐκείνου γὰρ ἰσοεθροὶς παρὰ τοῖς Διοδώρου καὶ Σόφακος ἀποχρῶντες εἶναι. Σερτώριος δὲ πρῶτον ἐγκρατῆς γρόμιος, τοῖς δευτέρως αὐτῷ καὶ πεισύντας οὐκ ἠδίκησεν, ἀλλὰ καὶ χεῖματα καὶ πόλεις καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ὅσα καλῶς εἶχε διδάμενος διδόντων. ἐντεῦθεν ὅποι χεῖρα τεταπεινάσαι βουλομένων ἐκάλωσαν Λισιτάροι, παρὰ τοῖς πέμψαντες ἐφ' ἡγεμονία πρῶτος μὲν ἀρχὸντος ἀξίωμα μέγα καὶ ἐμπειρίας ἔχοντος δεόμενοι παρὰ τὸν ἀπὸ Ρωμαίων φόβον, ἐκείνου δὲ πεισύντες αὐτοῖς μόνον, καὶ πωθέντες νόμοι παρὰ τῶν συγγενῶν ὅπως αὐτῶν. λέγεται δὲ ὁ Σερτώριος οὐτε ὑπὸ ἡδονῆς, οὐτε ὑπὸ δόξης διὰ λάθος ἠρέσασιν. ἀτυχῆσαι ἐνεγκεῖν καὶ παρὰ μὲν διθυμοχάρι ὁδοῦντος ἀπολμότερος τῶν κατὰ ἑαυτὸν ἡγεμόνων ὅσα δὲ κλωπείας ἐν πολέμοις ἔργα καὶ πλεονεξίας, παρὰ τοῖς ἰσχυροῖς καὶ ἀφελθεῖσαι τὰς νήσους ἀπάτης τε καὶ ψευδῶν

A sed raros, plerumque molles ventos & rorantes. Vnde solum bonum est & vber non sementi modo & plantis, sed & sua sponte profundit fructum, qui copia & suauitate populum alere otiosum abunde citra laborem hominum & fatigationem valeat. Caelum ambit has insulas temporum moderatione & vicissitudinis mediocritate lenes. Nam qui ex hac plaga illud perfiant Boreæ & Subsolanii propter tantum interualli in locum delati vastum dissipantur, & antequam eo perferantur vim suam amittunt. Qui circumfunduntur marini, Cauri atque Zephyri, lentas pluias ex pelago & raras afferentes, sæpius autem humentibus serenitatibus refrigerantes, alunt leniter. Vnde fides vsq; ad barbaros perlata firma est, campos Elysijs eo loco & beatorum sedes, quas decantauit Homerus, esse. Quibus intellectis, mirifico desiderio Sertorius captus est illas insulas incolendi atque inquiete viuendi, dominatu & bellis omnibus explicatus. Id vbi miserunt Cilices, qui non querebant pacem vel otium, sed pecuniam & prædæ, ab nauigauerunt in Africam, vt Afcasim Iphthæ filium in regnum Mauritanie reducerent. Haud succubuit tamen Sertorius, verum hostibus. Afcasim statuit succurrere, vt milites sui, nouæ spei oblata occasione & rerum materia aliarum, ne inopia dissiparentur. Quum esset Mauris aduentus eius gratus, operi manum admouit, victumq; prælio circumfedit Afcasim. Paccianum à Sylla cum exercitu missum Afcasim subsidio occidit Sertorius in acie, victorq; copias Pacciani sibi adiunxit: oppidumq; Tingi, quo confugerat cum fratribus Afcasim, expugnauit. Ibi Antæum tradunt Afri conditum, eiusque tumulum eruit Sertorius, non habita barbaris fide ob magnitudinem. Vt cornus offendit sexaginta cubitos (vt fama est) longum, caesis victimis tumulum adaggerauit, honoresq; & famam eius amplificauit. Fabulantur Tingites, Antæo defuncto vxorē eius Tingem concubuisse cum Hercule, ex quib. editum Sophacē regnum ea in regione obtinuisse, atq; oppido matris indidisse nomen. Sophacis Diodorum filium fuisse, cui parere complures Africæ vrbes, exercitumq; habuit Græcorum ex Olbianis & Mycenæis, quos illic collocauerat Hercules. Cæterum hæc in Iubæ gratiam dicta sint regum omnium historici præstantissimi. Illius. n. maiores Diodori & Sophacis tradunt posteros fuisse. At Sertorius omnia in potestate tenens supplices & eos qui se permittebant ipsius fidei, non violauit, imo bona, vrbes, administrationem illis reddidit, necessaria tantum accepit ab ultro dantibus. Deliberantē quo se verteret inde, Lusitanis per legatos ad suscipiendū imperiū acciuerunt. Querebant enim omnino hi contra Romanorum terrorem insigni ducem autoritate & rerum vsu præditum, sed vni ei fidebant, quod ab illis qui habuerant cum eo consuetudinem mores eius didicissent. Perhibetur Sertorius neq; lætitiæ neq; timori patuisse, fuisse natura in periculis impertertitus, & secundā fortunā moderate tulisse, ad dimicandum signis collatis nemine sui temporis ducū timidior: vbi vero in bello quid præcipiendū esset ex occulto, aut præoccupata loca munita, aut transiendū cum celeritate aut cum dolo & impostura,

artificiosus
clara fide
plurimum
in casu
immensum
dus non
none. Mi
conflit
tur desol
bos an
Et indig
mores. Q
fituente
se ad
cum Lus
ra potest
Hispani
dos eius
tibus
& inter
mum ill
Spanus,
cidens in
torem fu
nulum c
erat can
in locis
natione
excipere
lentes,
torius.
quum
diret
tur
sem, u
Diana
aberle
in super
insuper
sciuisset
dum ad
se in for
beret cop
doria,
cedat ob
iubens &
essent ad
que ob
hominu
confirmat
to S
minat
qui cum
Lusitan
tibus leg
natis imp
um vigin
parari
numerat
vnto
vnto
tam a
Aulian

πρὸς τὸν Βαῦτιν ἐβέβατο, διερχόμενος ἀποκτείνων Ῥωμαίων. Δομήτιον δὲ καὶ Λούσιον, αἰθύπατον ὄντα τῆς ἐτέρας Ἰβηρίας, ἀφ' ἧς ταμίης καταγωνισάμενος, καὶ Θωρακίον ἄλλον ἡγεμόνα τῆς ὑπὸ Μιτέλλου πεμφθέντων μὲν διωάμεως, ἀνείλεν. αὐτὸν τε τὸν Μέτελλον, αἰδρα Ῥωμαίων ἐν τοῖς τότε μέγιστον καὶ δοκιμώτατον, ὅτι ὀλίγοις σφάλμασι πεισθέντων, εἰς ποταύτιον ἀποκτείνου κατέστη, ὥστε Λούκιον μὲν Λόλλιον ἐκ τῆς πρὸς Ναρβόνα Γαλατίας ἐλθεῖν αὐτῷ βοηθόν, Γομπήιον δὲ Μάγνον ἐκ Ῥώμης κατὰ πάχος ἀποσαλεύει μὲν διωάμεως. οὐ γὰρ εἶχε ὁ Μιτέλλος ὅ, τι χρῆσται πρὸς πολεμῶν ἀνδρῶν πολμητῆ, πάσης δὲ ἀναδυομένη φανερῆς μάχης, πᾶσαν ἢ μεταβαλλομένη μεταβολῶν, ὁσιαλία καὶ κρυφότητι τῆς Ἰβηρικῆς στρατῶν, αὐτὸς ὀπλιτικῶν καὶ νομίμων ἀσκητῆς γενοῦς ἀγώνων, καὶ στρατηγῶν ἐμβολιῶν καὶ μονίμου φάλαγγος, ὡσαύτως μὲν εἰς χεῖρας ἐλθόντας πολεμίους καὶ καταβαλεῖν ἄειστα γεγυμνασμένους, ὀρεῖα τεῖν δὲ καὶ σιωπηρῶς διώξει καὶ φυγῆς ἀπαύσις ἀνδρῶν ὑπονημένων, καὶ λιμὸν ἀνέχεσθαι καὶ διατῆρ ἄπυρον καὶ ἀσκήτων, ὡς πρὸς ἐκείνοι, μὴ δυναμένους. ἐπὶ δὲ αὐτὸς μὲν ἦδη πρὸς εὐτερος ἔω, καὶ τοὶ καὶ πρὸς αἰετῶν ἡδὴ καὶ τρυφερῶν διατῆρ ἐκ πολλῶν ἀγώνων καὶ μεγάλων ἐκδεδωκῶς τὰ δὲ Σερτωεῖα στωεῖσθαι, πηδύματος ἀκμῆς γέμοντι, καὶ κατεσθλασμένον ἔχοντι γαμμασίως ὁ σῶμα ῥώμη καὶ τάχει καὶ λιτότητι. μέγιστον γὰρ ἔσδ' ἔρα θυμῶν ἦσθετο· πόνοις δὲ μεγάλοις καὶ μακρῶς ἐδδιπορίας καὶ συνεχῆς ἀγρυπνίας ὀλίγοις εἴησθαι καὶ φάλοις ἀρχομένου σιτοῖς ἀφ' ἑρέειν. πηδύσι δὲ χροῦς ἀεὶ καὶ κινήσεισι, ὅποτε χροῦς, πάσης διεκδύσεως, φέρωντι, καὶ διώκοντι, κωκλώσεως, ἀβάτων τε καὶ βασίμων τόπων ἐμπειρία πρὸς εὐλήφει. διὸ τὰ μὲν εἰρησμένη μάχης, ὅσα νικῶμενοι πάροισιν ἀνδρῶν, βλάπτεισθαι συνέβαινε· ὅτ' τὰ φύγειν εἶχεν τὰ τῶν διωκόντων. καὶ γὰρ ὑδρείας ἀπέχουσιν, καὶ σιτολογίας εἶργε, καὶ πρὸς ἰόντι μὲν ἐμποδῶν ἔω, ἐκίνοι δὲ ἰδρωθέντα· πολιορκουῖν δὲ ἄλλοις ἐπιφανόμενος, αὐτεπολιόρκει τῆς τῶν ἀναγκῶν ἀποκτείνων· ὥστε τοῖς στρατῶν ἀπαγορεύειν, καὶ Σερτωεῖα μονομαχίῃσιν πρὸς καλεμένου τῆς Μέτελλον, βοῶν καὶ κελθῆναι μάχης ἀφ' ἑρατηγῶν στρατηγῶν, καὶ Ῥωμαίων Ῥωμαίων ἀναδυομένων ἢ χλοῦσθαι. ὅτ' τῶν μὲν, δὲ ποιῶν, κατεγέλασθαι. (στρατηγῶν γὰρ, ὡς ἔφη Θεόφραστος, δεῖ θάνατον ἀποδύσθαι τὸν στρατηγῶν, οὐ

circulam igne caratam

E
 πελτῶν τῶν τυχεύων) ὁρᾶν δὲ τῆς Λακωβείας οὐ μὲν καὶ Σερτωεῖα συλλαμβανομένων, δὲ τῆ δὲ ὄντας ἀναλώτους, (ἐν γὰρ ἔω αὐτοῖς φρέαρ ἐν τῇ πόλει, τῆ δὲ ἐν τοῖς πρὸς αὐτοῖς καὶ τῶν τὰ τείχη ναμάτων ὁ πολιορκῶν ἐπιχευεῖν ἐμελλέν) ἦκει ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς ἡμέρας δυσὶν στωαγρήσων τῶν πολιορκῶν, ὕδατος ὅτι ὄντος. διὸ καὶ πέντε ἡμερῶν ἐπιφέρεσθαι σιτία μόνον πρὸς εὐλήφει. ὁ Σερτωεῖος δὲ ὀξέως βοηθήσας, ἐκέλευσεν διερχόμενος ἀσκήσις ὕδατος ἐμπλήσθαι, καθ' ἕκαστον ἀσκήν ἀγυρίων σιχρὸν τάξας. καὶ πολλῶν μὲν Ἰβηρῶν, πολλῶν δὲ Μαυρσιῶν ὑφιστάμενων ὁ ἔργον, ἐπιλεξάμενος ἀδρας δῖρας αἶμα καὶ ποδάκει, ἐπέμψεν ἀφ' ἑρατῆς, κελθῶσας, ὅταν παρῶσιν τοῖς ἀσκήσις τοῖς ἐν τῇ πόλει, τῆ ἀγυρίων ὑπέξαλαγεῖν ἔχον, ὅπως ἐξαρκῆ τοῖς ἀμμομένους ὁ ποτὸν. ἐκπύσου δὲ πύτου ἡρομένου πρὸς τὸν Μέτελλον, ἦρθετο μὲν, ἡδὴ τὰ ἐπιτήδεια τῶν στρατῶν ὑποαναλωθέντων ἔξέπεμψε δὲ ἐπὶ σιτολογίαι Ἀκκίον ἐξακχιλίων ἡρῶν.

A fudit fugauitque, caesis duobus millibus Romanorum: Domitium & L. Manlium, alterius Hispaniae proconsulem, per quaestorem suum superavit: Thoranium Metelli legatum cum exercitu oppressit. Ipsum Metellum, summum illius memoriae virum & clarissimum, non paucis implicatum offensionibus, ad eas redegit angustias, ut L. Lollius e Gallia Narbonensi cogeretur supplicium ei venire, ac Pompeius Magnus illuc cum exercitu ab vrbe propere mitteretur. Neq; enim expedire Metellus poterat qua ratione bellum gereret cum homine audace, qui omni se explicaret aperta pugna, atq; in omnem speciem verteret expedito & leui Hispano milite: quum ipse in statariis esset & legitimis pugnis versatus, grauisq; & stabilis dux agminis. quod impellere conferentes signa hostes ac prosternere optime didicisset: montes vero scandere & tergis inhaerere incessanter fugientium hominum pernicium, famem tolerare, viuere sine pane & tentoriis, ut illi, non valeret. Adhaec erat ipse iam grauior annis, seque ex multis & magnis certaminibus ad remissam transtulerat & delicatam vitam. Cum Sertorio autem committebatur viuidorum pleno spiritu, cui mirifice praeparatum corpus erat robore, agilitate, sobrietate. Vinolentiae vero ne per otium quidem se dedebat. Ingentes labores, prolixa itinera, perpetuas vigilias angusto & vili contentus victu assueuerat perferre. Assidue vagans & venans, vbi per otium liceret, quemadmodum eludendus fugienti sibi, quemadmodum cingendus insectanti hostis esset, locorumq; auiorum & parentium comparauerat experimentum. Quapropter Metello, non facta pugnae copia, quicquid victi patiuntur incommodi inferebatur, Sertorius vero commoda in fugiendo habebat insectantium. A quationibus n. arcebat eum, frumentationibus prohibebat, progredienti obsistebat, insectabat sedentem, obsidenti alios imminens inuicem obsidebat eum commeatus inopia, ut milites fatiscerent, & Sertorio Metellum ut congrederetur vnus secum prouocante, acclamarent iuberentq; dux cum duce, Romanus cum Romano ut congrederetur, probrisq; proscinderent detrectantem. quos merito derisit Metellus. Ducis enim (ut ait Theophrastus) obeunda mors duci est, non gregarii militis. Aduertens autem Lagobritas, qui non parum praesidii Sertorio ferebant, facile capi sibi posse. (nam vnicus in vrbe erat puteus: riuuli autem & fontes qui in suburbiis extabant & sub moenibus, in potestate futuri erant obsidentis) ad oppidum mouit, biduo sperans se capturum atque penuria urbem. Quare edictum fuerat militibus ut quinque tantum dierum cibaria secum ferrent. At Sertorius huic rei prouidere maturans, bis mille vtres aqua iubet impleri magno praemio in singulos vtres pronuntiato. Quod frequentes Hispani, frequentes item Mauri suscipiunt, ex quibus delectos viros valentes pariter & pernices mittit per montana, edicitq; iis vbi tradiderint vtres illis qui tenent urbem, inutilem turbam ut educant, quo potus affatim sit oppidi defensoribus. Quam rem Metellus, ut fuit ad se delata, moleste tulit, quod deficerent iam necessaria milites. Itaq; Aquinum cum sex millibus militum frumentatum mittit.

F

Id sentiens Sertorius, insidet viam occulte, atq; in redeuntem Aquinum tria millia militum ex nemoroso torrentis alveo immittit. Ipse in frontem incurrens profligat eos, partem occidit, partem capit. Metellus Aquino recepto qui cum armis equum amiserat, foede soluit obsidionem, multis conuitiis ab Hispanis laceratus. Hinc Sertorium habebant in admiratione & amore prosequerantur barbari, præterea quod Romanis armis, ordinibus, signis, detrahens ipsis speciem virium insanam & beluinam, pro magna latronum manu in formam exercitus redegit copias suas. Iam argento affatim præbito & auro galeas eorum exornavit, & scuta variis distinxit ornamentis, chlamydesq; pictas & tunicas usurpare eos docens, atq; in id suppeditans & feruens illorum gloriae, influebat in eorum animos. Præcipue cepit eos puerorum disciplina. Nam ex parentibus sibi ingentibus nobilissimam Oscanam amplam urbem contraxit, usq; doctores præfecit literarum Græcarum & Latinarum. Ita illos reuera obsides habebat, verbo erudiebat, ostendens, vbi creuissent, ciuitate Romana eos donaturum se, atq; ad honores prouecturum. Quorum genitores delectabantur quod filios conspicerent prætextatos, decore ad ludum literarium commeantes, pendentem pro his salarium Sertorium, crebro sumentem specimen, præmiaq; meritis tribuentem, & aureas bullas donantem. Erat autem in Hispania mos vt cohors prætoria vna cum cadente imperatore mortem obiret, quod vocabant illius regionis barbari Deuotionem. Cæteros imperatores pauci stipatores & amici, Sertorium multa millia mortalium, qui sese denouerant cum eo morituros, sequebantur. Fama est, quum prope oppidum quoddam essent fusi, instantibus hostibus, sui immemores Hispanos, vt Sertorium seruari, elaborasse, humerisq; cum sustolentes alios præ aliis extulisse in murum. Collocato iam in tuto imperatore, tum deniq; fugæ quæque consuluisse. Neq; Hispanis tantum acceptus fuit, verum etiam militibus Italicis. Quippe quum M. Perpenna, qui partium Sertorii erat, in Hispaniam cum vi magna pecuniæ atq; ingenti manu aduenisset, ac bellum statuisset cum Metello per se gerere, fredebant milites, multusq; erat in ore militum Sertorius, quod quidem Perpennam nobilitate inflatum & opibus mordebat. Vbi Pompeium tandem allatum est saltum Pyrenæum transcendere, milites captis armis & signis legionum sublatis, obstrepuerunt Perpennæ, iubentes vt ad Sertorium duceret: sin minus, relictuos ipsum, atque ad Sertorium, qui & se & alios seruare nosset, denuntiarunt se profecturos. Quorum postulatis cedens, castra Perpenna mouit, & Sertorio se cum quinquaginta tribus cohortibus coniunxit. Sertorius autem, quum cuncti prope citra Iberum Hispani transirent ad partes eius, numero quidem ingens erat: siquidem confluebant coaceruabanturque ad eum vndiq; verum confusione barbarica & ferocia clamantiū adoriretur hostes, & morā non ferentiū commotus, studebat eos verbis placare. Vt vero frementes vidit & importune instantes, conuiuuit permisitq; signa vt cōferrent eū hostib⁹:

(ἐπεὶ ῥέον γὰρ αἰεὶ καὶ σιωπέεσθαι πῶμα χρόνῳ πρὸς αὐτῶν) ἀπαξία δὲ βαρβαρικῆ καὶ θρασυτήτι ταρσπόμενος, ὅτι χειρῶν τοῖς πολεμίοις βοώντων, καὶ τῶν τειχῶν διςαναχρωπιῶτων, ἐπειρᾶτο πρὸς ἀμυληθῆσαι ἀφ' ἑλπίων. ὡς δὲ ἑώρα χαλεπαίνοντες ἢ βιαζομένους ἀσπίδας, πρὸς ἑκάστον καὶ πρὸς εἰδὲ συμπλεκόμενος τοῖς πολεμίοις.

A ἀγαθόμενος δὲ ὁ Σερτώειος, καὶ πρὸς ἑλπίδας τῶν ἑδῶν, ἐπὶ μερῶν τῶν Ἀκύνων τειχίους ἀσπίδας ἐκ τῆος συσκίου χερσίδρας ἐπέμψισιν. αὐτὸς δὲ καὶ σῶμα πρὸς βαλῶν τρέπεται, καὶ τοῖς μὲν ἀφ' αἰθέρι, τοῖς δὲ λαμβάνει ζώντας. Ἀκύνων δὲ μετὰ τῶν ὀπλων καὶ τῶν ἵππων ἀποβελήκτα δεξάμενος Μέτελλος, ἀσπίδας ἀπῆει, πολλὰ χλευάζομενος τῶν Ἰβηρῶν, ἕκ τε δὴ τούτων θαυμαζόμενος ἠγαπᾶτο πρὸς τοῖς βαρβάροις ὁ Σερτώειος, καὶ ὅτι Ῥωμαϊκῶν ὀπλισμοῖς καὶ ταξέσι καὶ σιωθήμασιν, ἀφαιρῶν τὸ μνησκὸν καὶ θηριώδες αὐτῶν τῆος ἀλκῆς, ἀπὸ ληστειῶν μεγάλου στρατὸν ἐποιεῖτο τῶν δυνάμιν. ἐπὶ δὲ ἀργύρῳ χρωόμενος ἀφειδῶς καὶ χροσῶ χροσῶ τε κατεχόμενοι, καὶ θυρεοῖς αὐτῶν διεποίκιλλεν, καὶ χλευάζον ἀθηναῖς καὶ χιτῶσι χροσῶν διδάσκων, καὶ χροσῶν εἰς ταῦτα καὶ συμφιλοκαλῶν, ἐδημαγωγῶν. μαίλισα δὲ εἶλεν αὐτοῖς τὰ τῶν παιδῶν. τῶς γὰρ ἀγῆμεστοῖς ἀπὸ τῶν ἐδῶν σιωαζαζῶν εἰς Ὀσκαν πόλιν μετὰ τῶν διδασκάλων ἐπιτήσας Ἑλληνικῶν τε καὶ Ῥωμαϊκῶν μαθημάτων, ἔργῳ μὲν ὄξωμυρῶσατο, λόγῳ δὲ ἐπαίδουεν, ὡς ἀσπίδας χροσῶν πολεμίας τε μεταδώσων καὶ ἀργῆς. οἱ δὲ πατέρες ἠδοντο **C** θαυμαζῶς, τοῖς παιδάς ἐν πρὸς πορφυροῖς ὄραντες μέλας χροσῶς φοιτῶντας εἰς τὰ διδασκαλεῖα, καὶ τὸν Σερτώειον ὑπὸ αὐτῶν μισοῖς τελευτῶντα, καὶ πολλάκις ἀποδείξεις λαμβάνοντα, καὶ γέρον τοῖς ἀξίοις νέμοντα, καὶ τὰ χροσῶ πρὸς εἰδέσθαι δωροῦμενος, ἀ Ῥωμαῖοι βοδῶν καλεῖσιν. ἔθους δὲ ὄντος Ἰβηρικῶν, τοῖς πρὸς τὸν ἀρχοντα τεταγμένοις σιωαποθήσκων αὐτῶν πρὸς τῶν, καὶ τῶν τῶν ὀκεί βαρβάρων κατὰ σπασιν ὀνομαζόντων, τοῖς μὲν ἄλλοις ἠγεμόσιν ὀλίγῳ τῶν ὑπασπαστῶν καὶ τῶν ἐταίρων, Σερτώειῳ ὅ πολλοὶ μυριάδες ἀνδρῶν κατεσπαστῶν ἑαυτοῖς ἠχλοῦ **D** θου. λέγεται δὲ πρὸς τῶν πόλει Ἑσπῆς χροσῶν, καὶ τὸ πολεμίων ἐπιχειρῶν, τοῖς Ἰβηρικῶν ἀμελίσασιν αὐτῶν, τὸν Σερτώειον σῶζειν, καὶ τοῖς ὅμοις ἐπὶ χροσῶν, ἄλλοις πρὸς ἄλλων, ἀσπίδας πρὸς τὰ τείχη. χροσῶν δὲ ἐν ἀσφαλεῖ τῶ ἀρχοντος, οὕτω τρέπεσθαι πρὸς φυγῶν ἕκασον αὐτῶν. οὐ μόνον δὲ τοῖς Ἰβηρικῶν ὑποδεδῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄξ Ἰταλίας στρατοῦμοις. Περπέννα γὰρ Οὐέντωνος, ἀπὸ τῆος αὐτῆος Σερτώειῳ σῶσεως, εἰς Ἰβηρικῶν πρὸς χροσῶν μετὰ χροσῶν πολλῶν καὶ μεγάλης δυνάμειος, ἰδῶν δὲ καθ' ἑαυτὸν ἐγνωχῶτος πολεμῶν πρὸς τὸν **E** Μέτελλον, ἐδῶς χροσῶν οἱ στρατῶν καὶ πόλις ὑπὸ τῶ Σερτώειου λόγος ἐν τῶ στρατοπέδῳ, τὸν Περπέννα αἰών, ὀχρῶν καὶ πλούτῳ τετυφωμένων. ἔ μὲν δὲ ἐπὶ Πομπήιος ἠγγέλετο τῶν Γυρνήων ὑποδεδῶν, ἀσπίδας ὄντες οἱ στρατῶν τὰ ὀπλα, καὶ τὰ σημεῖα τῶν ταξέων ἀναρπᾶσαντες, κατεβῶσαν τῶ Περπέννα, κελῶντες ὡς τὸν Σερτώειον ἀγειν αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ, κατελιπότες ὀκείνον ἠπείλοιν αὐτοῖς βαδιδῶσαι πρὸς ἀσπίδας σῶζεσθαι καὶ σῶζειν δυνάμενος. συγχωρήσας δὲ ὁ Περπέννας ἠγαγῶ αὐτοῖς, καὶ συνέμιξε τῶ Σερτώειῳ, πενήκοντα καὶ τρεῖς ἔχων σπείρας. Σερτώειος δὲ τῶ ὄντος Ἰβηρικῶν αὐτῶ ποταμοῦ πρὸς τῶν ὀμοῦ πρὸς πρὸς τῶν, πλήθει μὲν ὑπὸ μέγας.

ὅτι χειρῶν τοῖς πολεμίοις βοώντων, καὶ τῶν τειχῶν διςαναχρωπιῶτων, ἐπειρᾶτο πρὸς ἀμυληθῆσαι ἀφ' ἑλπίων. ὡς δὲ ἑώρα χαλεπαίνοντες ἢ βιαζομένους ἀσπίδας, πρὸς ἑκάστον καὶ πρὸς εἰδὲ συμπλεκόμενος τοῖς πολεμίοις.

intenti milites cumulum ab imo subruerunt, con-
 sideruntq; limum. Aliqui equos sursum deorsum
 egerunt ad excitandam raram tellurem, atque in
 sublime vento dandam. Qui excipiens, quicquid
 comminutum esset & ferretur in aera, in barbaro-
 rum coniciebat ædificia in Cæciam foribus ob-
 uersa. Ita barbarorum oculis (nempe spelunca v-
 num illum spiritus ductum habebant, qua accide-
 bat ventus) cito offusa caligo est, cito suffocant
 anhelatione correpti sunt asperam multoq; com-
 mistam puluere haurientes auram. Itaq; quum æ-
 gre duos dies sustinissent, tertio deditionem fe-
 cere, non tantum viribus Sertorium, quantum
 gloria cumulantes, quod armis inexpugnabilia
 confecisset consilio. Porro quantisper gessit cum
 Metello bellum, succedere ei plerunq; res videbā-
 tur ob senium Metelli & infitam eius tarditatem
 aduersus virum ferocem, qui latronum potius
 quam militum exercitum duceret, non valentis
 assurgere. At postquam traiciendi saltum Pyre-
 næum Pompeio castra contulit, simulq; luctarum
 bellicarum factum utrinq; periculum est, technif-
 que in hostem moliendis & cauendis tulit palmā,
 fama nominis eius late est Romam viq; dispersa,
 inter omnes eius ætatis imperatores eum scientia
 militari esse præstantissimum. Neq; enim laus e-
 rat exigua Pompeii, verum tunc ex obtentis bello
 Syllano victoriis maxime florebat ad gloriam:
 quamobrem cognomen à Sylla accepit Magni,
 honoresq; assequutus etiamnum imberbis est tri-
 umphales. Vnde multæ, quæ parebant Serto-
 rio, vrbes transitionem ad illum moliebantur,
 mox ex insperato ad Lauronem calu mutauerunt
 sententiam. Nam quum eam urbem obsideret
 Sertorius, mouit eo omnibus copiis Pompeius
 ad ferendam ei opem. Inde Sertorius ad occu-
 pandum tumulum, qui erat aduersus urbem op-
 portunus, alter ad id prohibendum properabat.
 Quum præuenisset Sertorius, Pompeius admoto
 exercitu gauisus est ita cecidisse, inter urbem &
 copias suas Sertorium ratus deprehensum, mis-
 sisque ad Lauronitas nuntiis, bono animo eos
 esse iussit, atque in muris confidere spectantes
 Sertorium obsideri. Sertorius eo nuntiato risit, &
 se discipulum Syllæ (ita enim Pompeium per lu-
 dibrium appellabat) ait docturum debere impe-
 ratorem plus respicere quam prospicere. Simul
 ut hæc dixit, ostendit obsessis sex millia peditum
 ab se relicta in prioribus castris, ex quibus egres-
 sus tumulum illum occupauerat, quo versum in
 se à tergo aggredierentur Pompeium. Quod ad-
 modum serò Pompeius animaduertens, quum
 adoriri Sertorium non auderet, quod metueret
 ne circumueniretur, relinquere autem pericli-
 tantes socios verecundia deterreretur, præsens &
 desidēs spectator esse cogebatur pereuntium. De-
 plorata enim re sua, barbari in deditionem se Ser-
 torii permisere. quorum vitæ pepercit, dimisit-
 que cunctos. Urbem verò incendit, nulla quidem
 ira aut crudelitate, (quippe inter imperatores mi-
 nime indulsit hic vir iræ) sed ad pudorem & oppro-
 briū eorū qui Pompeiū in admiratione habebant, F

A ὅτι πάντες οἱ στρατιῶται τὸν τε χεῖρ ἀνέτερον ἀφ' ἐξέ-
 ρου, καὶ τὸν πηλὸν ἔκρωτον. ἔνοι δὲ καὶ τοῖς ἵπποις αἰὼ καὶ
 κἄτω διεξήλασαν, αἰσάντες δ' ἄνθρωπον, καὶ τῆ πρὸς με-
 τῶσιν ἄσπερα δίδοντες. ἢ δ', ἄσπερα βαίνουσα πρὸ δρυ-
 πῶν κινουμένων αἰῶ, πρὸς ἑσθλῆς οἰκῆμασι τῶν
 βαρβάρων, κατὰ φύρας δεχόμενοι τὸν καιρίαν. οἱ δ', ἀπε-
 δὴ τῶν ἀσπληνῶν μίαν ἐκείνῳ ἀναπνοῶν ἔχοντων ἢ δ' πρὸς
 μα πρὸς ἐπιπέδον, ταχὺ μὲν ἀπεσχετοῦτο τὰς ὄψεις, ταχὺ
 δ' ἀνεπίμπλατο πηγῶδους ἀσματος, βαχίῳ ἀέρα καὶ
 πολλῆ χεῖρ συμπεφυρμένων ἔλκοντες. ἔθεν ἡμέρας δύο μί-
 B λισ ἀσπληνῶν τῆ τρίτῃ παρὰ δὲ κἄν ἐαυτοῖς, οὐ τοσοῦτον
 Σερτωίῳ διωόμεως, ὅσον δόξης παρὰ δὲ κἄν, ὡς τὰ δὲ ὀ-
 πλων ἀνάλωτα, σοφία κατεργασμένη. ἢ μὲν μὲν οὖν
 τοῖς περὶ Μετέλλον ἐπολέμει, τὰ πλεῖστα κατὰ τυχεῖν ἐ-
 δοκεῖ γῆρα καὶ φυσικῆ βαρδυτῆ τῷ Μετέλλῳ παρὰ ἀν-
 δρα βολμητῆ, καὶ ληστικῆ μάλλον ἢ στρατιωτικῆς ἡρώδων
 διωόμεως, οἷα ἀναφέρωντος· ἐπεὶ δὲ καὶ Πομπηίῳ τῷ
 Γυρηνίῳ ἄσπερα ἄλλοντι παρὰ στρατοπέδουσας, καὶ πᾶσαν
 ἄμα μὲν διδοῖς, ἄμα δ' ἄσπερα ἀσπληνῶν παλαι-
 σμάτων πέτρων, ἀντιπερὶ μὲν τε καὶ φυλακῆς ἡρώδων
 C πλείον εἶχε, χρομῶ δὲ διδοῖς μὲν καὶ Ρώμης, ὡς δὲ φήματα
 πόλεμον μετὰ χεῖρ ἰσάσασθαι τῶν τότε στρατηγῶν. οὐ γάρ τι
 μικρὸν ἢ δ' Πομπηίου κλέος, ἀλλ' ἢ τὸ τότε μάστιχα
 παρὰ δόξαν ἐκ τῶν περὶ Σύλλαν ἀνδραγαθητῆ, ἐφ' οἷς
 καὶ Μάγνος ἄσπερα αὐτῷ, τυτέσι μέγας, ἐπωνομάσθη. π-
 μῶν τε δριαμῶν, οὐ πῶ γῆρα ἔτυχε. ἔθεν καὶ πολλὰ τῶν
 ἄσπερα Σερτωίῳ πόλεων ἀσπληνῶν παρὰ αὐτὸν, ὁρμῶν
 μεταβολῆς ἔχον, εἶτα ἐπαύσαντο, τῷ περὶ Λαύρωνα πᾶ-
 ρους παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα συμβαίτος. Σερτωίῳ γὰρ πο-
 D λιορκυῶτος αὐτοῖς, ἢ καὶ Πομπηίῳ παρὰ στρατῶν βοήθησαν,
 εἶτα ὁ μὲν λόφον δὲ διδοῖς πεφυκῆσαι κατὰ τῆς πόλεως
 παρὰ ἡρώδων, ὁ δὲ τῷ κωλύσων ἠεὶ γέτο, τῷ δὲ Σερ-
 τωίου φθάσαντος, ὅτις ἦσας τὸν στρατὸν ὁ Πομπηίῳ, ἐ-
 χαρετῆ στυτυχία· νομίζων, ἐν μέσῳ τῆς πόλεως καὶ τῆς
 αὐτῷ στρατῶν ἀπειλήσθαι τὸν Σερτωίῳ, καὶ πρὸς τοῖς Λαυ-
 ρωνίταις εἰσέπεμψε, θαρρῶν κελύων, καὶ κατὰ δὲ τῶν τῶν
 πείχῃ θεωμένων πολιορκυῶν Σερτωίῳ. ἐκείνος δ' ἀ-
 χύσας ἐγγύασεν, καὶ τὸν Σύλλαν μαθητῆν (οὐτῶ γὰρ τὸν
 Πομπηίῳ ὅτισι ὡσίων περὶ γῆρα) αὐτὸς ἔφη διδοῖς
 ὅτι δὲ τὸν στρατηγὸν κατὰ τὴν μάλλον ἢ κατὰ πρὸς ὄψον βλε-
 E πειν. τῶν δὲ λέγων, ἄμα τοῖς πολιορκυῶν ἐπεδείκνυεν
 ἐξ ἀκροατοῖς ὀπλίταις ἄσπερα αὐτῷ κατὰ λελεμμένους ὅτι
 τῷ παρὰ τῶν χάρακας, ὅθεν ὁρμηθεῖς κατελήθη τὸν λόφον·
 ὅπως ὅτι σφᾶς περὶ μὲν τῶν Πομπηίῳ, κατὰ τὸν παρὰ
 πέσοιεν ὁ δὲ καὶ Πομπηίῳ ὅτι μάλα συμφερόντας, ὅτι-
 χεῖρ μὲν οὐκ ἐθάρρη, κύκλωσιν δεδουκῶς, ἀπολιπεῖν δὲ ἢ
 χυμῆτο κινδυνώσων ἀνδρῶν· παρὼν δὲ καὶ κατὰ
 μῆκος ἠναγκάσθη ὄραν ἀπολλυμένους. ἀπέγνωσας γὰρ αὐ-
 τοῖς οἱ βάρβαροι, καὶ τῶν Σερτωίῳ παρὰ δὲ κἄν. ὁ δὲ
 τῶν μὲν σωματῶν ἐφείσατο, καὶ πρὸς ἀφῆκεν, τῷ δὲ πό-
 λιν κατέστησεν, οὐχ ἄσπερα ὄργης οὐδ' ὡμότητος· (ἐλάχιστα
 γὰρ δοκεῖ θυμῶ χεῖρ ἰσάσασθαι τῶν στρατηγῶν ὅτι αἰὲρ) ἀλλ'
 ἐπ' ἀσπληνῶν κατὰ τῶν τεταυμακῶν Πομπηίῳ. ἢ
 να ἢ λόγος ἐν τοῖς βαρβάροις, ὅτι παρὼν ἐγγύς καὶ μονοῦ

θερμαινόμενος τῶν περὶ τῶν συμμάχων, οὐ παρὰ δὲ κἄν. ἢ τῶν μὲν οὖν τῶν Σερτωίῳ πλείονες στυβασίαι,
 CCC

Cerratum est vtrinque fortiter. Ibi Memmius Pompeii legatorum peritissimus rei militaris, ubi constitit acerrimum praelium, cecidit. Superior Sertorius magna stantium adhuc in acie strage, in ipsum illatus Metellum est. Hic praeter aetatem subsistens, dum egregie dimicat, lancea vulneratur. Id partim conspicientes, partim audientes Romanos repressit pudor, ne imperatorem desererent, simulque exarserunt in hostem, obiectisque scutis atque illo vi exportato, impulerunt Hispanos. Quum ita conuersio facta esset victoriae, Sertorius, quo facilem suis fugam machinaretur, & moliretur sibi nouum delectum, in oppidum refugit montanum & munitum, eiusque muros obsepsit, & portas firmavit, quiduis potius tamen quam obsidionem meditas ferre, eludebat modo hostes. Dum enim assident ei, urbemque paruo negotio sperant se capturos, cum fugientium barbarorum securi fuerunt, tum conscribi permiserunt Sertorio alias copias, quae conficiebantur a legatis illius, quos per oppida miserat, praeeperatque, ubi iam magnum numerum contraxissent, ut se facerent certiores. Quod postquam ei significauere, ex facili per medios elapsus hostes coniunxit se cum suis, rediitque in illos viribus auctus. Commeatum praecidit us, iter a ex insidiis & circumuentionibus, & circumcursitando in omnes partes subito premens, perago, littora nauigiis praedatoriis obsidendo. Vnde subacti duces sunt diuersi, alter in Galliam recedere, Pompeius ob pecuniae difficultatem hibernare incommode in Vacceis, scripsitque senatui se, nisi sibi mitterent stipendium, exercitum deportaturum. Iam enim propugnando pro Italia patrimonium suum expendisse. Romae autem magnus erat rumor, priorem Pompeio in Italiam Sertorium venturum. Eo primarios & potentissimos duces solertia Sertorii redegerat. Quantum vero hanc virum exhorruerit Metellus, & quanti fecerit, declarauit hac re, siquidem pronuntiauit in caput eius, si ciuis Romanus illum interfecisset, praemium centum argenti talenta, & agrum viginti millium iugerum: si exul, reditum in patriam. Ita aperta de speratione victoriae licitabatur illum per proditorem. Adhuc quum aliquando Sertorium acie fudisset, usque adeo extulit se & prospero casu exultauit, ut imperatorem se sit salutari passus, sacrificiis autem eum oppida ingredientem atque aris ei dicatis exciperent. Memorant eum coronas quoque imponi capiti suo permisisse, cenisque indulgisse fastuosioribus, in quibus veste triumphali amictus portabat. Victoriae fictae epidromibus descendebant, quae aurea trophaea & coronas transferebant. Chori puerorum & virginum cantilenas triumphales in laudem eius canebant. Qua in re ridiculus merito erat, quod quum Syllae fugitiuum & reliquias Carbonianorum exulum appellaret Sertorium, ita iactabundus euaserit exultaueritque, quia impulerat cedentem. At Sertorii animositatis haec fuere: Primum, quod senatores Romanos patria extorres, qui in praesidiis erant suis, senatum appellaret, quae store legatosque ex illis crearet, legibusque omnia illa adornaret patriis. Deinde, quod qui armis, pecunia, oppidis vteretur Hispanorum, ne verbis quidem summam potestatem apud illos summitteret,

A ηγωνία δε λαμπερής παρ' ἀμφοτέρων. καὶ Μέμμιος μὲν, ὁ τῷ ὑπὸ Πομπηίου στρατηγῶν ἡγεμονικῶς, ἐν τῷ καρτερωτάτῳ τῆς μάχης ἔπεσεν. ἐκράτει δὲ Σερτώειος, καὶ φόνος πολλῶν τῶν ἐπι σικωεσίων ἐώθειτο πρὸς αὐτὸν τὸν Μέτελλον. ὃ ὅ παρ' ἡλικίαν ὑποστὰς καὶ περὶ Φαιῶς ἀγωνίζετο, πάταται δόξα π. τὸ τοῖς μὲν ἰδίως τῶν Ρωμαίων, τοῖς δὲ ἀχρυσάσας, ἀδῶς ἔχει ἑκαταλιπέιν τὸν ἡγεμόνα, καὶ θυμὸς ἅμα πρὸς τοῖς πολεμίοις παρέστη. πρὸς τὸ μὲν δὲ τοῖς θυρεοῖς, καὶ σικωεσίων ἐκόντες ἰρώσως, ἔξωθοσι τοῖς Ἰβηραῖς καὶ γμομῆς οὕτω παλιν ἔσπου τῆς νίκης, ὁ Σερτώειος ἐκείνοις τε Φυγὰς ἀδείξας μηδὲν ἄλλο, καὶ τυχάζων ἐτέρεν αὐτῶν δυνάμιν σικωεσίων ἐφ' ἰσυχίας, εἰς πόλιν ὄρσιν καὶ καρτεράνα Φυγῶν, ἐφείνητο τὰ τείχη. καὶ τοῖς πόλεως ὠχυροῦτο, πύργα μάλλον ἢ πολιορκίαν ὑποδύσαν Διανούμους. ἀλλ' ἐξηπάτα τοῖς πολεμίοις. ἐκείνῳ γὰρ πρὸς κατὰ τοῖς μὲν, καὶ ὁ χροῖον οὐ χαλεπῶς λήψασθαι πρὸς δοκῶντες, τοῖς τε φέρων τῶν βαρβάρων πρὸς ἔπειτο, καὶ τῆς ἀδελφικῆς αὐτῆς τῶν Σερτώειῳ δυνάμει ἡμῶσιν. ἡ δεξιότῳ ὅ, πέμψαντος ἡγεμόνας ὅτι τῶν πόλεως αὐτῶν, καὶ κελδόντος, ὅταν ἡδὴ πολλοὶ ἔχουσιν, ἀγγῆν ἔσπου εἶλαι πρὸς αὐτὸν. ἐπεὶ δὲ ἀπέσφραξεν, σικωεσίων πόλιν διεκπασιμῶς τοῖς πολεμίοις, σικωεσίων εἰς αὐτῶν. καὶ πάλιν ἐπήξας πόλεως γερῶν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν αὐτῶν τὴν μὲν ἔπειτο τῆς γῆς ἀπορία, εἰδέσθαι καὶ κικλῶσιν, καὶ τῶν πύργων ὅσους φοιτῶν, ὅσους ὅτιων. τὰ δὲ ἐκ θαλάσσης, ληστείας σκάφεισιν κατέχων τὴν θαλάσσαν. ὥστε ἰωσὶ καὶ ἀθησαιοὶ στρατηγὸν ἀγαλῶντες, ὁ μὲν εἰς Γαλαθίαν ἀπελθὼν, Πομπηῖος δὲ πρὸς Βακχίοις ἀγαλῶσιν μαθησίων ὑπὸ ἀγρηματίας γράφων πρὸς τὴν σίγκλητον, ὡς ἀπᾶξ τὸν στρατὸν εἰ μὴ πέμποιεν δεξιότῳ αὐτῶν. καταναλωθείσιν γὰρ ἡδὴ τὰ αὐτῶν, πρὸς πολεμῶν τῆς Ἰταλίας. καὶ πόλεως ἔπειτο ἐν Ρώμῃ λόγος, ὡς Πομπηίου πρὸς τερος εἰς Ἰταλίαν ἀφίξοιτο Σερτώειος. εἰς ποσὸν τοῖς πρώτοις καὶ δυνατώτατοις τῶν τότε στρατηγῶν ἢ Σερτώειος ἀφύσθαι κατέσπεν. ἐδήλωσε δὲ καὶ Μέτελλος, ἐκπέπλημῶς τὸν αὐτῶν καὶ μέγαν ἡρώμους. ἐπεκέρυξεν γὰρ, εἰς αὐτὸν ἀνέλασι Ρώμης, ἔκατον δεξιότῳ τάλαντα δώσθαι, καὶ πλῆθος διαμύειαν. εἰ δὲ Φυγὰς, καὶ ὅσον εἰς Ρώμην ὡς ἀπογνώσθαι φανερῶς ἀμύειν, ὠνούμους τὴν ἀδρα ἀφ. πρὸς δόσιαν. εἰ δὲ ἐνικήσας ποτὲ μάχῃ τὸν Σερτώειον, οὕτως ἐπήρθη, καὶ τὴν ἀτυχίαν ἡγάπησεν, ὥστε αὐτοκράτωρ ἀναγρῶσθαι. θυσιῶν δὲ αὐτὸν εἰς πόλεως ὅτι φοιτῶν καὶ βωμοῖς ἐδέχοντο λέγεσθαι δὲ καὶ σφαιρῶν ἀναδέσθαι πρὸς ἔπειτο, καὶ δειπνῶν σοβαρωτέρων ὑποδοχῶν, ἐν οἷς ἐαθῆτα θριαμβικῶν ἔχον ἔπειτο, καὶ νῆσαι πεπονημῶν δι' ὄργων ὅτι δέσμευον χροῖσα ἔσπασα καὶ σφαιρῶν ἀφ. φέρουσαι κατήχοντο, καὶ χροῖσιν παίδων καὶ γυναικῶν ὅτι νικῶν ἔπειτο εἰς αὐτὸν. ἐφ' οἷς εἰκότως ἔπειτο καταγῆσας, εἰ δραπέτιον Σύλλα, καὶ λείψανον τῆς Κάρβωνος Φυγῆς ἀποκαλῶν τὸν Σερτώειον, οὕτω κερῶνται καὶ πρὸς χροῖσιν γέρων, ὑποχρησάσθαι αὐτῶν πρὸς ἡρώμους. μεγαλοφροσύνη ἢ τῶν Σερτώειος, πρὸς τὸν μὲν ὁ τοῖς φέρων τῶν Ρώμης βιβλῶν, καὶ παρ' αὐτῶν ἀφ. τῶν τῶν, σίγκλητον ἀναγρῶσθαι, ταμείας τε καὶ

στρατηγὸς δὲ ἐκείνων ἀποδύκωνται, καὶ πύργα τοῖς πατέροις νόμοις τὰ ποιῶντα χροῖσιν. ἔπειτα δὲ, χροῖσιν ὅπλοις καὶ χροῖσιν καὶ πόλεσι τῆς Ἰβηρῶν, μὲν ἄχει λόγος τῆς ἀκροῦς ἐξουσίας ὑφίστασθαι πρὸς αὐτοῖς,

Ρωμαίους ἢ κατὰ τὴν ἐρατὴν αἰσθησὶν καὶ ἀρχόντας αὐτῶν, ὡς Ρωμαίοις ἀνακτόμωρον τὴν ἐλευθερίαν οὐκ ἐκείνοις αὐξοῦσα καὶ Ρωμαίων. καὶ γὰρ ἡ αἰὴρ φιλόπατρις, καὶ πολὺν ἔχων ἡμέρον τὴν κατελθεῖν. ἀλλὰ δευραγῶν μὲν, ἡδραζάθη, καὶ λαπεινὸν μὲν ὁδὸν ἐπεσπῆεν πρὸς τοὺς πολεμίους. ἐν ᾧ τῆς νίκης, διεπέμπετο πρὸς Μέτελλον καὶ πρὸς Πομπήιον, ἑτοιμος ὢν τὰ ὅπλα καὶ ἀθέσται, καὶ βιωῦν ἰδιώτης καὶ ἰσοδου τυχῶν. μᾶλλον γὰρ ἐθέλειν ἀσημότατος ἐν Ρώμῃ πολίτης, ἢ φεύγων τὴν ἑαυτῆς, πύτων ὁμοῦ ἄλλων αὐτοκράτωρ ἀναρρεῦεσθαι. λέγεται ἢ οὐχ ἦκιστα τὴν πατρίδος ἐπιθυμίαν ἀφ' ἧς τὴν μητίερα βαφεὶς ὄρφανός ἑστί, καὶ ὁ σύμπῳ ἀνακείμνος ἐκείνη. καλεῶντων ἢ τῶν πρὸς τὴν Ἰβηρίαν φίλων αὐτὸν ἐφ' ἡγεμονίαν, πύτων μὲν τὴν τελευτῆν τῆς μητρός, ὀλίγον ἐδέησεν ὑπὸ λύπης παρὰ τὸν βίον. ἐστὶ γὰρ ἡμέρας οὐτε σπύθημα δοῖς, οὐτε ὀφθαλμοὺς τῶν φίλων, ἐκεῖτο. καὶ μάλιστα οἱ συστράτηγες καὶ ὁμότιμοι τὴν σκηνὴν πρὸς αὐτὸν ἰσχυρῶς ἀνακείμνοντες αὐτὸν παρελθόντα, τοῖς στρατιώταις ἐπιτυχεῖν καὶ τῶν στρατηγῶν ἀφ' ἐφεσμένων ἀπὸ λαμβάνεσθαι. διὸ καὶ πολλοὺς ἐδίδεν, ἡμέρας αἰὴρ φύσιν γενεῶν, καὶ πρὸς ἡσυχίαν ἔχων ὀπίσθεως, δι' αἰτίας πρὸς γινώσκου τῆς στρατηγίας ἀρχαῖς χρῆσθαι, καὶ μὴ τυγχάνων ἀδείας, ἀλλ' ἀσυνελαμῶν μὲν ὑπὸ τῶν ἑσθρῶν εἰς τὰ ὅπλα, φερούσων ἀνακείμνον τὴν σάματος ἀεὶ ἀλλεσθαι τὸν πόλεμον. ἡ δὲ καὶ τὰ πρὸς Μιθριδάτην αὐτὸν πολιτὴν μακάρα, μεγαλοφροσύνης. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔστι καὶ Σύλλαν σφάλματος ὁ Μιθριδάτης ὡς πρὸς εἰς πάλαισμα δούτερον ἀνιστάμενος αὐτῆς, ἐπεχείρησεν τῇ Ἀσίᾳ. μέγα ἢ ἦδη ὁ Σερτωρίου κλέος ἐφοίτα πύτων ἄρχος, καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν λόγων, ὡς πρὸς φορητῶν ξενικῶν, οἱ πλέοντες ἀπὸ τῆς ἐσπίρας, ἀναπεπλήκασαν τὸν πόντον. ὡρμητο δὲ παρὰ τὸν ὄρατος αὐτὸν, ἐπὴρ μὲν μάλιστα τῆς τῶν χερσῶν ἀλαζονείας, οἱ τὸν μὲν Σερτωρίου, Ἀνίβαν, τὸν δὲ Μιθριδάτην, Πύρρον παρεικάζοντες, οὐκ ἀνέφασαν Ρωμαίοις πρὸς τὴν καὶ οὐκ ὁμοῦ φύσιν τε καὶ διωάμεις, ὅτι χερσῶν μὲν διχόθεν, ἀπὸ τῆς δεινοτάτου στρατηγῶν τὰ μεγίστη τῶν βασιλέων πρὸς ἡρομένου. πέμπη δὲ παρὰ τὸν Μιθριδάτην εἰς Ἰβηρίαν, γράμματα Σερτωρίου καὶ λόγους ἐκμίζοντες, δι' ὧν αὐτὸς μὲν ἐπὴν γέλλετο χερσῶν καὶ ναὺς παρέξιν εἰς τὸν πόλεμον, ὑπὸ ἐκείνου δὲ ἡζίου τὴν Ἀσίαν αὐτῶν βεβαυδοσθαι πᾶσαν, ἥς ὑπὸ ἐχώρησε Ρωμαίοις κατὰ τὰς πρὸς Σύλλαν ἡρομένης σιωπῆς. ἀφ' ἧς οὐκ ἔστι Σερτωρίου βουλιῶν, ἡ δὲ σύλλητον ὀνόμαζεν, καὶ τῶν ἄλλων δέχεσθαι τὰς παρὰ τὴν ἡσπῆ καὶ ἀγαπᾶν κελθόντων, (ὄνομα γὰρ καὶ γράμμα κενὸν αὐτομύτους πρὸς τῶν οὐκ ὄντων ἐπ' αὐτοῖς, ἀπὸ τούτων λαμβάνειν ὧν μάλιστα δέομαι τυγχάνουσιν) ἐκ τῶν ἡσπῆ ὁ Σερτωριος, ἀλλὰ Βιθυνίαν μὲν ἔφη καὶ Καππαδοκίαν λαμβάνουσι Μιθριδάτην μὴ φθονεῖν, ἔστιν βασιλεύοντα καὶ μηδὲν πρὸς ἡσπῆ καὶ Ρωμαίοις. ἡ δὲ τὰ διχόμοπα τῶν ἡσπῆ καὶ κλημῶν ἐπαρχίαν, ἀφελόμενος καὶ κατὰ τὴν, πολεμῶν μὲν δὲ ἐπέσει ὑπὸ Φιμβρίου, ἀφελόμενος ἢ πρὸς Σύλλαν ἀφῆκε, ταύτην ἐκ ἔφη πρὸς ἡσπῆ πάλιν ὑπὸ ἐκείνου ἡρομένην. δεῖν γὰρ αὐξέσθαι τὴν πόλιν ὑπὸ αὐτῶν καὶ ποιῶτος, οὐκ ἐλατῶσει τῶν ἐκείνης κρατεῖν αὐτὸν. ἡρομένη γὰρ ἀνδρὶ, μὲν τὴν καλοῦν ἀρετὸν. ἀφῆκε δὲ, ὁδὸν σῶζεσθαι. ταῦτα ἀπαγγελέντα Μιθριδάτην ἀφ' ἡσπῆ εἰποίητο. καὶ λέγεται μὲν εἶπεῖν πρὸς τοὺς φίλους,

A verum daret eis duces & prefectos Romanos, tanquam Romanis libertatem recuperans, non illos augens aduersus Romanos. Etenim vir ille erat amans patriæ, magnoq; tenebatur in patriam redundi desiderio. Cæterum in aduersis casibus fortis erat, neq; abiecti præbebat se hostibus. In victoriis legatos ad Metellum & Pompeium mittebat, paratum se ostendens arma ponere, & reditu concesso, priuatam vitam agere. Malle enim ciuem se Romæ esse obscurissimum, quàm exulem cunctorum aliorum declarari imperatorem. Dicitur autem patriæ cupiditate flagrasse maximè causa matris, à qua eductus orbis fuerat, totoq; animo erat illi addictus. Quum necessarii Sertorii in Hispania ad imperium suscipiendum eum vocarent, nuntiatu matris fati, profudit penè ex mœrore vitam. Quippe diebus septem neq; signum militibus dedit, neque in vllius conspectum amici prodiens, iacebat humi. Vix tandem reliqui imperatores atque in pari dignitatis gradu positi, circumfistentes tabernaculum eius, coegerunt eum in publicum progredi & milites appellare, atq; res prosperè fluentes capeffere. Quare placidi vir ingenii habitus apud multos est & quietis cupidus, inuitusque ex causis munera imperatoria vsurpasse: quum verò obtinere non valeret securitatem, sed ab inimicis in arma cogeret, statione necessaria corpus sepsisse bello. Celsitudinis animi fuerunt etiam eius cum Mithridate acta. Quum enim ex casu, quo Sylla eum prostrauerat, Mithridates quasi ad alteram assurgens luctam, iterum adoriretur Asiam, nomen autem iam inclytum vbique celebraretur Sertorii, rumoribusq; de eo, velut peregrinis mercibus, illi qui ex Occidente aduehebantur, Pontum impleffent, parauit legatos ad eum mittere, excitatus potissimum adulatorum iactationibus, qui Sertorium Annibali, Pyrrho Mithridatem æquiparantes negabant populum Rom. ingenii & viribus resistere simul tantis ancipiti circumuentos insultu posse, vbi cum acerrimo imperatore rex coniunctus maximus esset. Mittit igitur in Hispaniam Mithridates legatos ad Sertorium cum literis & mandatis, per quos pecuniam & naues illi ad bellum præbiturum offert se, ab illo postulat vicissim confirmari sibi omnem Asiam, qua populo Romano fœdere cum Sylla icto cesserat. Coacto concilio, quod Senatū vocabat, Sertorius, cæteris accipiendas has condiciones approbandasq; censentibus, (quum enim nomen ab ipsis & decretum inane illis de rebus, quæ non erant in arbitrio suo, postularentur, pro his demonstrabant se, quibus maximè opus haberent, accipere) improbauit, verum Bithyniam & Cappadociam si occuparet Mithridates regi parere assuetas nec quicquã populo Romano attinentes, eas se illi ait non inuidere. Etenim verò qua prouincia iustissimo possidentè titulo spoliauerat populum Rom. inuaseratq; , eam à Fimbria illi bello extortam & fœdere cum Sylla fancito dimissam negauit permissurum se, in ditio-nem vt iterum recideret eius. Amplificandam enim suis victoriis rempub. non cum eius prouinciarum diminutione sibi vincendum. Nam viro forti optatam cum honore victoriam, cum turpitudine verò ne salutem quidem. His renuntiatu cohortuit Mithridates, ac ferunt eum ad amicos dixisse,

ἡρομένην. δεῖν γὰρ αὐξέσθαι τὴν πόλιν ὑπὸ αὐτῶν καὶ ποιῶτος, οὐκ ἐλατῶσει τῶν ἐκείνης κρατεῖν αὐτὸν. ἡρομένη γὰρ ἀνδρὶ, μὲν τὴν καλοῦν ἀρετὸν. ἀφῆκε δὲ, ὁδὸν σῶζεσθαι. ταῦτα ἀπαγγελέντα Μιθριδάτην ἀφ' ἡσπῆ εἰποίητο. καὶ λέγεται μὲν εἶπεῖν πρὸς τοὺς φίλους,

Quid tandem in senatu sedens imperabit Sertorius, qui nunc ad Oceanum summotus Atlanticū fines regno nostro præscribit, & tentantibus Asiā denunciatur bellum? Veruntamen fœdus fit, & iureiurando sancitur, Cappadociam & Bithyniam cessuram Mithridati, Sertorium autem ducem ei militēsq; missurum. Sertorio inuicem Mithridatem tria millia talentum cum quadraginta nauibus præbiturum. Dux quoq; in Asiam mittitur ad eum ex senatoriis exilibus M. Marius, qui cum cepit Mithridates aliquot oppida in Asia: inuectum in vrbes cum virgis & securibus ipse illū tanquam maiorem potestatem & ministri specie vltro sequebatur. Ille aliis libertatem dabat: aliis, quum immunitatem concederet, beneficio se facere id Sertorii dicebat. Itaque Asia, quæ à publicanis vexabatur, auaritiaque & contumeliis premebatur militum præfidiariorum, ad spem erigebatur, exortabatque expectatam imperii conuersionem. At in Hispania senatores & pares Sertorio, vt primum in æquali cum hostibus spe constituerunt, remisso metu, liuor & stolidi inuasit emulatio illius potentia. Perpenna autem spiritibus vanis ob natalium splendorem animum adiecit imperio. Is perniciosos sermones clam apud idoneos seminavit. Quisnam malus nos genius ex malis in peiora detrudit, qui Syllæ totius penetra & maris tenentis imperium imparata, fruentes patria, facere dedignatur? Huc verò malis auiibus profecti, quo in libertate viueremus, sponte seruimus Sertorii stipantes exilium & ridiculo audientibus nomine senatus dicimur, quum contumelias, imperia & labores non secus ac Hispani & Lusitani feramus. Huiuscemodi sermonib. complures imbuti, metu illius autoritatis non rebellabant aperte, verum res eius in secreto corrumpebant, barbarosq; acerbè puniendo & tributo exigendo, quasi Sertorii iussu, affligebant. Hinc defectiones natae p oppida, & seditiones. Qui verò ad hæc mittebatur leniēda & medenda, redibāt pluribus inflāmatum tumultib. & rebellionib. prioribus intēsis. Vnde degenerās ex humanitate & lenitate Sertori^o pristina, Hispanorū filios, qui Oscæ educabantur, violauit, ac partem eorū occidit, alios sub corona vendidit. Porro Perpenna, qui complures cōiuratos habebat ad Sertoriū adoriendū, adiūxit insuper sibi vnum ex Sertorianis ducibus Manlium. Hic deperibat amore formosi adoleseētuli: cui blandiens effudit cōspirationem, hortaturque ut alios amatores mittat, & sibi vni, qui paucis dieb. sit magnus euasurus, adhæreat. Adolescentulus alteri amatori, in quem erat propensior, sermonem Aufidio enuntiat. Qui vt audiuit, obstupuit. Quippe cōiurationis in Sertoriū erat confors, non cognouerat tamē participē eius Māliū esse. At vbi Perpennā & Gracinū, & alios quosdā coniuratos, quos ipse sciebat, nominauit adoleseēs, percussus eleuauit apud illum ea dicta, monuitq; Manlium vt vanum & iactabundum contemneret. Profectus autem ad Perpennam, demonstrato temporis momento & periculo, consuluit vt rem aggrediretur. Assensu coniurati hominem subornatum adduxerunt, qui epistolam redderet Sertorio.

A Τί δήτα πρὸς τὰς Σερτώριος ἐν παλαίῳ καθ' ἑσπέρην εἰ νῦν εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν ἕξεωσμένος θαλάσσιον, ἵερὸν ἢ μὴ τῆ βασιλείᾳ τίθει, καὶ πειρωμένοις Ἀσίας ἀπειλεῖ πόλεμον; οὐ μὲν δὲ ἀγνοοῦνται γε συνθήκαι καὶ ὄρκιοι, Καππαδοκίαν καὶ Βιθυνίαν ἔχον Μιθριδάτι, Σερτώριος ἑσπεύον ἀντὶ καὶ φραπῶτα πέμποντος. Σερτώριον δὲ πρὸς Μιθριδάτου λαβεῖν τετρακτὰ τάλαντα καὶ τεσσαράκοντα ναῦς. πέμπεται δὲ καὶ φραπῆρος εἰς Ἀσίαν ὑπὸ Σερτώριου τῷ ἀπὸ βουλῆς πεφωρότων πρὸς αὐτὸν, Μάρκος Μάριος ὁ σιωξέων πῖνας πόλεις τῶν Ἀσιάδων ὁ Μιθριδάτης, εἰσελάονον μὲν ῥάβδων καὶ πελέκεων αὐτὸς εἶπετο, δευτέρῳ τῶν ξι καὶ γῆμα θεραπειόντος ἐκείνως ἀφληφώς. ὁ δὲ τὰς μὴ ἠλθῆσθαι, τῆς δὲ ἀτέλειαν γράφων χρεῖται Σερτώριον κατῆγελλεν ὥστε τὴν Ἀσίαν ἀδῆς ἐνοχλοῦσθαι μὲν ὑπὸ τῶν τελωνῶν, βαρυστομίῳ δὲ τοῖς πλεονεξίαις καὶ ὑψηφαιῖας τῶν ἐπιτοκίων, ἀνεπρωθῆναι πρὸς τὴν ἐλπίδα, καὶ ποιεῖν τὴν πρὸς δοκωμῶν μεταβολὴν τῆς ἡγεμονίας ἐν δὲ Ἰβηρίᾳ τῶν πρὸ Σερτώριον συλητικῶν καὶ ἰσοπέσων, ὡς πρῶτον εἰς ἀντίπαλον ἐλπίδα κατέστησεν ἐπὶ μέρους τῆς φόβου, φόνου ἢ ἄπειρος καὶ ζῆλος ἀνόητος τὸ κείνῳ δυνάμεως. ἐν τῇ δὲ Περπέννας, δὲ Ἰβηρίαν ἐπαμείβουτος φρονήματι κεινῶ πρὸς τὴν ἡγεμονίαν, καὶ λόγους μορθηροῦς διεδίδου κρύφα τοῖς ἐπιτηδείοις, Τίς ἄρα ποιηρὸς ἡμᾶς ὑπολαβῶν ἐκ κακῶν εἰς χεῖρονα φέροι δάμνη, οἱ Σύλλα μὲν ὁμοῦ τι συμπάσης ἀρχοντικῆς καὶ θαλάσσης, ποιεῖν δὲ πρὸς τὰ πόλιν οὐκ ἤξειοδον, οἴκει μόνοντες; δευρὸν δὲ φθαρέντες, ὡς ἐλθῆσθαι βιωσόμενοι, δουλοδομῶν ἐκείνως, τῶν Σερτώριου δουροφροσῶντες φυγῶν, ὄνομα χλευαστῶν ὑπὸ τῶν ἀκροῦντων, σύγκλητος ὄντες, ὕβρεις δὲ καὶ πρὸς τὰ γράμματα καὶ πόνοις οὐκ ἐλάττονας Ἰβηρῶν καὶ Λισιτανῶν ὑπομῶντες. τοιούτων αἰσπιμπλάμενοι λόγων οἱ πολλοὶ, φαιερῶς μὲν οὐκ ἀφίσταντο, δεδωκότες αὐτῶν τὴν δυνάμιν κρύφα δὲ τὰς τε πρὸς τὰς ἐλυμῆνοντες, καὶ τοῖς βαρβάροις ἐκάκω, κατὰ τὸν πικρῶς καὶ δασυμορθηρῶν, ὡς Σερτώριος κελδόντος ἕξ ὧν ἀποστάσις ἐγίνοντο καὶ ταραχαὶ πρὸς τὰς πόλεις. οἱ δὲ πέμποντες τὰυτὰ θεραπεύειν καὶ ἀποπραύειν, ἐπὶ μέρηροντο πλείονας ἕξεωσμένοι πολέμοις, καὶ τὰς ὑπαρχούσας ὑξηκότες ἀπειθείας. ὥστε τὸν Σερτώριον ἐκ τῆς πρὸς τὰς ἐπιτοκίας καὶ πρὸς τὸν μεταβολῶντα, πρὸς τοῖς ἐν Ὀσκη τε εφορῶντος πρὸς τὸν παῖδα τῶν Ἰβηρῶν, τοῖς μὲν ἀγρόντα, τοῖς δὲ ἀποδόμενον. ὁ δὲ οὖν Περπέννας πλείονας ἐνωμοτοῖς ἔχον πρὸς τὴν ἐπιθεσιν, πρὸς τὴν καὶ Μάλλιον, ἕνα τῶν ἐφ' ἡγεμονίας. ἕξ ἐρῶν πῖνος τῶν ἐν ἄρα μείρακιον, καὶ φιλοφρονέμενος πρὸς αὐτὸν, φράζει τῶν ἐπιτοκίων, κελδῶν ἀμελήσαντα τῶν ἄλλων ἐρατῶν, αὐτῶ μίνω πρὸς τὸν, ὡς ἐν τῶν ἡμερῶν ὀλίγων μεγάλῳ ἡγεμονίᾳ. ὁ δὲ μείρακιον ἐτέρω μιν τῶν ἐρατῶν Αὐφιδίῳ μάλλον πρὸς πεποιθὸς, ἐκφέρει τὸν λόγον. ἀκροῦσας δὲ ὁ Αὐφιδίος ἕξεπλάγη καὶ γὰρ αὐτὸς μεπίχε τῆς ἐπὶ Σερτώριον σιωμοσίας, οὐ μόνον τὸν Μάλλιον ἐγίνωσκε μετέχοντα. Περπέννας δὲ καὶ Γρακίνον καὶ πῖνας ἄλλοις ὧν αὐτὸς ἤδει σιωμοσιᾶν ὀνομάζοντος τῶν μείρακιον, ἀφῆρα φραζέει, ὡς κενὸν καὶ ἀλαζόνος.

πρὸς ἐκείνον μὲν ἕξεφλαύειζεν τὸν λόγον, καὶ παρεκάλει τῶν, Μάλλιον κατὰ φρονεῖν, ὡς κενὸν καὶ ἀλαζόνος. αὐτὸς δὲ πρὸς τὸν Περπένναν πορευθεὶς, καὶ φράσας τῶν ὀξυτήτων τῶν κενῶν καὶ τὸν κίνδυνον, ἐκέλευσεν ἐπιχειρεῖν. οἱ δὲ ἐπειθοῦντο, καὶ πρὸς τὰς ἀσπιδάσαντες ἀνδρωπὸν γράμματα χερμίζοντα τῶν Σερτώριον πρὸς τὴν ἀσπιδάσαν.

ἐδὴ λουζὴ παρὰ μμῆσθαι κίλυβινος τ' ἄσ' αὐτῶν στρατηγῶν,
 καὶ φόνον πολίων τ' πολέμιων. ἐφ' οἷς τὸ Σερτωρίου περιχαροῦς
 ὄντος, καὶ θύοντος θιάγελια, Περπένας ἐστάσιν αὐτῶν καὶ τοῖς
 παροῦσι φίλοις (οὗτοι ἦσαν ἐκ τ' σιωμοσίας) ἐπηγγέ-
 λετο. καὶ πολλὰ λιπαρήσας, ἐπέσειν ἐλθεῖν. αἰεὶ μὲν οὖν τὰ με-
 τὰ Σερτωρίου δεῖπνα πολλὰ εἶχεν ἀδῶ καὶ χέσμον, οὔτε ὀ-
 ρᾶν τι τῶν ἀγρῶν οὔτε ἀκροῦν ἔσπομνοντος. ἀλλὰ καὶ τοῖς
 σιωμόσας θιάγελις καὶ αἰνυθείσας παιδία εἰρησάσθαι καὶ φι-
 λοφροσύνας ἐτίθει. τότε ἡ τὸ πότε μεσοῦτος, ἀρχὴν
 ἀψιμαχίας ζητοῦντες, ἀναφανδὸν ἀκρόσασιν ἐχρῶντο ρή-
 μασιν. καὶ πολλὰ παροῦσιν ἄνθρωποι μύθειν, ἠέ λυγροί, ὡς πα-
 ρεξωμοῦτες ἐκείνους. ὅς, εἴτε διεσχεραίνων τὴν ἀκροσάσιν, εἴ-
 τε τ' ἀφάνοιαν αὐτῶν τῆ βραδυτῆ τῆς λαλιάς, καὶ τῆ παρὰ
 τ' εἰσῆδος ὀλιγωρία συμφορησάσας, μετέβαλε τ' ἄσθμα τῆς
 κλισίας, ὑπὸ ἴον αἰεὶς αὐτὸν, ὡς ὁσδὲ παρῆσαν οὔτε κατὰ
 χροῦν. ἐπεὶ ἡ ὁ Περπένας φιάλιον πινὰ λαβὼν ἀκροσάσθαι καὶ
 μετὰ ζῦ πίνων ἀφῆκεν ἐκ τῶν χροῦν καὶ φόφον ἐποίησεν, (ὁ-
 παρὼν αὐτοῖς σύμβολον) Ἀντώνιος ἔσχε κατὰ κείνους παῖσι
 παρὰ ζῦ φει τὸν Σερτωρίον. αἰσπρέφασθαι ἡ παρῆσαν τὴν πλη-
 γὴν ἐκείνου καὶ σιωμοσίας ἀμφοτέρων, παρῆσαν εἰς τ' εἰσῆδος, κατ-
 ἐλαβε τὰς χεῖρας ἀμφοτέρων, ὡς μετὰ ἀμφοτέρων, πολ-
 λῶν παρόντων ἀποθανεῖν. οἱ μὲν οὖν πλείστοι τῶν ἰσθίων ἀ-
 θύς ὄντων, καὶ παρῆσαν εἰς αὐτοῖς ὅτι παρῆσαν θιάγελις τοῖς
 παρῆσαν Πομπηίου καὶ Μέτελλον. τοῖς δὲ συμμεινῆσθαι ὁ Περ-
 πένας αἰσπρέφασθαι ἐπεχείρει τὴ παρῆσαν εἶναι. ἡσπασάμηνος ἡ τῆς
 Σερτωρίου παρῆσαν ἀσπρέφασθαι ὅσον ἐσπασάμηνος καὶ φανερὸς
 ἡσπασάμηνος μῆτε ἀρχὴν μῆτε ἀρχῆσθαι πεφυκῶς, Πομπηίου
 παρῆσαν εἶναι καὶ τὰ χροῦν σιωμοσίας ἡσπασάμηνος, καὶ ἡσπασάμηνος
 ἀσπρέφασθαι, ὡς τὴν ἐσπασάμηνος ἡσπασάμηνος συμφορῆσθαι ἡ-
 σπασάμηνος, ἀλλὰ τῶν Σερτωρίου ἡσπασάμηνος κείνους ἡσπασάμηνος
 νῶς, ἡσπασάμηνος Πομπηίου δεῖξαι ἡσπασάμηνος ἀσπρέφασθαι καὶ μέ-
 γιστον ἐν Ρώμῃ διωκτῆσθαι ἀσπρέφασθαι ὅτι σπασάμηνος, καλοῦν-
 των Σερτωρίον εἰς ἰσθίον, ὡς πολλῶν πορῶντων τὰ πα-
 ρῆσαν κινήσθαι, καὶ μετὰ βαλεῖν τὴν πολιτείαν. ἐρῶν οὖν ὁ
 Πομπηῖος οὐ νέας φρενός, ἀλλ' ὁ μάλισθαι βεβηκῆσθαι καὶ κα-
 τῆσθαι ἐργασάμηνος, μετὰ ἀσπρέφασθαι τὴν Ρώ-
 μῆν φόβων καὶ νεωτερισμῶν. τὰ μὲν γὰρ ὅτι σπασάμηνος ἐκείνας,
 καὶ τὰ παρῆσαν τῶν Σερτωρίου σιωμοσίας ἀσπρέφασθαι κατ-
 ἐκασθεν, οὔτε ἀσπρέφασθαι, οὔτε εἰσῆδος ἔτερον. αὐτὸν ἡ τὸν Περ-
 πένας κατὰ τῶν ἀσπρέφασθαι, φοβηθείς μὴ τῶν ὀνομαστῶν ὅτι ἐνεσπασάμηνος
 των παρῆσαν πινῶς, ἀσπρέφασθαι καὶ τῶν ἀσπρέφασθαι. τῶν ἡ τῶν
 Περπένας σιωμοσίας κείνων, οἱ μὲν ὅτι Πομπηῖον ἀσπρέφασθαι
 διεσπασάμηνος, οἱ ἡ φέροντες εἰς Λιβύην, ἡσπασάμηνος Μαυρῶντων
 κατὰ κινήσθαι. διεσπασάμηνος δὲ ὁσδὲ πλὴν Αὐφίδιος ὁ ποτὶ
 Μαλλίαν ἀσπρέφασθαι. ὁσδὲ ἡ λαβὼν, ἡσπασάμηνος ἐν π-
 νταρῶντων καὶ μὴ πινῶντων καὶ μισθῶντων κατὰ κινήσθαι.

A Epistola victoriam cuiuspiam eius legatorum &
 hostium magnam stragem significabat. Quare o-
 uantem Sertorium & lati nuntii causa sacrifican-
 tem cum presentibus amicis (hi in coniuratione
 erant) inuitavit Perpenna ad cenam, multisque
 precibus obtinuit ut sibi condiceret. Cœnæ sem-
 per presente Sertorio magna erant verecundia &
 honestate condita, quod nihil vel videre vel au-
 dire sustineret turpe, sed conuiuas pudicis & so-
 briis iocis oblectamentisque assuefecisset uti. Ibi in
 medio conuiuii exordium querentes iurgii, pro-
 palam incesta verba iecerunt, fingentesque se vino
 mersos, quo irritarent illum, multa designauerunt
 insolenter. Ille verò, vel quod licentia ista offen-
 deretur, vel quod mentem eorum loquendi tar-
 ditate & insolita dissolutione aduerteret, figura
 mutata accubitus supinum se collocauit, quasi non
 attenderet neque exaudiret ea. Ut verò phialam
 Perpenna accepit meri plenam, eamque inter bi-
 bendum è manibus dimisit, unde editus est stre-
 pitus, quod erat illis pro signo, Antonius, qui su-
 pra Sertorium recumbebat, ferit eum pugione.
 Ad idem circumagente se illo & parante exurge-
 re coniciens se in pectus eius, ambas occupat ma-
 nus. Ita quum non valeret vlla ratione se defen-
 dere, multis eum cadentibus est trucidatus. At
 Hispani plerique actutum ab his defecere, missi-
 que legatis in fidem se permisere Pompeii & Me-
 telli. Perpenna autem cum reliquis qui apud eum
 hæserunt aggressus est aliquid rei gerere. Vfus ap-
 paratu Sertorii hætenus, ut in eo turpitudinem
 suam & qui vir foret proderet, neque imperare se
 neque parere scire, in Pompeium incurrit. A quo
 breui obtritus & captus, ne nouissimam quidem
 fortunam, ut erat imperatore dignum, tulit: sed
 quum haberet in potestate chartas Sertorii, polli-
 cebatur Pompeio literas ostensurum se virorum
 consularium & principum vrbis Romæ manu ex-
 aratas, quibus Sertorium acciuerat in Italiam, mul-
 tos significantes esse qui presentem statum mo-
 uere, & res nouas auerent moliri. Verum Pom-
 peius haud iuuenilis mentis, sed solidæ & compo-
 sitæ fecit actum, quo urbem ingenti metu noua-
 tionibusque liberauit. Nam epistolas illas & codi-
 cillos Sertorii collectos omnes concremauit, eos-
 que neque ipse legit, neque permisit alium: Per-
 pennam verò properè interfecit, quod timeret, si
 nomina eorum edidisset apud aliquos, seditiones
 & motus existerent. Ex Perpennæ coniuratione
 alii ad Pompeium retracti & necati, pars in Afri-
 cam fugerunt, qui à Mauris sunt iaculis confossi.
 Nemo euolauit præter riualem Manlii Aufidium.
 Hic, vel quod non cognosceretur vel contemne-
 retur, in vico quoriam barbarico inops inuisusque
 conscruuit.

PLUTARCHI

EUMENES:

EUMENI Cardiano tradit Duris patrem fuisse, qui ob inopiam in Chersoneso victum vectura exercenda quaeritavit: verum liberale eum in literis & palaestra fortitū tyrocinium. Quo etiamnum puero, quum obiter illuc appulisset Philippus, per otium eum adolescentium Cardianorum spectasse pancratia & puerorum luctas. inter quos excellentem Eumenem, quum solertem eum & strenuum vidisset, placuisse Philippo, & in familiam eius ascitum fuisse. Verum propius fidem videtur quod illi dicunt qui propter hospitii necessitudinem & amicitiam paternam Eumenem asserunt à Philippo prouectum. Ab huius excessu, quod nec prudentia nec fide vili esset ex Alexandri amicis secundus, scribarum princeps quidem appellabatur, sed in pari erat dignatione ac præcipui eius amici vel familiares: ut etiā dux in India solus cum exercitu mitteretur, & in prouinciam Perdicæ succederet, quū defuncto Hephæstione Perdiccas esset ad illius prouinciam prouectus. Vnde quum secundum fata Alexandri armigerorum princeps Neoptolemus cum clypeo se & hasta, Eumenē cū stylo & tabellis iactaret Alexandrum sequutū, deriserunt eū Macedones, quæ præter honores hunc affinitatis quoque necessitudine fuisset rex dignatus. Siquidem Barsines Artabazi filie, quam in Asia Alexander primam cognouit, ex qua filium suscepit Herculem, alteram sororem Apamā Ptolemæo, Eumeni Barsinē collocavit: quo tempore ceteras quoque Persidas distribuit, & amicis in matrimonium collocavit. Offendit subinde tamē Alexandrū, ac periculum Hephæstionis causa subiit: primū, quū Euiō tibicini attribuisset Hephæstionædes, quas pueri Eumenis ei priores ceperāt, adiit Eumenes ad Alexandrum, ac cum Mentore vociferatus est præstare proiectis de manib. armis tibia canere vel tragædias agere. Tulit autem iniuriam eius Alexander moleste laceravitque probris Hephæstionem. Mox tamen mutatus, flagrauit ira in Eumenem quasi contumelia potius aduersus se, quam libera lingua esset aduersus Hephæstionem vsus. Deinde quo tempore Nearchum clam ad oceanum parabat mittere, poposcit ab amicis argentum, quod non esset in ærario. Vbi ab Eumene postulauit trecenta talenta, nec illi nisi cētum duntaxat dedit, eaque ægre & difficulter ostendit se per procuratores suos coegisse, non inculcauit eum neque accepit pecuniam, verum certis ministris occulte imperauit, ignem vt Eumenis tabernaculo subiicerent, quo in exportanda pecunia manifeste mendacem comperiret. At celerius quā potuit exportari, tabernaculum incendio haustum fuit, pœnituitque eius Alexandrum, quod monumenta sua fuissent absumpta. Auri verò vel argenti quod fuerat per flammam conflatum, erutum fuit plus mille talentis, ex quibus ille nihil abstulit, sed & satrapis præfectisque mandauit per litteras omnibus, vt exempla corruptorum mitterent,

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

EUMENES.

EΥΜΕΝΗ ὃ τὸν Καρδανόνιστον Δοῦ-
 ρει πατὴρ μὲν ἀμαξέδοντος ἐν Χερσονήσῳ
 ἀπὸ πείναι ἠνάσσει, τρεφόμενος δὲ ἐλδο-
 εῖως ἐν γυμνασίου καὶ παλαίστρῳ. ἐπὶ
 παιδὸς ὄντος αὐτοῦ, Φίλιππον παρεπίδημοῦντα, καὶ ῥο-
 λῶν ἀγροῦν, τὰ τῆς Καρδανῶν θεόσασται παλαιοῦ πα-
 μειρακίων, καὶ παλαίσματα παιδῶν· ἐν οἷς διήμερήσαν-
 τα τὸν Εὐμένην, καὶ φαίνεται σιωπῶν καὶ ἀνδρῶν, ἔρε-
 σαι τῶν Φιλίππου καὶ ἀναληφθεῖν. δοχῶσι δὲ εἰκότα λέ-
 γειν μᾶλλον οἱ ἀπὸ ξενίδου καὶ Φιλίππου πατρῶν τὸν Εὐμένην λέ-
 γοντες ὑπὸ τῆς Φιλίππου πατρῶν. μετὰ δὲ τῆς
 ἐκείνου τελευτίας, οὔτε σιωπῶν πῶς οὔτε πίσει λείπε-
 σαι δοκῶν τῆς αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, ἐκαλέσθη μὲν ἔρχεσθαι
 ματῆς, πῆλξ δὲ, ὡς παρ' οἱ μάλιστα φίλοι καὶ σιωπῆς, ἐ-
 τύχθη, ὥστε καὶ ἔρατηγὸς ἀποσταλῶν καὶ τῶν Ἰνδικῶν
 ἐφ' αὐτῷ μετὰ διωόμεως, καὶ τῶν Περδικίου πατρῶν ἀφ' ἑ-
 ἑπαρχίας, ὅτε Περδικίας, ἀποθανόντος Ἡφαιστίωνος, εἰς τῆς
 ἐκείνου πατρῶν ἔλαυνε διὰ καὶ Νεοπτολέμου τῆς ἀρχῆς πα-
 τῆρος μὲν τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτίας λέγοντος, ὡς αὐτὸς μὲν
 ἀσπίδα καὶ λόγχην, Εὐμένης δὲ ἔρατῶν ἔχων καὶ πανακίδιον
 ἠχρῶν, καὶ τῶν οἱ Μακεδόνες, μὲν τῆς ἄλλων καλῶν τῆς
 Εὐμένης καὶ τῆς γάμου οἰκειότητος ὑπὸ τῆς βασιλείας εἰ-
 δοῦτες ἀξιοῦντα Βαρσίνην γὰρ τῆς Ἀρταβάξου πατρῶν ἐν
 Ἀσίᾳ γνοῖς ὁ Ἀλέξανδρος, ἔξ ἧς ἦν ἔχει Ἡρακλέα, τῆς
 αὐτοῦ ἀδελφῶν, Πτολεμαίου μὲν Ἀπάμαν, Εὐμένης δὲ Βαρ-
 σίνην ἐξέδωκεν, ὅτε καὶ τὰς ἄλλας Περσίδας διένειμε καὶ
 σιωπῶν τῶν ἐταίρων. ἔμην δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν πολλ-
 λάκις Ἀλεξάνδρου, καὶ παρεκινδυνώσεν δι' Ἡφαιστίωνος
 πατρῶν μὲν γὰρ Εὐμένην αὐτῶν τῆς Ἡφαιστίωνος οἰκίας κα-
 ταίματος ἡ οἱ παῖδες ἔτυχον τῶν Εὐμένης πατρῶν ἀφ' ἑ-
 φότες, ἐλθὼν ὑπὸ ὀργῆς παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Εὐμένης
 ἐβόη μὲν Μέντορος ὡς αὐτῶν εἶη κερῆσον, ἢ τρεφόμεν, τῶν
 ὄπλα ῥίψαντας ἐκ τῶν χερῶν ὥστε Ἀλέξανδρον αὐτῶν σιω-
 γημακτεῖν καὶ λοιδορεῖσθαι τῶν Ἡφαιστίων. παρ' ἑαυτοῦ μέγα-
 πεισῶν, αὐτῶν εἶχε τῆς Εὐμένης δι' ὀργῆς, ὡς ὑβρῶν μᾶλλον παρὰ
 ἑαυτοῦ ἢ παρ' ἑαυτοῦ παρὰ τῶν Ἡφαιστίωνα χρησάμενον. ἔπειτα
 Νεάρχον ἐκπέμπων μὲν νεανῶν τῆς ἑξω θαλάσσης, ἢ τῶν
 χημάτων τοῖς φίλοις, (ἔγδ' ἡ ἐν τῆς βασιλείᾳ) τῶν δὲ Εὐ-
 μένης ἀπὸ τῆς μὲν διακρίσεια τάλαντα, δόντος δὲ ἑκατὸν μό-
 να, καὶ αὐτῶν τάλαντος καὶ μόλις αὐτῶν συνήλθησαν ἀπὸ τῶν ὄπλων
 ἔρατων φάσκοντος, ὅσδ' ἐν ἑκατέσας ὅσδ' ἀπὸ τῶν ἀμύμων, ἐκέ-
 λδοσιν τοῖς παῖδας κρύφα τῆς σκηνῆς τῆς Εὐμένης πύρρῆσαι
 ἐκ τῶν ἀμύμων, ἐκ τῶν ἀμύμων τῶν χημάτων, λαβεῖν ἐπὶ αὐτοφάνου
 φουδόμενον ἐφ' ὅτῃ ἢ σκηνῆς καταφλεγεῖσθαι. καὶ μετεποίησεν τῶν
 χημάτων ἀπὸ τῶν ἀμύμων ὁ Ἀλέξανδρος. ὅτῃ συχρῆν χρο-
 σίον ἢ ἀργύριον ὑπὸ τῆς πύρρῆς, αὐτῶν πλεῖον ἢ χιλίων τα-
 λάντων. ἐλαβεν δὲ ἕδεν, ἀλλὰ καὶ χημάτων τοῖς πύρρῆς ἑκατὰ
 πᾶσι καὶ τῶν ἀμύμων ἀπὸ τῶν ἀμύμων ἀπὸ τῶν ἀμύμων.

πρώτα τῶν λαμβάνειν ἐκέλευσεν τὸν Εὐμῆν. πάλιν δὲ
 πρὸς δωρεάς ἕως εἰς ἀφ' ἑσθλῶν καὶ ἀσπίδας πρὸς τὸν Ἡφαι-
 στίωνα, καὶ πολλὰ μὲν ἀκούσας κακῶς, πολλὰ δ' εἰπὼν, τότε
 μὲν ἐκ' ἐλαττον ἔσχεν μετ' ὀλίγον ἢ τελευτήσας Ἡφαιστί-
 ωνος, πρὸς παθῶν ὀβασιλῶν καὶ πᾶσιν οἷς ἐδόκει ζῶντι μὲν ἐ-
 κείνῳ φρονεῖν, ὅτι χαίρειν ἢ τεθνηκότι, βαχέως ὀμιλῶν καὶ χα-
 λεπὸς ὢν, μάλιστα τ' Εὐμῆν δι' ἰσοψίας εἶχεν, καὶ πορὺ-
 φερε πολλάκις τὰς ἀφ' ἑσθλῶν καὶ λοιδορίας ἐκείνας. ὃ δ' πα-
 νούργος ὢν καὶ πειθάνος, ἐπιχειρήσει οἷς ἀπὸ πολλοῦ σώζειν ἑαυ-
 τόν. κατέφυγε γὰρ εἰς τὴν πρὸς Ἡφαιστίωνα φίλοισι μίαν Ἀ-
 λεξάνδρου καὶ χάριν, ὕψηλός τε πινῶν καὶ μάλιστα κα-
 σμῆν ἔμελλον τὸν τεθνηκότα, καὶ χερματὰ τελευτῶν εἰς τὴν τῶ
 πᾶφρου καὶ ἀσπίδων ἀφειδῶς καὶ πρὸς ἑμῶς. ἀποθα-
 νόντος δ' Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς φάλαγγος διεσώσης πρὸς τοὺς
 ἐταίρους, τῆ μὲν γνώμῃ τούτοις πρὸς ἐνείκερ ἑαυτὸν ὁ Εὐμε-
 νῆς, τὰ δ' ὅτι λόγῳ κρινῆς πρὸς αὐμοτέρους καὶ ἰδιώ-
 τῆς, ὡς ὁσὲν αὐτὰ πρὸς ἑσθλῶν ξένῳ ὄντι πολυπραγμοσύνῃ τ'
 Μακεδόνων ἀφ' ἑσθλῶν. καὶ τῶν ἄλλων ἐταίρων ἐκ Βαβυ-
 λῶνος ἀνασκόλασμένων, αὐτὸς ἰσολεϊφθῆς ἐπὶ τῆ πόλει
 κατεπεσύνε πολλοὺς τῶν πεζῶν, καὶ πρὸς τὰς ἀφ' ἑσθλῶν
 σφῆς ἠδίοις ἐποίησεν. ἐπεὶ δὲ ἀναμιχθέντες ἀλλήλοις οἱ
 στρατηγὶ καὶ κατὰσάντες ἐκ τῶν πρώτων βασιλέων, διενέ-
 μοιτο σαβραπείας καὶ στρατηγίας, Εὐμῆν λαμβάνει Καπ-
 παδοκίαν καὶ Περδικκίαν τὴν ἰσοχειρῶν τῆ Γροντι-
 κῆ θαλάττῃ, μέχρι Τραπεζοῦτος, οὐκ ὡς τότε Μακεδόνων
 οὔσαν, (Ἀλεξάνδρου γὰρ αὐτῆς ἐβασίλευεν) ἀλλ' ἔδει Λεον-
 νάτου καὶ Ἀντίγονου καὶ μεγάλη τὸν Εὐμῆν κατήρτισεν
 ἀποδείξαι τῆς χώρας σαβραπείαν. Ἀντίγονος μὲν οὖν οὐ
 πρὸς ἐξεν τοῖς γραφεῖσιν ἰσοὶ Περδικκῆ, μετῴρωτος ὢν ἠ-
 δῆ καὶ πρὸς ἐσθλῶν ἀπὸ τῶν Λεοννάτου ἢ κατὰ τὴν μὲν ἀνω-
 θεν εἰς Φρυγίαν, ἀναδεδάμενος Εὐμῆν τὴν στρατείαν. Ἐ-
 καταίου δ' τῶ Καρδουνοῦ τυραννοῦ συμμίζαντος αὐτὰ, καὶ
 δεομένου βοηθεῖν μᾶλλον Ἀντιπάτρῳ καὶ Μακεδόνων τοῖς
 ἐν Λαμῖα πολιορκουμένοις ὄρηκτο ἀφ' ἑσθλῶν, καὶ τὸν
 Εὐμῆν παρεκάλει, καὶ διήλασεν πρὸς Ἐκαταίου. ἔτι γὰρ
 αὐτοῖς πατρικῆς ἐκ πολιτικῶν ἀφ' ἑσθλῶν ἰσοψία πρὸς
 ἀλλήλους. καὶ πολλάκις ὁ Εὐμῆν ἐγγόνει φανερῶς κατη-
 γρησὶν τῶ Ἐκαταίου τυραννοῦτος, καὶ τῶν ἀφ' ἑσθλῶν Ἀλέ-
 ξάνδρον ἀποδοῦναι τοῖς Καρδουνοῖς τὴν ἐλευθερίαν διὸ καὶ
 τότε τ' Εὐμῆν παρὰ τὸν ἐμῶν τὴν ὄντι τοῖς Ἑλλήνας στρα-
 τείαν, καὶ δεδιέναι φάσκειν Ἀντιπάτρῳ, μή πως Ἐκαταίου
 καὶ ἰσοψίας, καὶ πάλαι μισῶν αὐτὸν ἀνέλη, πρὸς τὸν Λεον-
 νάτου, οὐδὲν ὢν ἐφρονεῖ πρὸς αὐτὸν ἀπεκρύφατο. λόγος
 μὲν γὰρ ἡ βοήθεια καὶ πρὸς φασίς, ἐγγόνει δ' ἀφ' ἑσθλῶν, ὅ-
 ρος ἀντιποιεῖσθαι Μακεδονίας. καὶ πῖνας ἐπιστολάς ἐδειξε
 Κλεοπάτρῃς μετὰ πεμποδῆς αὐτὸν εἰς Γέλλαι ὡς γαρη-
 σομένης. ὃ δ' Εὐμῆν, εἴτε τὸν Ἀντιπάτρῳ δεδιδίκα, εἴτε
 τὸν Λεοννάτου ἐμπληκτὸν ὄντα, καὶ φορεῖς μετὸν ἀβεβαίου
 καὶ ὀξείας, ἀπογοῖς, νύκτωρ ἀπέστειλεν τὴν ἑαυτοῦ λα-
 βῶν ἀποσκόλιον. (εἶχεν δὲ τετρακοσίους μὲν ἰππεῖς, ἀφ' ἑ-
 σθλῶν ἢ τῶν πᾶσιν ὀπλοφόρους. ἐπὶ δὲ χροσῶς εἰς ἀρ-
 γυρίου λόγον, τάλαντα πεντακισχίλια) φυγῶν δ' οὕτω πρὸς
 Περδικκῆν, καὶ τὰ Λεοννάτου βουλήματα κατεπιπῶν, ὅ-
 ρος μὲν ἴσχευε μέγα παρ' αὐτὰ, καὶ τῶ συνεδρίου μετείχεν
 ὀλίγον ἢ ὕστερον εἰς Καππαδοκίαν κατήρτισεν, μετὰ διωάμεως, αὐτὸς Περδικκῆ παρόντος καὶ στρατηγῶτος.

A eaq; deferti omnia iussit ad Eumenem. Concer-
 tatione iterum de dono quopiam cum Hephæ-
 stione exorta, ac multis vltro citroq; iactis conui-
 tiis in præsentia quidem nihilominus erat in gra-
 tia: cæterum defuncto mox Hephæstione, mcerēs
 rex, omnibusq; quos viuo illi inuidisse arbitra-
 tur, atque eius lætari morte, infestus & asper, præ
 cæteris Eumenem in suspicione habebat, memo-
 ravitq; crebrò rixas illas & conuitia. Verùm ver-
 futus ille doctusq; accommodare se tempori, in-
 stitit ex eo quo vulnerabatur, mutuari remedium.
 Confugit enim ad Alexandri in decoranda me-
 B moria Hephæstionis prolixitatem & studium,
 suggestitq; ei honores quibus maximè ornare va-
 leret defunctum, atq; argentum ad excitandum
 Hephæstioni tumultum largè & benignè præbuit.
 Postquam deceffit Alexander, & legiones ab ami-
 cis Alexandri secessere, animo Eumenes ab his
 stetit, verbo medium se inter utrosq; & priuatum
 gessit, quasi sibi non cōueniret extraneo nimium
 se implicare Macedonum controuersis. Quum
 autem amici Alexandri cæteri Babylone excessif-
 sent, remanens hic in vrbe peditatum magna ex
 parte placauit, atq; ad concordiam reddidit prom-
 ptiolem. Vt verò conuenerunt duces, & priore
 compresso tumultu, partiti sunt satrapias & pro-
 uincias, Eumeni cessit Cappadocia & Paphlago-
 nia mari Pontico subiecta Trapezonte tenus, quæ
 tunc in Macedonum ditione nondum erat, siqui-
 dem regnum obtinebat ibi Ariobarzanes. Habe-
 bant autè in mandatis Leonatus & Antigonus, vt
 magna manu Eumenem eò deduceret, satrapam-
 que illi oræ imponerent. Cæterum non obtempe-
 ravit Antigonus Perdiccæ literis, elatus iam ani-
 mo atq; despiciens omnes: Leonatus verò ex su-
 perioribus prouinciis descendit in Phrygiam, ac
 recepit Eumeni se illam expeditionē suscepturū.
 Sed quum Cardianorū Hecatæus tyrannus, cum
 illo congressus, oraret vt Antipatro potius & ob-
 sessis Lamiaæ Macedonibus iret suppetias, instituit
 traicere: quò etiam inuitauit Eumenē, eumq; re-
 conciliare enifus est cum Hecatæo. Intercedebat
 enim paterna inter eos ex ciuilibus dissensionibus
 similtas. Eumenes autem frequenter Hecatæum
 tyrannidem parare apertè in simulauerat, atq; Ale-
 xandrum, vt Cardianis redderet libertatem, pre-
 catus fuerat. Quapropter detrectante tunc exp-
 editionē in Græcos Eumene, & timere Antipatrum
 se dicente, ne qua in Hecatæi gratiam iam pridem
 E alienus interficeret se, fidē habens ei Leonatus ni-
 hil eum consiliorū suorum celauit. Nam verbo di-
 cebat & prætexebat subsidium se laturū Antipatro,
 verùm deliberauerat, traducto exercitu, illico Ma-
 cedoniā asserere, & epistolas monstrauit ei Cleo-
 patræ Pellam se velut ad connubiū accersentis. At
 Eumenes, seu q; Antipatrum formidaret, seu quòd
 vecordem Leonatū & impetu motū instabili præ-
 cipitiq; haberet pro deplorato, nocte cum impe-
 dimentis suis discessit. Habebat secū equites tre-
 centos, & ex ministris suis stipatores ducetos, auri
 ad argenti rationē quinq; millia talentūm. Ita ad
 F Perdiccam confugit, consiliisq; proditis Leonati,
 statim multū apud eū potuit, atq; adhibitus est in
 cōcilio. Post aliquāto in Cappadociam cū exerci-
 tu ipso præfente & ductore Perdicca est deductus.

Capto Ariarathe, & prouincia subacta, declaratur
 fatrapa. Vrbes commisit amicis suis, iisque præfectos
 cum præfidiis imposuit. Iudices ibidem & procu-
 ratores, quos sibi visum fuit, reliquit, nihil in his
 se ingerente Perdicca. Inde vna cum Perdicca re-
 meauit: quod tribuit eius obseruantia, & ne abes-
 set ab aula. At verò confidens Perdiccas, quas ad
 res pergebat, ipsum eas per se confecturum: sed ad
 ea quæ relinquebat à tergo, impigro & fido custo-
 de se opus habere, ablegauit ex Cilicia Eumenum,
 verbo ad suam prouinciam, reuera quo confinem
 Armeniam à Neoptolemo commotam in potesta-
 te retineret. Quem Eumenes, quanuis animi tu-
 more & inanibus spiritibus peruersum, blandis
 verbis elaborauit in officio retinere. Quia verò
 phalangem Macedonum inflatam & ferocem of-
 fendit, præsidium confecit contra eos manum e-
 questrem, prouincialibus, qui equis erant assueti,
 vectigalia remittens & immunitatem dans. Equos
 etiam emit, quos distribuit iis quibus ex comitatu
 suo maxime fidebat, largitionibus muneribusq; a-
 nimos eorum inflamans, corporaq; itineribus fa-
 ciendis exercens ac laboribus. Vnde illi Macedo-
 nes obstupuerunt, hi redditus sunt alacres, vbi exi-
 guo spatio viderunt apud eos coactos equites non
 minus sex millia trecentos. Postquam Craterus &
 Antipater deuictis Græcis in Asiam ad Perdiccæ
 opprimendum imperium transferunt, quos im-
 pressionem facturos nuntiabatur in Cappadocia:
 Perdiccas, qui ipse mouebat in Ptolemaum, Eu-
 menem legionum que in Armenia & Cappadocia
 erant ducem cum summo imperio creauit. Hac de
 re literas misit, atq; Alceram cum Neoptolemo Eu-
 meni præcepit dicto audientes esse, Eumenum ve-
 rò pro suo agere arbitrio. Eam expeditionem Al-
 cetas aperte abnuuit, quod Macedones, quibus
 præerat, conferre cum Antipatro erubescerent ar-
 ma, Crateri autem adeo essent studiosi, vt etiam re-
 cipere essent eum parati. Neoptolemus verò pro-
 ditionem Eumeni moliebatur, verum non fuit
 clam, qui quum accerferetur, non paruit, sed acie
 direxit copiarum suarum. Ibi primum fructum
 cepit Eumenes prouidentia & apparatus sui. quip-
 pe inclinata iam acie peditum suorum profligauit
 Neoptolemum equitatu, cepitq; impedimenta e-
 ius. Inde in dissipatam in confectando phalangem
 conglobato equitatu suo inuectus arma coegit
 eos ponere, adegitq; sacramento ipsum sequutu-
 ros. Neoptolemus, paucis ex fuga collectis, recur-
 rit ad Craterum & Antipatrum. Ab illis ad Eume-
 nem legati missi, qui inducerent eum vt trans-
 ferret ad ipsos retentis prouinciis suis, acceptisque
 insuper ab ipsis aliis copiis & prouinciis, rediret-
 que cum Antipatro in gratiam, nec Cratero exis-
 teret pro amico hostis. Quibus expositis, negauit
 se Eumenes Antipatro, quicum vetus sibi inimi-
 citia intercederet, nunc amicum fore, quando
 eum amicos videat habere pro inimicis: ad Cra-
 terum verò cum Perdicca reconciliandum at-
 que æquis conditionibus in gratiam reducend-
 um omnem suam offerre operam. Quod si incur-
 rere affectet in eum, non defuturum se, quoad spi-
 raret, læso. priusq; corpus & animam quam fidem
 amissurum. His renuntiatis Antipatro, de summa
 rerum per otium deliberauerunt. Neoptolemus,

A Αρειάρθου ἢ ληφθέντος ἀρχμαλώτου, καὶ τῆς χώρας ὑ-
 ποχρεῖται ἡμοῦν, ἀποδείκνυται σαβάρης. καὶ τὰς μὲν πό-
 λεις τοῖς ἐαυτῶν φίλοις παρέδωκε. καὶ φερούσους ἔκατε-
 σπεν, καὶ δικαστὰς ἀπέλιπεν, καὶ διοικήσας οὐκ ἐβόλετο, τὸ
 Περδίκκου μηδὲν ἐν τούτοις πολυπραγμονοῦντος. αὐτὸς δὲ
 σωματέλλετο, ἐκείνόν τε τετραπόδων, καὶ τῶν βασιλέων
 ἀπολείπεισθαι μὴ βυλόμενος. οὐ μὲν γὰρ ὁ Περδίκκας,
 ἐφ' ἃ μὲν ὤρμητο, πεισύνει δὲ αὐτὸν πρὸς ἀξίαν, τὰ δὲ ὑπο-
 λειπόμιστα δὲ ἀδραστεῖα τε καὶ πρὸς φύλακας οἰόμενος,
 ἀπέπεμψεν ἐκ Κιλικίας τὸν Εὐμήν, λόγῳ μὲν ὅτι τῶν ἐαυ-
 τῶν σαβάρηαι, ἔργῳ δὲ, τὴν ἴσχυρα Ἀρμενίαν τε παραμέ-
 νων ὑπὸ Νεοπόλεμου ἀπὸ χερσῶν ἐξοίσα. τὸν μὲν οὖν ὁ
 Εὐμήνης, καὶ τὸν οὐκ ἔπειτα καὶ φερόμενα πικρῶν διεφθαρμένον,
 ἐπεισάτω τῶν οὐμνίαις κατέχων αὐτὸς δὲ τὴν φάλαγγα τῶν
 Μακεδόνων ἐπὶ ἡμῶν καὶ δρασεῖα δῶρον, ὡς τὸν ἀντίπα-
 γμα παρεσκεύαζεν αὐτῆ δυνάμει ἰπποκίῳ, τῶν μὲν εἰρω-
 εῖων τοῖς ἰππεύειν διωαμῶν ἀνείσφορίας διδοῖς καὶ ἀτε-
 λείας, τῶν δὲ πρὸς αὐτὸν οἷς μάχιστα ἔτις εὐει, ὠνητοῖς ἀνέ-
 μων ἰπποῖς, φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς τὰ τε φερόμενα τε
 παρξυῶν, καὶ τὰ σώματα κινήσειν καὶ μὴ ἔτις ἀπο-
 νάν. ὡς τε τοὺς μὲν ἐκπλαγῆσαι, τοὺς δὲ τὰρρησαι τῶν Μα-
 κεδόνων, ὁρῶντας ὀλίγῳ χερσὶν πρὸς αὐτὸν ἠδρσιμῆνους ἰσ-
 πείς οὐκ ἐλάττω ἐξακιχλίῳν καὶ τετρακοσίῳν. ἐπεὶ δὲ
 Κρατερός καὶ Ἀντίπατρος τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἡμῶν διε-
 βανον εἰς Ἀσίαν, τὴν Περδίκκου καταλύσοντες δεχίῳ, καὶ
 πρὸς ἡμῶν μὴ ὄντες ἐμβαλεῖν εἰς Καππαδοκίαν, ὁ Περ-
 δίκκας αὐτὸς ὅτι Πτολεμαῖον φερούσων ἀπέδρασε τὸν Εὐ-
 μήν τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Καππαδοκίᾳ διωμῶν αὐτῶν
 κράτῳ φερούσων. καὶ πρὸς τούτων ὅτις οὐκ ἐπέμψεν,
 Ἀλέξανδρον μὲν καὶ Νεοπόλεμον, Εὐμήν τῶν πρὸς ἡμῶν
 σασ, Εὐμήν τῶν χερσὶν τοῖς φερούσων ὅπως αὐτὸς ἐγνώ-
 κεν. Ἀλέξανδρος μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ἀπείπατο τὴν φερούσων, ὡς
 τῶν ὑπὸ αὐτῶν Μακεδόνων Ἀντίπατρον μὲν ἀδελφῶν μὴ
 χερσὶν, Κρατερόν δὲ καὶ δέχουσαι δὲ ὄνοιαν ἐπίμην ὄντων.
 Νεοπόλεμος δὲ βυλόμενος μὲν ὑπὸ Εὐμήν πρὸς ἡμῶν οὐκ
 ἐλάττω, καλόμενος δὲ οὐκ ὑποήκουσεν, ἀλλὰ παρέταθε τὴν
 δύναμιν. εἴτα πρὸς τὸν Εὐμήν ἀπέλασε τῆς ἐαυτῶν φε-
 νοῖας καὶ φερούσων. ἠπώμενος γὰρ ἦδη καὶ τὸ περὶν ἐβέβα-
 το τοῖς ἰππεύειν τὸν Νεοπόλεμον, καὶ τὴν ἀποσκιδνῶν ἐλα-
 βεν αὐτῶν, καὶ τὴν φάλαγγα διεσπαρῆσαι πρὸς τὴν δίοξιν ἀθροῖς
 ἐπελάσας, ἠπάσασε τὰ ὄπλα φερούσων, καὶ λαβόντας ὄρχεις
 αὐτῶν φερούσων. ὁ μὲν οὖν Νεοπόλεμος ὀλίγους πηλῶν
 σωμαγαγῶν ἐκ τῆς φερούσων, ἐφυγῆ πρὸς Κρατερόν καὶ Ἀν-
 τίπατρον. παρ' ἐκείνων δὲ ἀπέσαλτο φερούσων πρὸς Εὐ-
 μήν, πρὸς ἀλέξασα μετατέσθαι πρὸς αὐτοῖς, καρπούμενον
 μὲν ἂς εἶχε σατραπείας, φερούσων δὲ φερούσων καὶ
 χερσὶν πρὸς αὐτῶν, Ἀντίπατρον μὲν, αὐτῶν ἐχθρῶν φίλον
 ἡμῶν, Κρατερόν δὲ μὴ ἡμῶν ἐκ φίλου πολέμου.
 τῶν δὲ Εὐμήν ἀκούσας, Ἀντίπατρον μὲν οὐκ ἀνέφη πα-
 λαῖος ὡν ἐχθρῶν, νῦν ἡμῶν φίλος, ὅτε αὐτὸν ὁρῶ τοῖς φί-
 λους ὡς ἐχθροῖς ἡμῶν. Κρατερόν δὲ Περδίκκα ἀφελ-
 λῶν ἐντοῖμος εἶ, καὶ σωματεῖν ὅτι τοῖς ἰσίοις καὶ δικασίαις.
 ἀρχοντος δὲ πλεονεξίας, τὰς ἀδικουμῶν βοηθήσων, μέχρῃς
 ἀνέμνη, καὶ μᾶλλον ὁ σῶμα καὶ τὸν βίον ἢ τὴν πίστιν

φερούσων. οἱ μὲν οὖν πρὸς τὸν Ἀντίπατρον, πρὸς ἡμῶν τῶν φερούσων, καὶ ἡμῶν ἐβουλόοντο πρὸς τῶν ὄλων. ὁ Νεοπόλεμος

ἢ μὲν τὴν φυγὴν ἀφικόμενος πρὸς αὐτοὺς, τὴν τε μάχην ἀπήγελλεν καὶ παρεκάλει βοηθεῖν, μάλιστα μὲν ἀμφοτέρως, πρῶτος ἢ Κρατερόν. ποιεῖσθαι γὰρ ὑποφύως ἐκείνον ὑπὸ τῆς Μακεδόνων· καὶ μόνον ἰδῶσι τὴν καυσίαν αὐτῶν καὶ τὴν φωνὴν ἀκρόσῳσι, μὲν τῶν ὀπλων ἤξην φερομένοις. καὶ γὰρ αὐτῶν ἴσως ἵνα μὴ τῶν Κρατεροῦ μέγα, καὶ μὲν τὴν Ἀλέξανδρου τελευτῶν τῶτον ἐπόθησασιν οἱ πολλοὶ, μνημονθόντες ὅτι καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον ὑπὸ αὐτῶν ἀνεδέξατο πολλάκις ἀπειθείας πολλὰς· ὑποφερομένου πρὸς τὴν Γερσικὴν Σηλον ἀντιλαμβατόμενος, καὶ τοῖς πατερίοις ἀμύων, ἀφ' ἑσφύων καὶ ὄχθων ἤδη περὶ βελζομένοις. τότε δὲ οὖν ὁ Κρατερός τὸν μὲν Ἀντιπάτρον εἰς Κιλικίαν ἀπέπεμψεν, αὐτὸς ἢ τῆς διωάμεως ἀναλαβὼν πολὺ μέρος, ὅτι τὸν Εὐμηνῆ μὲν τῆς Νεοπτολέμου πρὸς ἡμῶν οἰόμενος οὐ πρὸς δεχομένην, καὶ μὲν πρὸς φατον νικῶν ἐν ἀπαξία ἢ πρὸς πόποις ἐχούσιν τὴν διωάμεν ὅτι πεσεῖσθαι. ὁ μὲν οὖν πρὸς ἀσάδαζ τ' ἐφοδὸν αὐτῶν τὴν Εὐμηνῆ, καὶ πρὸς Ἰσκαθασάδαζ, νηφύσης αὐτῶν ἠγεμονίας, ἔμειν ἀκρας τῆς δεινότητος· ὁ δὲ, μὴ μόνον τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ εἶχεν ἀσάδαζ ἀφ' ἑσφύων, ἀλλὰ καὶ τοῖς μετ' αὐτῶν στρατομένοις ἀνοοῦντας ὡς μαχούμεθα, πρὸς ἐπισημασά Κρατερόν, καὶ ἀποκρύψαι τὸν ἀντιπράτηρον, ἴδιον δοκεῖ τῶν τῶν ἠγεμόνων ἐργὸν ἡγεῖσθαι. διέδωκεν μὲν οὖν λόγους ὡς Νεοπτολέμος αὐτῶν ὅτιοι, καὶ Γίργεις, ἐχόντες ἵππεῖς καὶ Καππαδοκῶν καὶ Γαλαζῶν. νυκτὸς ἢ ἀναξέζου βελζομένος, εἶτα καὶ ἀσάδαζ, ὅφιν εἶδεν ἀλλόχρον. ἐδόκει γὰρ ὅραν Ἀλέξανδρον δύο πρὸς Ἰσκαθασάδαζ ἀλλήλοισι μάχεσθαι, μίας ἐκείτην ἠγεμόνον φάλαγγος· εἶτα, πρὸς μὲν τὴν Ἀθωῶν, πρὸς τὴν Δῆμηδα βοηθοῦσαν ἐλθεῖν. ἠγεμόνου ἢ ἀγῶνος ἰσχυροῦ, κρατηθῶν τὴν μὲν τῆς Ἀθωῶν πρὸς νικῶντι, σαχῶν δρεπομένῳ τὴν Δῆμηδα συμπλέξαν ἑσφάον. αὐτῶν μὲν οὖν τὴν ἑσφῶν εἶκαζεν εἶς πρὸς αὐτῶν, μαχόμενου πρὸς τῆς Σφίσης καὶ τότε πολὺν καὶ κελὸν ἐχούσης ἐν κελυχι σαχῶν. ἀπασα γὰρ κατέπαρτο, καὶ παρεῖχεν εἰρήνην πρὸς ἐπισημασά, ἀμφιλαφῶς τὴν πεδίων χρομῶντων· μᾶλλον ἢ ἐπερρώσθη, πυθόμενος σιῶντα τοῖς πολεμίοις Ἀθωῶν καὶ Ἀλέξανδρον εἶς. Δῆμητρα ἢ δὴ καὶ αὐτὸς ἐδίδου σιῶντα καὶ Ἀλέξανδρον, ἀναδείξασθαι τε πρῶτος ἐκέλευεν, καὶ κατὰ ἑσφῶν τὰ ὄπλα τῶν σαχῶν λαμβάνοντας. ὀρμήσας δὲ πολλάκις ἐξασφύου καὶ φερούσιν τοῖς πρὸς αὐτὸν ἠγεμόσιν καὶ στρατηγῶν, πρὸς ὃν ἐμελλεν ὁ ἀγὼν ἑστῆσαι, καὶ μὴ μόνος ἐν αὐτῶν ἠγεμόνος ἀποκρύψαι καὶ κατὰ ἑσφῶν ἀπόρρητον οὕτως αἰαγεῖσθαι, ὅμως ἐπέμεινε τοῖς λογισμοῖς, καὶ διεπίεθε τῆν γνώμην τὴν κίνδυνον· ἀντέταξε ἢ Κρατερόν Μακεδόνων μὲν οὐδένα, δύο ἢ ἐπιπαρίας ξενικῶν, ὡν Φαρνάβαζος ὁ Ἀρβαλάξ καὶ Φοίνιξ ὁ Τενέδιος ἠγεμῶντο, ἀφ' ἑσφῶντα μὲν πολέμων, ἐλαμῶν καὶ πάρος καὶ συμπλέκεσθαι, μὴ διδόντας ἀνασφῶν, μηδὲ φωνῶν μηδὲ κήρυκα πεμπόμενον πρὸς ἐπισημασά. ἐδέδει γὰρ ἰσχυρῶς τοῖς Μακεδόνας, μὴ γνωρίσαντες τὸν Κρατερόν, οἰχόνται μετὰ βαλλόμενοι πρὸς ἐκείνον. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐρρωμένους ἵππεῖς τεταχυσίως εἰς ἀγῶνα σιῶντας, καὶ παρελάσας ὅτι ὁ δόξιον, ἐμελλε τοῖς πρὸς Νεοπτολέμον ὅτι χειρεῖν. ὡς δὲ τὸν ἐν μέσῳ λόφον ὑποβαλόντες ὡφθησαν, ὅξεια καὶ μετ' ὀρμῆς σφοδρότερας ποιούμενοι τὴν ἐφοδὸν, ἐκπλαγῆς ὁ Κρατερός, καὶ πολλὰ λυθιδρήσας τὸν Νεοπτολέμον, ὡς δὲ πατημένος ὑπὸ αὐτῶν πρὸς τῆς τῶν Μακεδόνων μετὰ βολῆς,

A quum ex fuga se contulisset ad illos, fecit eos de praelio commisso certiores, instititque ut suppetias ferrent sibi, maximè ambo, Craterus certè. Illum enim desiderari dicebat à Macedonibus mirificè, cuius si causiam modò conspexissent & audiuisent vocem, cum armis illos ad eum concursuros. Nempe erat profectò nomen ingens Crateri, eiusque desiderio post Alexandri obitù flagrabat vulgus militum, memores multas eum crebrò indignationes pro ipsis apud Alexandrum excepisse, quum ad fastum Persicum retineret sensim delabentem: moresque patrios, quos luxu & supercilio conculcabat, vindicaret. Igitur in præsentia Antipatrum Craterus in Ciliciam misit. Ipse cum magna parte exercitus socio Neoptolemo mouit in Eumenem, nec expectantem ratus se, & sub recentem victoriam cum incondito exercitu & populis implicato oppressurum. Quod autè aduentum eius Eumenes præsentit & se præparavit, vigilantia quidem duci, non eximie tamen solertia ascribas. Quòd verò non solum cauerit ne hostes, qua re ipse laborabat, sentirent, verùm etiam ut milites suos ignaros quicum conferrent signa occupauerit immittere in Craterum, & ducem occultauerit aduersarium, ea singularis videtur ars fuisse imperatoris. Diulgauit rumore Neoptolemum iterum ingruere & Pigrem cum Cappadocum & Paphlagonum equitatu. Quum pararet de nocte mouere, mox prodigiosa sopore oppresso oblata visio est. Alexandros duos visus est videre ad prælium inter se cõmittendum instruetes aciem, ac singulas utrunq; ducere phalanges: hinc vni Mineruam, alteri Cererem auxilio venire. Commisso acri certamine fufum eum à quo stabat Minerua, victori Cererè defectis spicis coronam contexere. Hoc visum protinus coniecit secundum esse sibi, qui pro optimo agro & id temporis præclaram habente in calice spicam dimicaret. Plenus enim totus sementis erat, & speciem præbebat pax splendidam magna comantibus vbertate campis. Iam magis erectus est, postquam accepit signù pugnae hostibus Mineruam & Alexandrũ esse. Itaq; signum ipse quoq; suis Cererem & Alexandrum dedit, præcepitq; omnibus ut corona caput & arma spicea redimirèt. Quauis autem conatum cœperat sæpe præfectis & ducibus suis, quicum decertandum esset, enunciare & aperire, neq; apud vnum se tegere & suppressere arcanũ tam necessarium, perstitit tamen in consilio suo, & menti suæ concredidit periculũ. Cratero ex aduerso neminem locauit Macedonum, sed duas externorũ equitum alas, quas Pharnabazus Artabazi filius & Tenedius Phœnix ducebat. His imperauit vt in hostes, simulatq; in conspectu ferent, inueherent extemplo, manusq; conferent, nec darent iis receptũ, neu verba caduceatoremve missum admitterent. Timebat enim maiorem in modum, ne agnito Cratero Macedones ad eum transfirent. Ipse equitibus trecentis fortissimis in agema centuriatis, prouectus in dexterum cornu erat Neoptolemum adoriturus. Vbitumulo qui intermedius erat, superato conspecti sunt, impetumq; dederunt acriorem & concitatiorẽ, obstupefactus Craterus, multis conuitiis Neoptolemũ, quòd ab eo esset de Macedonũ defectione elusus,

laceravit: adhortatusq; duces suos ad pugna strenue capeffendam infestus inuexit se in hoste. Fuit durus primus concursus, laceisq; cito defraetis, vbi res gladiis geri coepit, non dehonestauit Craterus Alexandrum, verum multis confossis, saepiusque auerfis illis quos contra stabat, vulneratus demum a Thrace ex latere inuecto defluxit ex quo. Iacentem quum alii incognitum essent prelati, vnus ex Eumenis ducibus Gorgias cognouit eum, defiliensque ex equo custodiam corpori grauius iam affecti animamq; agentis adhibuit. Congreditur interea cum Eumene Neoptolemus. Inueterato enim inter se odio & simultate inflammati duobus concursibus non percepit alter alterum. In tertio vbi inter se cognouerunt, protinus strictis gladiis cum clamore admiserunt equos. Vt infestis equis trimum modum acriter concurrerunt, remissis habenis iniiciunt sibi mutuo manus, detrahunt cassides, & diuellunt ex humeris loricas. Dum ita se inuicem lacerant, equis simul subterfugientibus in terram delapsi & connexiprehendunt alter alterum colluctanturq;. Inde Eumenes priori affluenti Neoptolemo poplitem succidit, maturauitq; attollere se in pedes. Neoptolemus altero innixus genu, altero afflictus, strenue ex inferiore loco dimicabat, sed vulnera non inferebat lethalia: percussus autem secundum collum, concidit elanguitque. Quem dum Eumenes ex ira & vetere odio spoliatur atque increpat dictis, gladio, quem adhuc tenebat, imprudentem subter lorica, qua attingit inguina, vulnerat. Ictus debiliter adactus terruit quam laetius magis Eumenem. Detraetis ex animi spoliis grauius cruciatus femorum & brachiorum traiectionum vulneribus, equo impositus tamen ad alterum cornu, ratus id adhuc stare in acie, aduolat. Cade Crateri nuntiata aduectus ad eum, atq; vbi spirantem & mentis compotem vidit, equo delapsus illacrymauit, dextramq; ei iniicit, atq; hinc Neoptolemum acerbe probris proscidit, hinc illius casum & necessitatem miseratus est suam, per quam cum amico & familiari commissus aut accipere hanc calamitatem aut inferre fuisset adactus. Huius prelii Eumenes diebus decem circiter a priori palmam tulit, ac gloriam ea conciliauit illi ingentem, quod partim sapientia, partim virtute eam peperisset: e diuerso grandem confluit ei inuidiam iuxta & odium tam apud socios quam hostes: quod peregrinus & hospes Macedonum armis ac viribus virum inter eos primarium & clarissimum sustulisset. Quod si maturius allatus ad Perdiccam excessus esset Crateri, nullus inter eos principatum tulisset alius. Nunc diebus duodecim ante interempto per seditionem in Aegypto Perdicca, allata in castra est huius conflictus fama, atq; exemplo Eumenem infensi Macedones capitis damnauerunt. Dux contra eum Antigonus cum Antipatro deligitur. Quum Eumenes in regia equitum, quae ad Idam pascebant, incidisset, atq; ex his sumpsisset quod haberet opus, rationemq; procuratoribus scriptam misisset, dicitur risisse Antipater, ac dixisse mirari se cautionem Eumenis, qui expectet ipsius se de rebus regis relaturum rationem, aut repetiturum ab ipsis. Circa Sardeis visum erat Eumeni

A εἰκελδυσάμενος ἀνδραγαθῆν τοῖς περὶ αὐτὸν ἡγεμόσιν, ἀντιπύθησε γυρομένης τῆς περὶ τῆς συρράξεως βαρείας, καὶ τῶν δουρῶν τὰς συντελέειν, τὰ δὲ ἀγῶνος ἐν τοῖς ἐξίφουσι ὄντος, οὐ καταγνώσας ὁ Κρατερός τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ πολλοὺς μὲν καταβαλὼν, πολλὰς δὲ βεβαίως τοῖς ἀντιπυγαμένοις, τέλος δὲ πληγὰς ἐπὶ Θρακῆς ἐκ πλαγίαν παρελάσαντος, ἀπερρύη τοῦ ἵππου. πείσονται δὲ αὐτὸν οἱ μὲν ἄλλοι παρήλασαν ἀγνοοῦντες Γοργίαν, τῶν Εὐρυμοῦς στρατηγῶν, ἐγνωτε, καὶ καταβάς περὶ ἐξήσεν φρουρῶν τῶν σώματι, κακῶς ἤδη διακειμένου καὶ δεσφανατοῦτος. **B** πύτω δὲ καὶ Νεοπτόλεμος Εὐρυμῶν σιωπῆρατο. μισοῦντες γὰρ ἀλλήλους πάλαι καὶ δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν μὲν δουρὶ ἀναστραφῶς οὐ κατείδον, ἐν δὲ τῇ τελευτῇ γινώσκοντες θύτης ἡλαυνον, ἀσασάμενοι τὰ εἰχλείδια καὶ βοῶντες. τῶν δὲ ἵππων δὲ ἀναντίας βία συμπεσόντων, ὡς περὶ τειρηρῶν, τὰς ἡνίας ἀφέντες, ἀλλήλων ἀπελάβοντο τὰς χερσίν, τὰ τε κερῶν περὶ αὐτῶν, καὶ περὶ ῥηγνῶντες ἐκ τῶν ἐπιμάδων τοῖς θώρακας. περὶ δὲ τὸν ἀσασάμενον ὑποεκδραμόντων ἄμα τῶν ἵππων, ἀπερρύντες εἰς γῆν, καὶ περὶ πείσονται δὲ ἀλλήλους, ἐν λαβαῖς ἤσαν καὶ διεπάλαμον. εἶτα ὁ μὲν Εὐρυμῶς τῶ Νεοπτόλεμου παρεξαισαμένης τὴν ἰγνύαν ὑπέχευεν, αὐτὸς εἰς ὄρθον φθάσας καταστῆναι· ὃ δὲ Νεοπτόλεμος εἰς θάτερον ἐρείσάμενος ῥόνου, θάτερον δὲ πεπηρωμένος, ἡμῶς το μὲν δῖρας κῆρα τῶν, οὐ θανατοῖσι δὲ πληγὰς ὑποφέρων. πληγὰς δὲ περὶ τὸν βράχιλον, ἔπεσεν καὶ παρείθη. τῶ δὲ Εὐρυμοῦς δι' ὀργῆν καὶ μῖσος παλαιὸν, τὰ τε ὄπλα περὶ αὐτῶν αὐτῶν καὶ κακῶς λέγοντος, ἐπὶ δὲ ξίφος ἔχων, ἔλαθεν ὑπὸ τὸν θώρακα βῶσας, ἢ παρὲν ψαυσε τῶ βεβαῖος ἀποβάς ἢ ὅ πληγὴ μάλλον ἐφόβησεν ἢ ἐβλάψεν τὸν Εὐρυμῶν, δι' ἀσθένειαν ἀμυδρῶν γυρομένη. σκυλόσας δὲ τὸν νεκρὸν, εἶχε μὲν χαλεπῶς ὑπὸ βραχίονος, μηροῦ καὶ βραχίονος διακεκομμένος, ὄμους δὲ ἀναβληθεῖς ὅτι τὸν ἵππον, ἐδίωκε περὶ θάτερον κέρας ὡς ἐπὶ σιωπῆτων τῶν πολεμίων. πυθόμενος δὲ τὴν Κρατερότερο λδωτῶν, καὶ παρελάσας, ὡς εἶδεν ἐμπνέοντα καὶ σιωπῆντα, καταβάς ἀπεδάκρυσεν, καὶ τὴν δεξιὰν ἀνέβαλεν, καὶ πολλὰ μὲν ἐλοιδόρησε τὸν Νεοπτόλεμον, πολλὰ δὲ ἐκῆνον μὲν ἀκρίστα τῆς τύχης, αὐτὸν δὲ τῆς ἀνάγκης, δι' ἡ αὐτῶν φίλων καὶ σιωπῆς τῶν πεισόμενος ἢ δέξασαν σιωπῆρατη. **E** ταῦτι τὴν μάχην Εὐρυμῶς ἡμέρας δέκα σχεδὸν τῇ μετὰ τὴν περὶ τῆς ἀνίκησεν καὶ δόξην μὲν ἤρθη μέγας ἀπ' αὐτῆς, ὡς τὰ μὲν σοφία, τὰ δὲ ἀνδρεία κατεργασμένος· φθόνου δὲ πολλὴν ἔχεν καὶ μῖσος ὀμαλῶς περὶ τε τοῖς συμμάχοις καὶ τοῖς πολεμίοις, ὡς ἐπῆλθε ἀνὴρ καὶ ξένος, ὅπλοισι καὶ χερσίν τῶν Μακεδόνων τὸν παῖτα αὐτῶν καὶ δοκιμάσασαν ἀννηκῶς. ἀλλ' εἰ μὲν ἐφθῆ Περδίκκας πυθόμενος τὴν Κρατερότερο λδωτῶν, ὅσα αὐτῶν ἄλλος ἐπαρώτῃσε Μακεδόνων· καὶ δὲ ἀννηκῶς Περδίκκου καὶ εἶσαν ἐν Αἰγύπτῳ, **F** δουρὶ ἡμέρας περὶ τῆς ἡκεν εἶτα ὁ περὶ τῆς μάχης λόγος εἰς τὸ στρατόπεδον· καὶ περὶ ὀργῆν θύτης οἱ Μακεδόνες θάνατον τῶ Εὐρυμοῦς κατέγνωσαν. ἀπεδείρη δὲ τῶ πολεμίου τῶ περὶ αὐτὸν Ἀνήγιος μὲν Ἀντιπάστρου στρατηγός. ἐπεὶ δὲ Εὐρυμῶς τοῖς βασιλικῶσι ἵπποφοροῖσι περὶ τῶ Ἰδίου

νεμοίμοις ἐπιτιμῶν, καὶ λαβῶν ἵππους ὅσων ἔρηξε, τοῖς ἐπιμεληταῖς τὴν γροφίω ἐπέμψεν, λέγετα γελῶσα τὸν Ἀντιπᾶστον, καὶ εἰπεῖν ὅτι συμμάχου τὸν Εὐρυμῶν τῆς περὶ τῆς ἀνίκησεν τῶν βασιλικῶν, ἢ λήψασα παρ' αὐτῶν. περὶ δὲ τῶ Σάρδης ἐβούλετο μὲν ἵπποκρατῆν ὁ Εὐρυμῶς

τοῖς Λυδοῖς ἐθαυνοῦσθαι πεδίοις, ἅμα καὶ τῇ Κλεοπά-
 ρα τὴν δυνάμιν ἐπιδειξάμενος φιλοτιμούμενος· αὐτῆς δὲ ἐκείνης
 δεηθείσης (ἐφοβείτο γὰρ ἀπὸ τῆς ἀλαβείν ὑπὸ τῆς αὐτῆς τὸν
 Ἀντίπατρον) ἐξήλασεν εἰς τὴν ἀνω Φρυγίαν, καὶ διεχείμα-
 ζεν ἐν Κελαναῖς. ὅπου τῆς αὐτῆς καὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Γο-
 λέμωνα καὶ Δόκιμον ὑπὸ ἡγεμονίας Διαφιλοτιμουμέ-
 νων παρῆς αὐτὸν, τοῦτο ἴω (ἐφη) ὁ Διόδοτος, ἐλέθευ δὲ
 οὐκ ἦν λόγος. τοῖς δὲ στρατιώταις ὑποχρόνος ἐν τρισὶν
 ἡμέραις τὸν μισθὸν ἀποδώσειν, ἐπιπροσέκειν αὐτοῖς τὰς καὶ
 τὴν χώραν ἐπαύλης καὶ τετραπυργίας σωματίων καὶ βωσκη-
 μάτων γεμούσας. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἡγεμονίας τὰς ἐξεί-
 κτας, ὄργμα καὶ μηχάνους λαβὼν, τὰς Εὐμενοῦς παρέχοντες,
 ἐξεπολιόρκη, καὶ παρῆς τὸν Ὀφειλόμωρον μισθὸν οἱ στρατιώται
 διενέμοντο τῆς ἀλισκομένων ἔκαστον. ἐκ δὲ τούτου πάλιν ὁ Εὐ-
 μενὸς ἠγαπᾶτο, καὶ ποτε γραμμῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 φανίντων, ἀδιέρριψαν οἱ τῆς αὐτῆς πολεμίων ἡγεμόνες, ἕκαστον τὰ
 λαβὼν καὶ πῦρ δίδόντες τῷ κτείναντι τὸν Εὐμενῆ, σφόδρα
 παροξύνθησαν οἱ Μακεδόνες· καὶ δόγμα ποιουῦναι, χιλίους
 τῆς ἡγεμονικῶν παρῆς αὐτὸν ἀεὶ δορυφορεῖν (εἶ), καὶ φυ-
 λάττειν ἐν τῷ πεδίῳ καὶ τῷ ἀντικτερόντι. οἱ δὲ ἐπέβησαν, καὶ
 πῦρ ἠγάπων παρῆς αὐτῶν λαμβάνοντες ἀπὸ οἱ φίλοι παρῆς
 τῆς βασιλέων. ἐξῆν γὰρ Εὐμενῆ καὶ καυσίαις ἀλουργαῖς καὶ
 χλαμύδας ἀφένειν, ἥτις ἴω δωρεὰ βασιλικῶν τῶν παρῆς
 Μακεδόνων. ὁ μὲν οὖν εὐτυχῆν καὶ τοῖς φύσιν μικροῖς σι-
 πιχουφίξει τοῖς φρονημασιν. ὥστε φανέσθαι τε μέγας παρῆς
 αὐτοῖς καὶ ὄχρον, ἐκ τῶν παρῆς ὑπερέχοντων ἀποβλεπομέ-
 νοις. ὁ δὲ ἀληθῶς μεγάλῳ φρον καὶ βέβαιος, ἐν τοῖς σφάλ-
 μασι μᾶλλον καὶ τῆς δεσημερίας ἀναφέρων γίνεται κατὰ
 δηλός· ὡς παρῆς Εὐμενῆς. παρῆς τὸν μὲν γὰρ ἐν Ὀρκυαῖς τῆς
 Καππαδοκίας ἠτήρηται ὑπὸ Ἀντιγόνου ἀπὸ τῶν παρῆς
 καὶ διωκόμενος, οὐκ ἔπαυσε τὸν παρῆς τῆς αὐτῆς φυγῆς δε-
 πεσῆν παρῆς τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ συλλαβὸν ἐκρέμασεν.
 φάσαν δὲ τὴν αὐτῆς αὐτῆς οὐδὲν τοῖς διώκουσιν, μετέβαλε λα-
 θῶν, καὶ τῶν ἀλλὰ ζας, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον οὐκ ἔτι μάχην
 σωθέντων ἡμέρας, κατεστράτευσεν σιναγαγὼν τοῖς νεκροῖς,
 καὶ τῆς αὐτῆς κίχων καὶ τῶν θυρώματα κατὰ χίσας ἔκαυσεν,
 ἰδίᾳ μὲν ἡγεμονίας, ἰδίᾳ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ πολυάνδρα χάσας
 ἀπῆλθεν. ὥστε καὶ τὸν Ἀντιγόνου ὑπερῆν ἐπέβησαν, θαυμά-
 ζειν ὁ θάρσος αὐτῆς καὶ τὴν ἀνδρείαν. ἐπειτα τῆς ἀποσκευῆς
 τῆς Ἀντιγόνου παρῆς πεσῶν, καὶ λαβὼν ῥαδίως δυνάμειος πολ-
 λά μὲν ἐλθέσθαι σώματα, πολλὰ δὲ ἡγεμονίας, καὶ πλο-
 τον ἐκ πολέμων ἰσχυρῶν καὶ λεηλασιῶν ἠδυστομένον, ἔδεισε
 μὴ κατὰ πλοῦς ὄντες ὠφελείας καὶ λαφύρων οἱ σὺν αὐτῷ,
 βαρεῖς ἡγῶνται παρῆς τὴν φυγῆν καὶ μαλακώτεροι τὰς
 πλαίας ὑπομένειν, καὶ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ μάλιστα τὰ πολέ-
 μου τὰς ἐλπίδας εἶχεν, ὡς ἀποφρέτων τῆς Ἀντιγόνου. ἐπεὶ δὲ
 ἀπικρὺ χαλεπὸν ἴω ἀποβέπειν Μακεδόνας, χρημῆς ἐν ἐ-
 φικτῶ παρῆς τῶν, ἐκείλθαι θεοπροπίαντας αὐτοῖς, καὶ
 τοῖς ἴπποις χιλὸν ἐμβαλόντας, οὕτω βαδίζειν ἐπὶ τοῖς πολε-
 μίοις. αὐτὸς δὲ πέμπει κρύφα παρῆς τὸν ἐπὶ τῆς ἀποσκευῆς τῆς
 πολεμίων Μενάνδρον, ὡς κηδόμενος αὐτῆς φίλου γεροντός καὶ
 σωτηρίας, φράξασθαι παρῆς τῶν, καὶ ἀναχωρῆσαι τὴν ἑαί-
 ρην ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς καὶ τῆς ἀπεινῶν παρῆς τὴν ἐξείν τῶν
 ρεῖαι, ἀφίππον οὔσαι ἐκ κηλῶς οὐκ ἔχουσαν. τῆς δὲ Με-
 νάνδρου τῆς συμφρονησάντος τὸν κίνδυνον καὶ ἀνασκόλασάντος,
 κατὰ σκοπὸν ἐπέμπευ ὁ Εὐμενὸς φανερῶς,
 καὶ παρῆς

A in campis decertare Lydiis, quod ab equitatu fir-
 mus esset, simul quod etiam Cleopatrae vires suas
 ostentare gestiret. Verum illius ipsius adductus
 precibus, verentis ne calumniæ sibi apud Antipa-
 trum foret, superiorem Phrygiam petiit, hyber-
 nauitq; Celænis. Vbi Alceta, Polemone, & Doci-
 mo cum eo ambigentibus de ducatu, Hoc illud,
 inquit, est quod dici solet, Exitii nulla habetur ratio.
 Militibus intra triduum solvere stipendium polli-
 citus, fecit iis villarū illius regionis castellorumq;
 hominibus & pecore refertorum auctorem. Qui
 mercatus aliqua fuerat ordinum ductor vel mer-
 cenariorum militum præfectus, tormentis & ma-
 chinis Eumene præbente acceptis expugnabat ea,
 prædamq; in debitum stipendium milites partie-
 bantur. Hinc cepit Eumenes iterum esse charus.
 Quum aliquando reperti in castris fuissent libelli,
 quos duces hostium abiciendos passim curaue-
 rant, centum talenta & honestum ordinem pro-
 ponentes ei qui Eumenem interfecisset, exarsere
 grauiter Macedones, decreueruntq; vt ex præ-
 stantissimis mille essent assidue corporis eius cu-
 stodes, stationesq; & excubias vicissim agerent.
 Obtemperabant illi, latiq; præmia accipiebant ab
 eo, quæ à regibus amici: siquidem ius Eumeni e-
 rat causas purpureas & chlamydes conferendi:
 quod habebatur apud Macedonas inter dona re-
 gia præcipuum. Porro secundus quidem fortunæ
 cursus eleuat vel natura pusillanimatorum spiritus,
 vt magnificentiam & fastum circa se ex rebus de-
 spicientes excelsis repræsentent. at verè magnani-
 mus & constans, quum titubauit & aspera premi-
 tur fortuna, excitans sese magis elucescit, vel vt
 Eumenes. Primùm enim in Orcyniis Cappadociæ
 ab Antigono per prodicionem fusus, dum conse-
 ctantur fugientem, non dedit facultatem prodito-
 ri, vt ex fuga elaberetur ad hostes, sed arreptū sus-
 pendit. Fugiens autem, contraria ac illi tenebant,
 qui eum insequerentur, via in seipsis illis conuertit
 iter, atque præteritis hostibus, vt ad locum venit
 vbi fuerat pugnatum, castra metatus mortuos co-
 aceruatatos circumiectorum vicorum diruptis fo-
 ribus cremauit, seorsum duces, seorsum gregarios
 milites, excitatisque tumulis recepit se, vt Antigo-
 nus, qui post eò peruenit, stuperet audaciam at-
 que immotum eius animum. Hinc incidens in
 Antigoni impedimenta, quum capere ex facili
 valeret multa libera capita & magnam vim serui-
 tiorum opumq; extor collectorum bellis & popu-
 lationibus, veritus est ne repleti compendio &
 præda sui euaderent ad fugam ignaui mollioref-
 que ad sustinendum errores ac tempus, in quo po-
 tissimum spem collocauerat belli, vt aliò auersu-
 rus Antigonom. Sed quia profus operosum erat
 opibus illis sub manu positis retinere Macedonas,
 iussit vt corpora curarent & pabulum darent e-
 quis, inde hostes adorirentur. Mox in occulto ad
 Menandrum super hostium impedimenta posi-
 tum mittit, quasi de eo pro veteri amicitia & con-
 suetudine esset sollicitus, vt muniret se monens,
 maturaretq; quamprimum ex locis equitabilibus
 & planis se ad proximi montis latus recipere
 inequitabile, vt cingi non posset. Vt periculum
 Menander aduertit, & vasis collectis itinere se
 accinxit, misit Eumenes propalam speculatores,

militibusque, tanquam signa moturus in hostem, A
 edixit ut arma caperent, & equos haberent frāna-
 tos. Vbi vero renuntiauerunt exploratores Menā-
 drum ad loca aspera refugisse, neque posse opprimi,
 fingens id molite ferre, abduxit copias. Fama est,
 quum hæc testaretur apud Antigonom Menāder,
 atque Eumenem collaudarent Macedones, in par-
 temque humaniorem verterent, quod liberos suos
 in seruitutem redigere & constituere uxores quum
 posset, abstinuisset & pratermississet. Atqui ille, di-
 xisse Antigonom, non vestri causa, boni viri, absti-
 nuit illis, verum ne tot se pedicis fugientem in-
 tricaret. Hinc vagabundus Eumenes & fugitans, B
 magnam partem militum induxit ut facerent:
 vel quod eorum gereret sollicitudinem, vel quod tra-
 here eos secum nollet pauciores quam ad signa con-
 ferenda, & plures quam ad tegendam fugam suam.
 Postquam in Nora arcem ad Lycaonia & Cappa-
 docia positam confinium cum quingentis equi-
 tib. & ducibus peditibus, refugit quotquot amici e-
 ius missionem postulauerunt, quocum non ferrent aspe-
 ritatem loci vel victus angustias, omnes complexus
 atque omni comitate eos prosecutus, missos fecit.
 Ut vero admoto exercitu Antigonus, antequam
 obsidere Eumenem cepisset, euocauit eum ad collo-
 quium, respondit multos Antigono amicos esse
 & secundum Antigonom duces, illis, quos ipse
 defenderet, post se reliquum esse neminem. Mit-
 teret igitur, si colloqui secum cuperet, obsides. Mā-
 dante Antigono, ad se sicut superiorem ut veniret,
 Neminem, inquit, quousque gladii compos ero, me censo
 superiorem. Vbi tamen fratris filium Antigonus
 Ptolemæum, ut postulauerat Eumenes, misit in
 arcem, descendit, ac complexi inter se consaluta-
 uere amice & familiariter, quippe magnus inter
 eos usus & consuetudo intercesserat. Multa quum
 essent disputata, neque mentionem Eumenes salu-
 tis suæ & veniæ ullam faceret, verum satrapias quo-
 que posceret sibi firmari & præmia reddi, obstu-
 puerunt assistentes, admiratique sunt & laudau-
 erunt animam eius & fortitudinem, simul concursus
 frequentium Macedonum fiebat, videre qui es-
 set, Eumenem cupientium. De nullo enim post
 Crateri fata tantus erat in exercitu sermo. Verum
 timens illi Antigonus, nequa vis ei inferretur, pri-
 mum voce, nequis accederet, vetuit, & lapidibus
 incessit ingerentes se. Postremo brachiis Eumenem
 complexus, turbamque satellitibus summouens æ-
 gre reduxit eum in tutum. Hinc Antigonus cir-
 cumuallatis Noris, & statione relicta, inde mouit.
 Eumenes circumsedebatur & tenebat præsidium.
 Vbi frumentum quidem & aqua copia & sal, ve-
 rum quod esui esset, vel condimenti aliud nihil
 suppetebat, ex his tamen que suppeditabant, victum
 parauit sociis letum, omnes vicissim ad mensam
 suam inuitans, conuiuiumque lepidis sermonibus
 & comitate condiens. Erat vultu quoque hilari,
 non bellatorem, & in armis volutatam referens,
 sed eleganti facie & florida, totoque corpore con-
 cinnatus membris quasi à natura ad eximiam
 fabrefactis competentiam. Acris quidem non e-
 rat in dicendo, blandus tamen & alliciens, ut ex epi-
 stolis eius conficias. Quia vero militibus eius per
 obsidionem præcipue erat loci angustia infesta,

καὶ παρήγειεν τοῖς στρατιώταις ὀπλιζέσθαι, καὶ τοῖς ἵπποις
 ἐξχαλινοῦν, ὡς παροσάξων τοῖς πολεμίοις. τῷ δὲ κατασκά-
 πων ἀπαγγελαίντων ὅτι πρῶτάπασι ὁ Μενάνδρος δὴ καὶ
 εἶη, καταπεφθῶς εἰς τόποις χαλεποῖς, ἀρξάσθαι παρ-
 ποιούμενος ὁ Εὐμένης ἀπήγγελλεν τῷ στρατῷ. λέγεται δὲ τὸ
 Μενάνδρου ταῦτα μάρτυρησάντος πρὸς τὸν Ἀντίγονον, καὶ
 τῷ Μακεδόνων ἐπαυνοῦντων τὸν Εὐμένην, καὶ Φιλαιθερό-
 τερον ἀφαιτέοντων, ὅτι καὶ παῖδας αὐτῶν ἀνδραποδίσασθαι
 καὶ γυναικας ἀχρῶσαι παρὲν, ἐφείσατο καὶ παρήκεν. Ἀλλ’
 ἐκείνο (φαίει τὸν Ἀντίγονον) οὐχ ἡμῶν, ὡς μακάριοι, κηδόν-
 μος παρήκεν, ἀλλ’ αὐτὰ φεύγοντι δεδιὼς ἀεθλίηναι πέδας
 ποσαύτας. ἐκ τοῦτου πλαναίμενος ὁ Εὐμένης, καὶ ὑποφύ-
 γων, ἐπέισε τοῖς πολλοῖς τῷ στρατιωτῶν ἀπελθεῖν, εἴτε κηδόν-
 μος αὐτῶν, εἴτε ἐφύκεσθαι μὴ βουλόμενος ἐλάττονας μὲν
 τὸ μέγεθος, πλείονας δὲ τὸ θανάτειν ὄντας. καταφυγὴν
 δὲ εἰς Νόρα, χωρίον ἐν μεσοτείῳ Λυκαονίας καὶ Καππαδο-
 κίας μετὰ πεντακισίων ἵππων καὶ δεκάκισι ὀπλιτῶν
 κἀντεθῆν αὐτῆς, ὅσοι τῷ φίλων ἐδέηθησαν ἀφελεῖναι, τὸ
 χωρίου τὴν χαλεπότητα, καὶ τῆς διαίτης τὴν ἀνάγκην
 οὐ φέροντες, πρῶτας ἀσπασάμενος καὶ φιλοφρονητῆς ἀ-
 πέπεμψεν. ὡς δὲ ἐπελθὼν ὁ Ἀντίγονος εἰς λόγους αὐτὸν ἐ-
 κάλει πρὸς τῆς πολιορκίας, ἀπεκείνατο πολλοὺς εἰς τοῖς
 Ἀντιγόου φίλους, καὶ μὲν Ἀντίγονον ἠγάμων· ὡν δὲ αὐτὸς
 παρολεμῆι, μηδένα λείπεσθαι μετ’ αὐτόν. οὐμῆρις δὲ
 πέμπειν ἐκέλευσεν, εἰ χεῖρε ἀφ’ ὧν λόγων αὐτὰ γράσθαι.
 τῷ δὲ Ἀντιγόου κελθόντος ὡς κρείττονι λαλεῖν, Οὐδένα (εἶ-
 πεν) ἐμαυτὸν κρείττονα νομίζω, μέγεις αὐτὸ τὸ εἶφοις κύ-
 ελος. ὅμως δὲ πέμψαντος τὸν Ἀντιγόου τὸν ἀδελφιδιῶν Πτο-
 λεμαῖον εἰς τὸ χωρίον, ὡς πρὸ ἤξιώσεν ὁ Εὐμένης, κατέβη,
 καὶ ἀεθαλόντες ἀλλήλοις ἠσάσαντο φιλικῶς καὶ οικειῶς,
 ἅτε δι’ ἀλλήλοις κεχρημένοι πολλὰ, καὶ σιωπῆς γενηό-
 τες. λόγων δὲ ἡμιόμων πολλῶν, καὶ τὸ Εὐμένοισι οὐχ ὑπερ-
 ἀσφαλείας μεμνημένοι καὶ ἀφελύσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς σα-
 τραπείας ἀξιοῦντες αὐτὰ βεβαυόσθαι, καὶ τῆς δωρεᾶς
 ἀποδέσθαι, θαῦμα τοῖς παρόντας εἶχε, τὸ φρόνημα καὶ
 τὴν ἀπολμῆαν ἀγαμένοις. ἅμα δὲ πολλοὶ σιωπέτερον τῷ
 Μακεδόνων, ἰδεῖν ὅστις ὅστις τὸν Εὐμένην ποιοῦντες. οὐ γὰρ ἐ-
 τέρου λόγους ἢ τοσοῦτος ἐν τῷ στρατῷ μὲν τὴν τὸ Κρα-
 τερον τεβητῶν. δέισας δὲ ὁ Ἀντίγονος ὑπερ’ αὐτὸν, μή τι
 πάθη βίαιον, πρῶτον μὲν ἀπηγόρευε μὴ παροσείναι βοῶν,
 καὶ τοῖς λίθοις ἐβαλλετοῖς ὅτι φρονημένοις τέλος δὲ, ταῖς χερ-
 σὶ τὸν Εὐμένην ἀεθαλόντων, καὶ τὸν ὄχλον ἀπερὺκων τοῖς δο-
 ρυφόροις, μόλις εἰς τὸ ἀσφαλές ἀπεκατέστησεν. τῷ τεθῆν
 ὁ μὲν ἀεθτεῖχιστας ἐὰν Νόρα, καὶ φερούσαν καταλιπὼν,
 ἀνέβηξεν. Εὐμένης δὲ πολιορκούμενος, ἐκρεατῆς τοῦ χωρίου
 γένηε, σίτον καὶ ὕδωρ ἀφθονοὺς καὶ ἄλας, καὶ ἄλλο μηδὲν ἔ-
 χοντες ἐδώδιμον, μηδὲ ἠδύσμα πρὸς τὸν σίτον. ἐκ τῷ
 παρόντων ὅμως κατεσκεύαζε τοῖς σιωδοῖσιν ἰλαρὴν τὴν
 διαίτην, ἐν μέρει τε πρὸς λαμβάνων πρῶτας ὅτι τὴν αὐ-
 τῶν ἀπέζαν, καὶ τὸ σασίλιον ὀμιλία χάριν ἐχόσθη καὶ φι-
 λοφροσύνη ἐφηνόων. ἢ δὲ καὶ τὸ εἶδος ἠδύς, οὐ πολεμι-
 κῶς καὶ τετεμμένα δι’ ὑπλῶν εἰκῶς, ἀλλὰ Γλαφροῦς καὶ
 νεοφρεπῆς· καὶ πρῶτον τὸ σῶμα διηρησμένος, ὡς ὑπὸ τέχνης

ἀκρίως τοῖς μέλεσι θαυμαστὴν συμμετρίαν ἔχουσιν. εἰπεῖν δὲ οὐ δεινός, ἀμύλος δὲ καὶ πιθανός, ὡς ἐκ τῷ
 ὅτι σολῶν συμβάλλειν ὅστιν. ἐπεὶ δὲ τοῖς σιω αὐτὰ πολιορκουμένοις ἢ στρατοῦ μάστιγα ἀπομύτων ἐλαπτεν,

ἐν οἰκῆμασι μικροῖς καὶ τόπων δυοῖν σταδίον ἔχοντι πλὴν αὐτῶν
 μίθην αἰατοφρομίους, Ἐσφίω δ' ἀγμμάτους μὲν αὐτοῖς
 λαμβανούσας, ἀρχαῖς δ' αἰσῖπποις παρεσφύεσθαι, οὐ μόνον
 τὸν ἄλιον αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀποραξίας ματαμύμων ἀ-
 παλλάξαι βουλόμην, ἀλλὰ καὶ πρὸς φυγῆν, εἰ πρὸς ἀ-
 πίσει κρησὶς, ἀμφοτέρωθεν ἡσκημένοις γρησάσαι, τοῖς μὲν
 αἰσφίοις οἶκον, ὃς ἐκ μεγάλου ἐστὶν ἡρώ, δεκατεσσάρων
 πηχῶν δ' μήκος, ἀπέδ' ἔξεν αὐτοῦ πλὴν, καὶ μικρὸν ἔπι-
 τείνει τὴν κίνησιν κελύων τῶν δ' ἵππων ἕκαστον ἑνὶ τῶν μεγά-
 λαις, εἰς τὴν Ἐσφίω ἀναδεδεμέναις, ἀποζύσας ἐκ τῶν
 αὐτῶν αὐχένα μέρω ἐμετεώριζε, καὶ παρήχθην ἀπὸ Ἐ-
 χιλίας, ὡς τε τοῖς μὲν ὀπιαδίοις σκέλεσιν ἔπι τῆς γῆς ἐρεί-
 δεσθαι, τοῖς δ' ἐμπροσθίοις πρὸν ἀκρωτίου ἔπι φάσειν.
 οὕτω δ' ἠειρημένοι οἱ ἵπποχομοὶ παρεσφύεσθαι ἀμα τῆς τε
 κραυγῆς καὶ τῆς μάστιγι ἐπὶ ἤρῳ, οἱ δ' ἐπιπλάμνοι θυ-
 μοῦ καὶ ὀργῆς, τοῖς μὲν ὀπιαδίοις ἐπὶ ἡλίω καὶ διεσκήρτω σκέ-
 λεσιν, τοῖς δ' μετεώροις ἐφίεμνοι σπείσασθαι, καὶ κροσσώ-
 τεσ δ' ἔδαφος, κατετίνοιτο πλὴν τὸ σῶμα, καὶ πολὺν ἠφιε-
 σαν ἰδρώτα καὶ σναγμόν· οὐτε πρὸς τῆς, οὐτε πρὸς ῥώ-
 μιῶν γυμναζομένοι κακῶς. τὰ δ' κείνας ἐμβαλλόν αὐτοῖς
 ἐπὶ σμῆνας, ἵνα κατεργάζονται θάπτον καὶ πέτῳσι βέλτων.
 ἦδη δ' τῆς πολιορκίας χρόνον λαμβανούσης, Ἀντίγονος τε-
 διηκέναι πτωχάνομος Ἀντίπατρον ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τε-
 τράρχου τὰ τετραγώνια, Κασσάνδρου καὶ Πολυπέρχοντος
 ἀφ' ἑσθίων, ὅθεν ἐπιμικρὸν ἐλπίζων, ἀλλὰ τῆς γῆς πλὴν
 ὄλιον ἀεὶ βαλλόμενος ἡγεμονίαν, ἐβούλετο τὸν Εὐμῆν
 φίλον ἔχον καὶ σμυερῶν ἔπι τῆς τετραγώνιας. διὸ πέμφας Ἰε-
 ρώνυμον, ἐπέειλε τῶν Εὐμῆν, πρὸς τῆς ἔρχων, ὃν ὁ Εὐ-
 μῆν δὲ ἰσθῆσας, ἐπέειλεν ἔπι κείναι τοῖς πολιρχοῦσιν
 αὐτὸν Μακεδόσιν, πότερος εἴη διχομότερος. Ἀντίγονος μὲν γὰρ
 ἀφοσιώσως ἐνεκέν, ἐκ τῆς βασιλείᾳ ἔπι τμηματῆς,
 τὸν λοιπὸν ἔρχων εἰς ἑαυτὴν ἄρχων· Εὐμῆν δ' ἔπι τῶν μὲν
 ἐπὶ τῆς ἔρχων Ὀλυμπιάδα μὲν τῶν βασιλέων· ἐ-
 πίτα ἄμυνεν ἐκ Ἀντιγῶ μόνον δινοσῆν, ἐπὶ ἐκείνῳ
 τὸν αὐτὸν ἔπρὸν ἔξεν καὶ φίλον, ἀλλὰ καὶ Ὀλυμπιά-
 δι καὶ τοῖς βασιλέσιν. ὡν διχομότερον φανέντων, εἰ Μα-
 κεδόνες τῶν τε ὀρκίσαντες τὸν Εὐμῆν, τὴν πολιορκίαν
 ἔλυσαν, καὶ πρὸς τὸν Ἀντίγονον ἀπέπελλον ὅπως καὶ αὐ-
 τὸς ἀπέδ' ἔπι τῶν Εὐμῆν τὸν ὄρχων. ἐν τούτῳ δ' Εὐμῆν ὅσοις
 εἶχεν ἐν Νάοις τῶν Καπαδοκῶν ὀμῆρες ἀπέδιδου,
 λαμβανῶν ἵπποις καὶ ἀποζύγια καὶ σκῆμασ τῶν
 κρησίων, καὶ σμυῆν τῶν τετραγώνια ὅσοι ἀφ' ἑσθίων
 ῥίντες ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπλανήοντο κατὰ τὴν χώραν· ὡς τε
 αὐτὸ ἵπποις ὀλίγω τῶν χιλίων ἀποδέοντες ἡμέρας.
 μὲν ὡν ἔξελθῶν ἐφυγῆν, ὀρθῶς φοβηθεὶς τὸν Ἀντίγονον. οὐ
 γὰρ μόνον ἐκείνῳ ἐκάλωσεν πολιορκεῖν αὐτὸν ἀεὶ τειχί-
 σαισ, ἀλλὰ καὶ τοῖς Μακεδόσι πικρῶς ἀντιγρῆσθαι, ὁδὸν
 μῆκος τῶν ὄρχων τὴν διόρθωσιν. φθῶρον δ' Εὐμῆν γράμ-
 ματα κρησῆται πρὸς τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τὴν Ἀντιγῶ
 δεδοικῶν αὐξῆσιν, Ὀλυμπιάδος μὲν, ἀφ' ἑσθίων
 ἐλθόντα δ' Ἀλεξάνδρου παῖδιον ἀφ' ἑσθίων λαβεῖν, καὶ ῥέ-
 φειν ὡς ἔπι βουλόμην· Πολυπέρχοντος δ' καὶ Φιλίπ-
 που τοῦ βασιλέως, κελύων τῶν Ἀντιγῶ πολέμειν, τῆς ἐν Καπαδοκίᾳ διωόμεως ἀρχῆσ, καὶ τῶν ἐν Κουίν-
 δοῖς κρημάτων πένταχόσα μὲν τάλαντα λαβεῖν, εἰς τὴν τῶν ἰδίων ἐπὶ ἡρόθωσιν, εἰς δ' τὸν πόλεμον ὀπόσοις βού-
 λεται κρησῆσαι. αὐτὸ δ' οὕτων καὶ Ἀντιγῶ καὶ Τεταμῶ, τῆς τῶν ἀργασπιδῶν ἡγεμονίᾳ ἐκρησῆσθαι.

A exiguis in tectis & loco in ambitu duo stadia patē-
 ti versantibus, qui nulla subacti exercitatione ci-
 bum capiebant, pabulumq; obiciebant equis o-
 tiosis, quo non solum languorem illis abstergeret
 otio marcescentibus, verum etiam, si ad fugam of-
 ferretur opportunitas, plane expeditis vteretur, te-
 ctum hominibus, q; in castello erat amplissimum,
 cubitos longum quatuordecim, attribuit ad am-
 bulationem, praecribens gradum ut sensim intē-
 derent. Equos singulos magnis loris ad fastigium
 tecti religatis succinctos ex partibus anterioribus e-
 uehebat, & leniter per trochleam sustollebat, ut
 B posterioribus pedibus insisterent solo, anteriorū
 summis vngulis attingerent id. Ita suspensos assi-
 stentes equifones stimulabant clamoribus pariter
 & flagellis. Illi ardore & ira repleti, posterioribus
 subsiliebant & tripudiabant pedibus, sublimiorib.
 verò prioribus affixi stantes insistere, ac solum pul-
 santes, totum contendebant corpus sudoreq; ma-
 nabant & suspiria mittebant. Ita non male vel ad
 agilitatem vel ad obum exercitabantur. Hordeum
 obiciebat his elixum, ut & perficerent id citius &
 concoquerent melius. Dum trahitur obsidio,
 Antigonus allato nuntio decessisse in Macedonia
 Antipatrum, ac res conquassatas ibi esse Castandri
 & Polyperchontis dissensionibus, nihil iam speras
 mediocre, sed totum imperium animo comple-
 ctens Macedonicū, intendebat Eumenem concili-
 are sibi & adiutorē habere ad res gerendas. Qua
 de causa misit Hieronymum cum eo pacificatum
 sub certo iuramento, q; corruptum Eumenes ar-
 bitrio permisit circumfidentium ipsum Macedo-
 num, utrum aequius foret. Antigonus defuncto-
 rie in capite regum facta mentione, reliquum iu-
 rificandi in verba sua cōceperat. Eumenes sacra-
 mento principem adscripsit Olympiada cum regi-
 bus: inde iuravit non Antigono tantum, neq; eun-
 dem quem illum, habiturum se hostem & amicū,
 sed etiam quem Olympiada & reges. Quibus pro-
 verioribus probatis, Macedones in id adacto Eu-
 mene, obsidionem soluerunt, miseruntq; ad An-
 tigonum, ut ille quoque Eumeni id sacramentum
 diceret. Interea Eumenes quoscunque in Noris
 habuerat Cappadocum obsides, reddidit iis. A re-
 cipientibus accepit equos, iumenta, tentoria, con-
 quisivitque milites, qui effusi ex fuga per eam re-
 gionem palabantur. Ita equites contraxit paulo
 minus mille. cum quibus, haud ab re timēs ab An-
 tigone, profugit. Quippe non tantum mandavit
 E ille ut eum obsiderent & circumvallarent, verum-
 etiam Macedonibus rescripsit amare, quod iuris-
 iurandi admisissent correctionem. Fugienti Eu-
 meni literae redduntur ab illis qui in Macedonia
 Antigoni incrementum metuebant, Olympiade
 orante veniret, & paruum filium Alexandri susci-
 peret educeretque infidiis petitem: Polyperchon-
 te autem & Philippo rege imperantibus ut praef-
 set exercitui qui in Cappadocia erat, ac bellum
 cum Antigono gereret, utque ex pecunia quae e-
 rat Quindis, quingenta talenta ad res suas repa-
 randas, ad bellum verò, quanta pecunia uti li-
 beret, eam acciperet. De his Antigoni quoque &
 Teutamio argyraspidum praefectis scripserant.

Qui acceptis literis, Eumenē verbis benigne, ex-
 ceperunt, sed invidia atque æmulatione prodide-
 runt serumpi, dedignantes illi concedere. Inui-
 diam Eumenes pecunia, quasi ea non indigeret,
 non accepta leniuit. At peruicaciæ eorum & am-
 bitioni, qui neq; imperare scirent, neq; vellent se-
 qui, incussit superstitionem. Alexandrum sibi ait
 per somnium oblatum fuisse, ac tabernaculum
 monstrasse regaliter instructum, collocatumq; in
 eo solium, indefatum, si illuc conuenirent & res
 tractarent, præsto fore se & secundaturum omnia
 consilia cæptaq; auspiciis, suscepta suis. Facile hæc
 persuasit Antigeni & Teutamio, qui nec adire illū
 sustinebant, & ille dedignabatur assistere aliorum
 foribus videri. Ita posito regio tabernaculo & so-
 lio, quod Alexandro nuncupauerunt, eo conue-
 niebant de summis rerum cōsultantes. Postquam
 in superiorem regionem progressis Peucestas, qui
 amicus erat, cum aliis occurrit satrapis, ac cōiun-
 xerunt copias suas, armorum numero & appa-
 ratus splendore confirmauerunt Macedonas. Ve-
 rum quia licētia ipsi dissoluti & vita molles euase-
 ra post Alexandri excessum, spiritusq; tyranni-
 cos, & barbarica alios arrogantia in vnum con-
 tulerunt, erant inter se mutuo superciliosi & dis-
 cordes, Macedonib. autem effuse adulando, in
 cœnasq; ac sacrificia profundendo, reddiderunt
 breui comessandæ popinationis castra diuerfo-
 rium, atq; sicut in populari republ. turbam, quæ al-
 ligitur ad legendos duces blandimentis. Vt aduer-
 tit Eumenes ipsos inter se despiciere, se verò time-
 re & captare tempus ad necandum, simulauit sibi
 argento opus esse, atq; ab illis qui erant sibi infe-
 stissimi sumpsit mutuo grandem pecuniam, quo
 & crederent sibi & manus abstinerent, decredita
 pecunia solliciti. Ita factū est vt corporis custodes
 spes haberet alienas. Et quum alii ad salutem con-
 uincendam dent, securitatem comparauit sibi ac-
 cipiēdo. At Macedones tantisper dum metus ab-
 fuit, dantibus venditabant se, atq; illorum ianuas
 celebrabant, eosq; stipabant imperare affectantes.
 At vbi Antigonus magno cum exercitu prope eos
 confedit, atq; res ipsa vocem emittens verum po-
 stulauit ducem, Eumenem non modo turba mili-
 tatis respexit, sed & quisq; illorum in pace & luxu
 magnorum manus dans præbuit se illi obsequen-
 tem in eo quem cuique assignaret ordine. Ete-
 nim Pasitigrin amnem aggressum transmittere
 Antigonum cæteri qui in stationibus erant ne
 fenserunt quidem: solus excepit eum Eumenes, si-
 gnisque collatis multos occidit de militibus eius,
 & flumen cadaueribus compleuit, cepit quatuor
 millia. Præcipue ostenderunt Macedones, quum
 esset valetudinis infirmit. te correptus, ita se exi-
 stimare, comessationes & tempestiua cōiuiua re-
 liquos apparare splendide, imperare & belligera-
 re vnum illum nosse. Quippe Peucestas, qui in
 Perfide illis magnificum epulum præbuerat, &
 viritim diuiserat ouem ad sacra facienda, promit-
 tebat sibi primatum. Mox motis in hostem signis,
 Eumenes forte ex ancipiti morbo extra agmen
 quiete in lectica ob vigilias ferebatur. Vbi aliqua-

ἐπεὶ ὁ λαβόντες ἐκείνοι τὰ γράμματα, τὰ μὲν λόγῳ φι-
 λαθρώπως ἐδέξατο τὸν Εὐμένην, φρόνως δὲ καὶ φιλοφιλίας ἐφά-
 νοντο μεσοί, δευτερόθεν ἀπαξιούωτες ἐκείνῳ, τὸν μὲν φρόνον
 ὁ Εὐμένης ἐθεράπευεν, τὰ τὰ χεῖματα μὴ λαβόν, ὡς οὐδὲν
 δεόμενος, τοῖς δὲ φιλοφιλίας καὶ φιλαρχίας αὐτῷ, μήτε ἡβεί-
 οντα διωκόμενον, μήτε ἐπεισὺ βουλομένων, ἐπιήκε δὲ σιδα-
 μονίαν. ἔφη γὰρ Ἀλέξανδρον αὐτὰ καὶ τοῖς ὑπνοῖς φαίνουσι, καὶ
 δεῖξαι ἵνα σκίωλον κατεσκεύασεν βασιλικῶς, καὶ θρόνον
 ἐν αὐτῇ χεῖρῳ εἶτα εἶπεν, ὡς εἰ ταῦτα σιωεδρόοισιν
 αὐτοῖς καὶ χεῖματιζοῖσιν αὐτὸς παρέσται, καὶ σιωεφάφεται
 βουλῆς τε πάσης καὶ παρὰ ζῆλος, ὁρχομένων ἀπὸ αὐτῶ. ταῦ-
 τα ῥα δῖος ἐπεισε τὸν Ἀντίγονον καὶ τὸν Γόταμον, οὔτε ἐκεί-
 νων βαδίζον βουλομένων παρὰ αὐτὸν, οὔτε αὐτὸς ἀξίων ὅτι
 θύρας ἐτέρων ὀραῖσται. καὶ ἰδόντες οὕτω σκίωλον βασιλικῶ
 καὶ θρόνον, Ἀλέξανδρον καταπεφημισμένον, ἐκεῖ σιωε-
 πορόοντο βουλομένων περὶ τῶν μεγάλων. ἐπεὶ δὲ παρῆσαν
 αὐτοῖς εἰς τὸ ἀνώγειον ὁ Γόταμος μὲν τῶν ἄλλων σα-
 τραπῶν ἀπήτησε, φίλος ὢν, καὶ σιωεμίζαντο τὰς δυνάμεις,
 πλήρη μὲν ὄπλων καὶ λαμπερῆσι τῶν σκευῶν ἐπέβρωσαν
 τοῖς Μακεδόνας, αὐτοῖς δὲ ἀναγωγῆς τοῖς ἔξοις, καὶ μαλα-
 χίαις διαίταις γηγνότες, μὲν τὸν Ἀλέξανδρον τελευτῶν καὶ
 φρονημάτων τυραννικῶν καὶ τετραμμένα βαρβαρικῶς ἀ-
 λαζωείας ὅτι ταῦτα σιωεεἰκάμενοι, παρὰ μὲν ἀλλήλοισι
 βαρεῖς ἦσαν καὶ δυσάρμοστοι, τοῖς δὲ Μακεδόνας χαλακεύον-
 τες ἐκκεχυμένως, καὶ κατὰ χορηγίαν εἰς δαίπνια καὶ θυ-
 σίας, ὀλίγου χρόνου ὁ στρατοπέδον ἀσπίδας πύργους
 καταγῶγον ἐποίησαν, καὶ δημαγωγούμενον ὅτι ἀρῆσθαι στρα-
 τηγῶν ὄχλον, ὡς παρὰ ταῖς δημοκρατίας. ἀντιδόμος δὲ Εὐ-
 μένης αὐτοῖς ἀλλήλων μὲν καταφρονοῦστας, αὐτὸν δὲ φοβε-
 ροῦστας καὶ τῶν φυλακίτων ἀνελεῖν, εἰ γούτο κτερος, ἐ-
 σκήφατο χεῖματων δεῖσται καὶ σιωεδανείσται τάλαντα
 πολλὰ τῶν μάλιστα μισοῦστων αὐτὸν, ἵνα καὶ πιπέωσι, καὶ
 ἀπέχωνται περὶ τὸ δανείων ἀγωνιάστας. ὡς τε σιωεβη τὸν δή-
 λότερον πλοῦτον αὐτῶ φύλακα τῶ σώματος ἔχον καὶ τῶν δή-
 λων ὅτι σωτηρία δίδόντων, μόνον ἐκ τῶ λαβῶν κτήσασται
 τὸν ἀσφάλειαν. οὐ μὲν δὲ οἱ Μακεδόνας, ἀδείας μὲν ἔ-
 στας, ἐφίλονον παρὰ τοῖς δίδόντας, καὶ τὰς ἐκείνων θύρας ἐ-
 θεράπευον, δρυφορομένων καὶ στρατηγῶντων. ἐπεὶ δὲ Ἀν-
 τίγονος αὐτοῖς παρὰ σιωεπέδουσιν μὲν πολλῆς δυνάμεως,
 καὶ τὰ παρὰ χεῖματα φωνῶν ἀφίεντα τὸν ἀληθινὸν ἐκάλει
 στρατηγὸν, οὐ μόνον οἱ στρατευόμενοι τὰν Εὐμένην παρῶσιν,
 ἀλλὰ καὶ τῶν εἰρηῶν καὶ θυφῆμεγάλων ἐκείνων ἐκαστος
 εἰδῶκεν, καὶ παρὰ σιωεπῆ τὸν δίδουσαν φυλακίτωντα
 τῶν. καὶ γὰρ τοῖς περὶ τὸν Πασιτίγειν ποταμὸν ὅτι χεῖρῶν
 τα ἀβασίαν τὸν Ἀντίγονον, οἱ μὲν ἄλλοι τῶν φυλακίτωντες
 ὁ δὲ ἔσταντο, μόνος δὲ Εὐμένης ἔσταντο, καὶ σιωάφας μέ-
 χίον, πολλοὺς μὲν κατέσταν, καὶ νεκρῶν ἐπέπλησε τὸν θρόνον,
 ἔλαβε δὲ τετρακισχίλους ἀρχμαλώτους. μάλιστα δὲ οἱ Μακε-
 δόνες περὶ τὸν συμβῶσαν ἀρῶσται αὐτῶ καταφανῆ. ἐγίνον-
 το τοῖς μὲν ἄλλοις ἐστῶν λαμπερῶν καὶ πύργους, ἀρχαῖν
 δὲ καὶ πολεμῶν δυνάτων ἡγεμόνοι μόνον ἐκείνον. ὁ μὲν γὰρ
 Γόταμος ἐπὶ τῆ Περσικῆ λαμπερῶς αὐτοῖς ἐστῶσας, καὶ κατὰ

ἀνδρα διαδοῖς ἱερεῖον εἰς θυσίαν, ἠλπίσεν δὲ μέγιστος ὀλίγαις δὲ ἕσπερσιν ἡμέραις τῶν στρατιῶν ὅτι τοῖς πολεμῶν
 βαδίζόντων, ἐπύχθην ὁ Εὐμένης, ἐκ νόσου ἰνὸς ὀπισθαλοῖς, ἐν φρεσὶ κρυμμένους ἔσω τῶν στρατεύματος ἐπίστω-
 χία ἀφῆκε ἀγρυπίας. μικρὸν δὲ παρῶσιν αὐτοῖς ἀφῶν λαφοῖς ἵνας τῶν βαλόντες ὅτι ἀνησθῶν οἱ πολεμῶν,

καταβαίνοντες εἰς τὸ πεδίον. ὡς οὖν αἱ τῶν χερσῶν ὅπλα
αὐτῶν παρὰ τὸν ἥλιον ἐξέλαμψαν ἀπὸ τῶν ἀκρῶν τῶ ἀγῆ-
ματος εἰς τὰς πορθομοίαν, καὶ τῶν ἡμεῶν τοῖς πύργους αὐ-
καὶ τὰς πορφύρας εἶδον, (ὡς παρ' ἡμῶν αὐτοῖς χόσμος εἰς μάχην
ἀγρομοίαις) ἐπίστησαν οἱ πορθητοὶ τὴν πορείαν, εἶδον Εὐμένην
καὶ τὸν αὐτοῦ· ἔδ' αὖ πορεύειν ἐκείνου μὴ στρατηγῶτος.
καὶ τὰ ὅπλα παρὰ τὴν γῆν ἐρείσαντες, ἀλλήλους μὴ εἰν
διεκελεύοντο, καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἡσύχην ἔχον, καὶ χαίρειν Εὐ-
μένης μὴ μάχεσθαι μηδὲ κινδυνώθειν παρὰ τοῖς πολεμίοις.
ἀκούσας δ' ὁ Εὐμένης, ἤκεν παρὰ αὐτοῦς δρόμον, τὰς χερμίζον-
τας ἐπιβραχυίας, καὶ τὴν πορείαν τὰς ἐκατέρωθεν αὐλαίας ἀνα-
καλύψας, πορεύειν τὴν δόξαν γενηθῶς. οἱ δ' ὡς εἶδον, ἀφ' οὗ
ἀσπασάμενοι, Μακεδονιστῶν φωνή, τὰς τε ἀσπίδας αἰείλον-
το, καὶ τὰς θάλασσας ἐπίδουπῆσαντες, ἠγάλαξαν, παρὰ κα-
λούμενοι τοῖς πολεμίοις, ὡς τὸ ἡγεμόνος αὐτοῖς παρὸντος.
Ἀντήρονος δ', ὡς τὴν ἀλισκομένων ἀκρῶν τὸν Εὐμένην νο-
σῶν, καὶ χερμίζουσαν, κακῶς διακείμενον, οὐ μέγα ἔργον ἡ-
γαῖτο σιωπῆσαι τὴν ἄλλοις ἐκείνου νοσητῶτος. διὸ καὶ παύ-
δων ἐπὶ τὴν μάχην παροσῆχον, ὡς δ' ἡ πολεμίων εἰς τάξιν κα-
σαμένων παρελάσας κατείδε δ' ἡγήματα καὶ τὴν διακρίση-
σιν, ἐκπλαγείς ἐπέστη πλείω χρόνον· εἶπα ὡς φησὶ Φορβίων ἀ-
πὸ πατέρων κέρως ἐπὶ πατέρων διαφερόμενον. γελάσας οὖν
ὁ Ἀντήρονος, ὡς παρ' εἰώθη, μέγα, καὶ παρὰ τὴν φίλους εἶπων,
"Τοῦτο ἡμῶν Φορβίων (ὡς εἶκε) δ' ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν,
"ἀφ' οὗ ἀπῆγε τὴν δυνάμιν ὀπίσω, καὶ κατεστράτευσεν.
οἱ δ', μικρὸν ἀναπύσαντες, αὐτῶν ἐδημαγωγῶντο, καὶ
τοῖς ἡγεμόσιν ἐνυφῶντες, σχεδὸν ὅλην εἰς τὰ χερμίζοντα κα-
τενείμασθε τὴν Γαβιῶν· ὡς τε τὴν ἐσάτοις τῶν πορθητῶν ἀ-
ποσκνοῦν, ὁμοῦτι χηλοῖς σαδίοις. ταῦτα γὰρ ὁ Ἀντήρονος,
ὡρμησεν ἀσπίδος ἐπὶ αὐτοῦ. παροσφύρας χαλεπὴν ὁδὸν καὶ
αὐτῶν, σιωπῶν δ' καὶ θαλαίαν, ἐλπίζων, εἰ διασπαρ-
μοῖς ἐπιπέσοι παρὰ τὰ χερμίζοντα, μηδ' αὖ σιωπῆσαι ἐ-
πι τὸ πλῆθος βαδίσας εἰς τὸ αὐτῶν τοῖς στρατηγῶσι. ἐμβαλόντι δὲ
εἰς γῆν ἀίτητον αὐτῶν, πνύματα τε δ' αὐτῶν, καὶ κρῆν μεγά-
λα, διελυμμένον τὴν πορείαν, ἐσχολομένου τὴν στρατεύ-
ματος. ἡμῶν ἀνάστασιν ἤδη, πύρρα πολλὰ καίμην ἦσαν ὅσα
ἐλάθε τὴν πολεμίοις, ἀλλὰ τῶν βαρβάρων οἱ τὰ βλέποντα
παρὰ τὴν ἀίτητον ἔρη νεμόμενοι, θαυμασάντες δ' τῶν πυ-
ρῶν πλῆθος, ἐπεμψάνισασι τὰς καὶ μήλοισι ἀγγέλοις παρὰ
Πάκισαν. ὁ δ' ὡς ἤκουσεν, αὐτῶν τε πρῶτα πασιν ἐκφρῶν ἑ-
δέοις χηλοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις ὄρων ὁμοίως ἔχοντα, ὡρ-
μητο φάλαγγα, ἀναστῆσας τοῖς κατ' ὁδὸν ὄντας ἀφ' οὗ μάχης
τῶν στρατιωτῶν. Εὐμένης δ' τὴν ἑσπέρην ἀφῆρει καὶ τὸν φό-
βον, παροσφύρας ἐπίστησεν τῶν πολεμίων τὸ τάχος, ὡς-
τε τεισὶν ὑπερὶν ἡμέραις ἢ παρὰ δόξαν τῶν ἀγρομοίαι.
πεισθέντων δ' αὐτῶν, ἅμα μὲν ἀγγέλοις παρὰ ἐπέμπευ, τὰς
δυνάμεις ἐκ τῶν χερμίζοντων καὶ τοῖς ἄλλοις ἀδελφίζουσαν
καὶ τὰς κελύων· ἅμα δ' αὐτοῖς ἐπιπασάμενος μετὰ
τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τόπων δὲ ἀπὸ τοῦ κατὰ φων-
νῆ τοῖς ὀπίσθουσι τὴν ἔρημον παρὰ βαλλομένους. καὶ διαμε-
βήσας, ἐκέλευε πύρρα πολλὰ καίμην εἰς διαστήμασιν, ὡς-
παρ' οἱ στρατοπέδουοντες. γινομένου δὲ τούτου, καὶ τῶν πυ-
ρῶν τοῖς παρὰ Ἀντήρονος ἐκ τῆς ὀρείνης κατὰ φωνῶντων, ἄχος
ἔχον καὶ διθυμία τὸν Ἀντήρονος, οἱ μὲν ἠδαιμένοι ἐκπαλαί τοῖς πολεμίοις ἀπομύσαν. ἢ οὖν μὴ κατὰ-
κρῶτος καὶ τετυμμένος ἐκ πορείας ἀνάστασιν μάχεσθαι παρὰ ἀδελφίους ἐπίμους καὶ καλῶς χειριμαχίας,

A qui superatis quibusdam collibus in campum se
demittebat. Ut igitur aureorum fulgor armorum
ex tumulis agmine incedente instructo aduersus
solem micuit, editasq; beluarum turres & purpu-
ras sunt contemplati, qui ornatus in praelium cun-
tibus solennis erat, resistentes antesignani vocife-
rabatur, Eumenes vocaretur, gradum se nisi illius
ductu non promoturos, defixisq; humi scutis co-
horrabantur inter se, ne inde se mouerent, & du-
ces ut confisterent, neq; sine Eumene committe-
rent pugnam, neu cum hostibus signa conferrent.
Eo nuntiato Eumenes incitauit lecticarios, cur-
rensq; ad eos venit, ac reiectis vtrinq; lecticæ au-
læis, hilari excelsus vultu protendit dexteram.
B Quem ut videre, consalutauerunt ilico lingua Ma-
cedonica, simulq; clypeos sustulerunt, & sarissis
concrepantes lætum tulerunt clamorem, prouo-
cantes hostem tanquam præsentem habentes du-
cem. Antigonus autem ex captiuis audiens implici-
tum morbo Eumenem, & lectica gestari graui-
ter affectum, haud magni negotii duxit laborante
C illo alios obterere. quapropter maturauit acie di-
micare. Ut verò hostium instructorum præuectus
figuram & ordinem est contemplatus, diu attenti-
tus substitit. Mox lectica conspecta, quæ ab altero
cornu ad alterum circumferebatur, cachinpatus
suo more Antigonus, ait ad amicos, Hæc nimirum
est lectica, quæ infesta nobis stat. Inde agmen ili-
co retro reduxit, ac castra metatus est. At hi, quum
D paulisper respirassent, ex integro impulsu factioni-
bus sunt, & ducibus insultantes regionem Gaben-
orum ferme vniuersam hybernis occuparunt, ut
postremorum tabernacula prope mille stadia ef-
fent à primis dirempra. Quo cognito mouit re-
pente in illos Antigonus. Iter fecit via laboriosa &
sitienti, compendiosa tamen & confragosa, spe-
rans, si superuenisset per hyberna disiectis, non fa-
cile iam contracturos copias duces. Ingresso re-
gionem vastam venti procellosi cum ingenti ge-
lu, qui fatigauerunt exercitum, iter interpellarunt.
Itaq; ad necessarium remedium crebri ignes exci-
tandi fuere. quod effecit, ne falleret hostes. Sed
qui in spectantibus, desertum montibus pascebant
barbari, pyrarum mirati frequentiam, nuntios mi-
ferunt dromedis ad Peucestam. Hic nuntii metu
prorsus obstupescunt, quum haud secus reliquos
videret affectos, fugæ consilium cepit, excitaturus
E milites præsertim qua iter facturi erant. Quibus
tumultum Eumenes & timorem absterfit, osten-
dens inhibiturum se hostium celeritatem, ut die-
bustribus, quam expectarentur, tardius essent
adfuturi. Sedatis his circummisit nuntios, impe-
rans ut copiarum ex hybernis & ceteri propere con-
uenirent, simulque cum aliis ducibus excurrens,
& locum facientibus iter per desertum ex edito
conspicuum amplexus & dimentus, crebras py-
ras per intervalla, ut in castris fieri solet, præcepit
extrui. Quæ ubi administrata sunt, ignibus ex re-
gione montosa Antigoni exercitui apparenti-
bus, dolor Antigonum & microrum inuasit, qui
iam dudum existimabat hostes explorato aduen-
tu suo sibi occurrere. Ne igitur fatigatus & con-
fectus ex itinere cum milibus cogere alacri-
bus, qui commode hybernauerant, dimicare

via relicta compendiaria, per vicos duxit & oppi-
 da reficiens per otium exercitum. Postquam ve-
 ro eum (vt fieri solet) collata castra habentib. ho-
 stibus, nemo fatigauit, & nuntiauerunt finitimi
 nullum visum exercitum, tantum crebris ignibus
 locum collucere, ab Eumene perspexit impositū
 sibi. Quod grauiter ferens, progressus est: consti-
 tuitq; lignis collatis configere. Interea maxima
 pars exercitus apud Eumenem coacta prudentiā
 eius est admirata, ac solius iussit imperium esse.
 Quare discruciatī & inuidia affecti Argyraspi-
 dum praefecti, Antigēnes & Teutamus, tetende-
 runt ei insidias, contractisq; plerisque satrapis ac
 ducibus, quando & qua ratione tollendus Eume-
 nes esset deliberauerunt. Vbi omnibus visum illius
 opera abuti ad praehum, secundum id mox eum
 absumere, Eudamus elephantis prepositus & Pha-
 dimus clā detegūt Eumeni cōsilium, nulla illi qui-
 dem adducti beneuolentia vel officio, verum vt
 praenirent, ne fraudarentur eo, quod huic cre-
 derant, argento. Quibus collaudatis, recepit se
 in tabernaculum suum, & ad amicos in conuentu
 se praefatus ferarum versari, testamentum condi-
 dit, literas conscidit, & corrupit, ne ipso defun-
 cto ex arcanis his crearentur illis qui scripserant
 eas pericula & calumniae. His administratis con-
 silium iniuit, victoriam vt hostibus permitteret,
 vel per Mediam & Armeniam fugam intenderet
 & inuaderet Cappadociam. Caeterum nihil praesentibus amicis definiuit. Sed quum multa animo
 in rebus aduersis tortuoso versasset, instruxit a-
 ciem, Graecosq; & barbaros acuit, a phalange &
 Argyraspidibus ipse excitabatur, non fore iactan-
 tibus vt hostes ipsos sustinerent. Quippe vetera-
 norum Philippi & Alexandri prouectissimi aetate
 erant sicut bellorum inuicti athletae: qui ad id te-
 poris nusquam utubauerant, multi annos na-
 ti septuaginta, nemo sexaginta minor. Vnde
 in incertu acclamauerunt ad milites Antigoni,
 In parentes scelesti peccatis. Atque arden-
 tes, impressione facta, phalangem profligauerunt
 totam: quod nemo substiterit, sed maxima pars
 fuerit concisa. Ea parte Antigonus fufus fugatus-
 que est. Equitatu fuit superior, Peucestaque segni-
 ter & ignauiter certante, omnibus impedimentis
 est poritus: quum in discrimine praerberet se vigi-
 lantem, atque a loco adiuuaretur. Siquidem vastus
 erat campus, non profundior, neque rigidus
 & durus, sed fabulosus & tenuis plenus arenae vt
 in littore. Hic tempore pugnae tam multorum
 equorum, tam multorum hominum calcatus
 cursibus puluerem instar calcis edidit, isque den-
 sifuit aera, & prospectum turbauit. Vnde occupa-
 uit facile imprudentibus hostibus Antigonus sar-
 cinas. Perpetrato praelio misit actutum legatos
 Teutamus ad impedimenta repetenda. Quum
 Antigonus & illa ostenderet se Argyraspidibus
 restitutum, & caetera habiturum eos benigne,
 si traderetur sibi Eumenes, consilium Argyras-
 pides abominandum inierunt, viui eius hostibus
 dedēdi. ac primum nihil suspicantem ex propin-
 quo asseruauerunt, partim amissa lamentantes
 impedimenta, alii hortantes vt tanquam victor
 bono animo esset, alii caeteros duces incufantes:

A παρ' εμῶν τὴν σπύρτον, ἦγε διὰ καμψῶν καὶ πόλεων, καθ' ἡσυχίαν ἀναλαμβάλλον ὁ στρατεύμα. μηδενὸς δὲ ἐμποδῶν ὄντος, ὡς ἄρ' εἰώθεν ἀντικαθήμενων πολέμων, τῶν δ' ὀφθαλμῶν λεγόντων στρατεύμα μηδὲν ὄφθαι, πυρῶν δ' ἡ κεκαυμένων μεσὸν ἐπὶ τὸ τόπον, ἠάτε το κατεπρατηγημένος ὑπὸ Εὐμενῶς, καὶ βαρέως φέρων παροσῆν, ὡς φανερά μάχη κριησόμενος. ἐν τούτῳ δ' τῆς δυνάμεως πρὸς τὸν Εὐμηνῆ δ' πλησόντῃ, ἠφροισμῶν ἐθαύμαζε τὴν σπύρτον αὐτῶν, καὶ μόνον ἐκέλευεν ἀρχεῖν. ἐφ' ᾧ λυπούμενοι καὶ φθονοῦντες οἱ τῶν στρατηγῶν ἀπιδων ἡγεμόνες, Ἀντιγῆνης καὶ Τεῦταμος, ἐπέβλεψον αὐτῶν καὶ τοῖς πλείστοις τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν στρατηγῶν σωμαγαγόντες, ἐβουλόοντο πότε γῆ καὶ πῶς τὸν Εὐμηνῆ διαφθεῖραι. σιωδῶσαν δ' πᾶσιν ἀποχρήσασθαι πρὸς τὴν μάχην αὐτῶν, μὲν δ' τὴν μάχην ἀγῆς ἀνελεῖν, Εὐδαμος δ' ἔλεφαίντων ἡγεμῶν καὶ Φάδιμος ἔξαγγέλλουσι κρύφα πρὸς Εὐμηνῆ τὰ δεδογμένα, δι' ἄνοιαν μὲν ὀσμην ἡ γὰρ ἐν, ἀλαβούμενοι δ' μὴ τῶν στρατηγῶν ἀδεδαίνεισθαι αὐτῶν ερηθῶσιν. Εὐμηνῆ δ' τούτοις μὲν ἐπήνεσεν, εἰς δ' τὴν σκίωτον ἀπελθῶν, καὶ πρὸς τοῖς φίλοις εἰπὼν ὡς ἐν πόλεμῳ γυρεῖ θηρίων ἀνασρέφοιτο. διαθήκας ἔγραψε καὶ τὰ γραμματεῖα κατήχευεν καὶ διεφθεῖρεν, οὐ βουλόμενος αὐτῶν τελευτήσαντος, ἐκ τῶν ἀπορήτων αἰτίας καὶ συκοφαντήματά τοῖς γράψασιν ἡρέσθη. ταῦτα διοικησάμενος, ἐβουλόετο τὴν νίκην παρεῖναι τοῖς ἐναντίοις, ἢ φυγῶν διὰ Μιδίας καὶ Ἀρμενίας, ἐμβαλεῖν εἰς Καππαδοκίαν. ὁ δὲ ἐν τῷ κυρώσας τῶν φίλων παρόντων, ἀλλ' ὅτι πολλὰ τῇ γνώμῃ πολυέσπω πρὸς τὰς τύχας οὐσῆ κινήσας αὐτὸν, ἐξέλαπτε τὴν δυνάμιν, τοῖς μὲν Ἐλλίνας καὶ τοῖς βαρβάροις παροσῆν, ὑπὸ δὲ τῆς φάλαγγος καὶ τῶν στρατηγῶν αὐτῶν πρὸς ἀλαβούμενος θάρρειν, ὡς οὐ δεξομένῳ τῶν πολέμων, καὶ γὰρ ἦσαν οἱ παροσῆντατοι τῶν πρὸς Φίλιππων καὶ Ἀλέξανδρον, ὡς ἄρ' ἀθλητῶν πολέμων ἀπήτητοι καὶ ἀσπίδες εἰς ἐκείνο χρόνον πολλοὶ μὲν ἐδομήκασιν ἔτη γηρονότες, νεώτεροι δ' ὁσέως ἐζηκονταεταῖοι. διὸ καὶ τοῖς πρὸς τὸν Ἀντιγῆνον ὀπιόντες ἐβόων, Ἐπὶ τοῖς πατέρας ἀμύρταμετε, ὡ κακαὶ κεφαλαί. καὶ μετ' ὀργῆς ἐμπεσόντες ὅλλυ ὁμοῦ τὴν φάλαγγα σκίπτεισαν, ὁσθενὸς ὑποσάντος αὐτοῖς, τῶν δὲ πλείστοι ἐν χερσὶ διαφθαρέντων. ταῦτη μὲν οὖν ὁ Ἀντιγῆνος ἠπάσθη κατὰ κράτος, τοῖς δ' ἰππεῶσιν ἐπεκράτει. τῶ δὲ Γαλαξίου, πρὸς τὰ πασιν ἐκλελυμένως καὶ ἀγῆνως ἀγωνισαμένου, καὶ

E τὴν ἀποσκήλιον ἔλαβε πᾶσαν αὐτῶν τε νήφοντι στρατηγῶν ἡγεμόνος πρὸς τὰ δῆνα, καὶ τῶ τόπου σιμωρηγῶτος. ἀχρῶς γὰρ ἦν τὸ πεδῖον, οὔτε βαθύτερον, οὔτε ἀπόκροτον καὶ ερεῶν, ἀλλ' ἀθινῶδες, καὶ μεσὸν ἀλμυρίδος ἀνχμηρῆς, ἢ ποσούτων μὲν ἵππων, ποσούτων δ' ἀνδρῶν ξαυνομένη δέξιμοις ὑπὸ τῆς μάχης καμῶν ἐξήνθει κριν, ὡς ἄρ' ἄσβεστον, ἀπολευκῆνους τὸν ἀέρα καὶ τὰς ὄψεις διαβολοῦσαν. ἢ

F καὶ ῥάδιον λαθῶν ὁ Ἀντιγῆνος τῆς ἀποσκήλιος τῶν πολέμων ἐκράτησεν, παυσαμένης δὲ τῆς μάχης, ἀγῆς οἱ πρὸς τὸν Τεῦταμον ἐπαροσῆντο πρὸς τὸ ἀποσκευῆς. Ἀντιγῆνος δὲ καὶ ταῦτ' ἐν ἀντιδῶσιν ὑποχρησάμενος τοῖς στρατηγῶσιν, καὶ πᾶσα ἀποσκήλιον φιλαιδεῖσθαι, εἰ πρὸς ἀλαβῶν τὸν Εὐμηνῆ, βέβλεμα δῆνον οἱ στρατηγῶσιν ἐβελούσαντο, ἐχειρίσασιν

ζῶσα τοῖς πολέμοις τ' ἀνδρα καὶ παρῶν μὲν ἀνυπόπῳ παροσῆντο αὐτῶν, καὶ παρεφύλακτον, οἱ μὲν ἀποδου-
 εῖνοι πρὸς τῆς ἀποσκευῆς, οἱ δὲ, θάρρειν ὡς νενικησῶν κελεύοντες, οἱ δὲ, τῶν ἄλλων ἡγεμόνων κατηρηγῶτες,

ἔπειτα παρρησιάζοντες δὲ ἤρπασαν τὸ ἐγχείριον αὐτῶν, καὶ τῆ
ζώνῃ τὰ χεῖρας ἀπερέφαντες ἔδρασαν. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ Ἀν-
τιγόῃ Νικάνωρ ἐπέμφθη τῷ ἀλεξάνδρῳ αὐτὸν, ἔδειτο
λόγῳ τυχεῖν, ἀγρόμνος δὲ τῷ Μακεδόνων, οὐκ εἰς δέσπον
ἢ παραίτησιν, ἀλλ' ὡς πρὸς τῶν ἐκείνοις συμφερόντων ἀλε-
ξάνδρῳ. ἡγομένης δὲ σιωπῆς, εἰς ὑψηλῶς τινι κἀλασίᾳ, καὶ
" τὰς χεῖρας δεδεμένους παρρησίας, Ποῖον (εἶπεν) ὦ κἀκιστοί
" Μακεδόνων Ἐσπαιὼν Ἀντιγόῃς ἐβλήσας αἰέσησε καὶ ἡμῶν,
" οἷς ὑμεῖς καὶ αὐτῶν αἰεσατε, πὸν φραττηρὸν ἀχμάλωτον ἐκ-
" δίδοντες; οὐκ ἄρα δεινὸν ἰὺ κεραιώτα ὑμᾶς, ἢ τῶν ἔξομο-
" λογεῖσθαι δὲ τὰς ἀποσκιδνάς, ὡς εἰ τοῖς χερμασίῳ, οὐκ
" εἰ τοῖς ὀπλοῖς, τὸ κεραιῶν ὄντος. ἀλλ' ἀ καὶ τὸν ἡγεμόνα πέμ-
" πετε λυθὲν τῆς ἀποσκιδνῆς. ἐγὼ μὲν οὖν ἀπήτητος ἀρμαγι-
" κῶν τοῖς πολεμίοις, ἀπὸ τῶν συμμάχων ἀποκλύμνος. ὑμεῖς
" δὲ, παρὸς Δίῳ φρατῆρου καὶ θεῶν ὀρκίων, εἰ τῶντα με δι' αὐτῶν
" κτεῖνατε. πῶς κακῆ κτενέομνος, ὑμέτερον ἔργον εἰμί.
" μέμνηται δὲ ὅσδεν Ἀντιγόῃς νεκρῶν γὰρ Εὐμνῶν δέεται, καὶ
" οὐ ζῶντος. εἰ δὲ φεῖδεσθε τῶν χερῶν, ἀρκείσθε τῶν ἐμῶν ἢ ἐτέρων λυ-
" θῆσθαι παρῆσθαι ἔργον. εἰ δὲ οὐ παρρησιάζομαι εἰς ὑμᾶς, ὑπο-
" ρίψατε τοῖς θεοῖς δεδεμένον. καὶ τῶντα παρῆσθαι ὑ-
" μᾶς ἀφίημι τῆς ἐπὶ ἐμοὶ δίκης, ὡς ἀδρας ὀσικῶταί τις καὶ
" δικαστάτοις πρὸς τὸν αὐτῶν φραττηρὸν ἡγομῶν. τῶντα τὸ
Εὐμνῶν λέγοντος, ὅ μὲν ἄλλο πλῆθος ἀρῆει καπὶ χεῖρ, καὶ
κλαυθμὸς ἰὺ, οἷς δὲ ἀρῆσθαι ἀνέδοσαν, καὶ μη φλυα-
ροῦσι παρῆσθαι. οὐ γὰρ εἶ) δεινὸν εἰ Χερρονισίτης ὀλεθροῦ
οἰμάξεται, μυεῖοις γυμνάσας πολέμοις Μακεδόνων, ἀλλ'
εἰ τῶν Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου φρατῶν οἰ κεραιῶν το-
σαῦτα κεραιῶν εἰς γῆρα φέρονται τῶν ἐπάθλων, καὶ ἔσθαι
παρ ἑτέρων λαμβάνουσιν, εἰ δὲ γυμνάσας αὐτῶν ἢ τῶν τείλει
νύκτα τοῖς πολεμίοις συκταθῶντος. ἅμα δὲ ἦγον αὐτὸν ἐ-
πιταχύνοντες. Ἀντιγόῃς δὲ εἰσας τὸν ὄχλον, (ἀπελείφθη
γὰρ ὅσδεις ἐν τῶν φρατῶν) δέκα τοῖς κεραιῶν τὰς ἐλέ-
φαντας ἐξέπεμψεν, καὶ λογχοφόροις σιχοῖς, Μήδων καὶ
Παρθηαῖοις, ἀφῆκεσθαι τὸ πλῆθος. εἴτ' αὐτὸς μὲν ἰδεῖν
οἰχῶν ἐμεινε τὸν Εὐμνῶν δὲ τῶν πορογῆθημένῳ φι-
λίππῳ καὶ σιμῆσαν πωσανομένων δὲ τῶν παρῆσθαι τῶν
" σῶμα πῶς φυλάξουσιν, Οὕτως (εἶπεν) ὡς ἐλάφαι ἢ ὡς
" λέοντα. μὲν κεραιῶν συμπαθῆς ἡγομῶν, τῶν τε δεσμῶν
τοῖς βαρεῖς ἐκέλευσεν ἀφελῆν, καὶ πᾶσα τῶν δέξασθαι
τῶν σιμῆσαν, ὅπως ἀλείψασθαι. καὶ τῶν φίλων ἐφῆκε τῶν
βουλομῶν σιμῆσαν μερῶν, καὶ κεραιῶν τὰ ἐπιτηδῆια.
βουλομῶν δὲ πρὸς αὐτῶν πλείονας ἡμέρας, παρῆσθαι καὶ
λόγῳ καὶ ὑποσχέσις, Νεάρχου τε τῶν Κρητῶν καὶ Δημη-
τρίου τῶν ὑποφιλῶν μὲν τὸν Εὐμνῶν σῶσαι, τῶν δὲ ἄλ-
λων ὁμοῦ πρὸς τῶν σιμῆσαν καὶ κεραιῶν αἰαρεῖν.
λέγειται δὲ τὸν Εὐμνῶν, τῶν φυλάσσοντος αὐτὸν Ὀνομαρχοῦ
" πρὸς τῶν, Τί δὴ ποτε Ἀντιγόῃς ἐπὶ τὸν ἄνδρα καὶ πολεμῶν
" λαθῶν ὑποσχέσις, οὐτε ἀποκλινῶσι τῶν χερῶν, οὐτε ἀρῆσθαι
" ἀφίησι; τῶν δὲ Ὀνομαρχοῦ παρὸς ὑβριν εἰπὸς ὡς οὐ νῦν
" ἀλλ' ἐπὶ τῆς μάχης εἰδὲ παρῆσθαι τῶν ἄνατον ἔχῃν ὀλεθρῶς, καὶ
" μὰ τὸν Δία (φαῖναι τὸν Εὐμνῶν) καὶ τότε εἶχον. ἐροῦ δὲ
" τοῖς εἰς χεῖρας ἐλθόντας. ἀλλ' ὅσδεν κεραιῶν παρῆσθαι
" χερῶν οἶδα. καὶ τὸν Ὀνομαρχοῦ, Οὐκ οὐκ ἐπεὶ νῦν, (φα-
" ναι) τὸν κεραιῶν ὀλεθρῶν, τί οὐκ αἰαμένεις τὸν ἐκείνου κα-
" ρῶν; ὡς εἰ οὖν ἔδοξε τῶν Ἀντιγόῃς τὸν Εὐμνῶν κτεῖναι,

A mox impetu in illum facto eripuerunt ei ensē,
& zona manus post tergum illigauerunt. Postquā
Nicanor est ab Antigono ad eum accipiendum
missus, petiit, ut per medios Macedonas ducerent
se, copiamque darent eos alloquendi: non ad sup-
plicandum vel deprecandum, sed quasi de com-
modis eorum esset dicturus. Facto silentio, stans
loco edito & manus vincas protendēs, Quod (in-
quit) Macedonum teterrimi, opusset trophæum
Antigonus de vobis erigere, ut vos de vobis ipsi
excitavistis, ducem vestrum dedentes captivum?
Quid verò, annon turpe erat victoribus fateri sar-
cinarum causa vos victos? quasi verò in pecunia
non in armis posita victoria sit: nisi ducem vestrā
in super redimendorum mercedem impedimen-
torum mitteretis? Ego igitur inuictus ducor, ho-
stium victor, prodius a locis. Vos verò per Iouē
imperatorem & deos sacramenti arbitros me hic
ipsi interficite. Omnino enim, quum illic interfi-
ciar, vestrum id erit factum. Nec quicquam que-
retur Antigonus, qui mortuum quatit non vivum
Eumenem. Sin manibus parctis vestris, vna ma-
nus soluta meam perpetraverit. Quod si mihi
gladium non creditis, obiciete vincum beluis. Id
vbi feceritis, ego vos, quasi viri sanctissimi & re-
ctissimi in ducem vestrum fueritis, omni de me
soluo ultione. Dū ita fatur Eumenes cætera mul-
tudo angore premebatur collacrymabaturq;. At
Argyralpides vociferabantur, ducerēt eum ne au-
res præberent nuganti: neq; esse indignū, si Cher-
sonesitis pestis, qui infinitis bellis attriuerat Ma-
cedonas, luceat: sed si Philippi & Alexandri mi-
litum fortissimi tot exantans laboribus in senio
defraudarentur præmiis, cibumque petitori ab a-
liis essent, quorum coniuges tertiam iam noctem
cum hostibus concubissent. Simul properantius
cum rapuerunt. At Antigonus turbam metuens
(nemo enim remanserat in castris) elephantos
decem valentissimos castris educi iussit frequen-
telque lancearios Medos & Parthynos ad sum-
mouendum multitudinem. Inde ob superiorem
necessitudinem & familiaritatem non sustinuit ut
in conspectum suum veniret Eumenes. Quum
quererent autem quibus traditus fuerat, quem ad-
modum eum custodire n, Ita, inquit, ut elephan-
tum, ut leonem. Paulatim verò ad misericor-
diam flexus, catenas grauiiores ei præcepit detra-
hi, & puerum ex familia eius ad eum admitti, ut
vngeretur, permisitque amicis, qui vellent, ut
Eum adirent & ferrent necessaria. Dum de eo
per plures dies consulit, admittebat orationes
& sponsones Nearchi Cretensis & filii Deme-
trii, qui conseruare studebant Eumenem: ve-
rum cæteri fere omnes intercedebant suadebant-
que de medio tollendum. Fertur Eumenes ex
Onomarcho, qui custodiebat eum, rogasse quid
tandem Antigonus, non inimicum & hostem,
quem in potestate habeat, aut cito interficeret, aut
generose dimitteret. Cui Onomarchus quum re-
spondisset contumeliose, Non in præsentia, sed
in prælio, debuisse ipsum ad mortem esse imper-
territum: Etiam hercle, dixisse Eumenes, tunc
fui. Percunctare illos qui mecum sunt congressi.
Verum in neminem incidi me qui esset fortior.
Cui Onomarchus, Ergo quandoquidem nunc
reperisti fortiorem, quin tempora eius expectas?
Ut igitur statuit Eumenem Antigonus tollere,

imperavit cibum ei detrahi: atq; ita duos vel tres dies inedia morti admouebatur. Quum essent autē repere caltramouēda, missus intro quidā trucidauit eum. Corpus concessit amicis eius Antigonus, & cremare permisit, reliquiasque in urnam conditas argenteam referre ad uxorem & liberos eius. Ad hunc modum sublato Eumene nemini alteri deus pœnas de illis qui eum prodiderant, ducibus & militibus, delegauit sumendam, sed ipse ut impios & immanes abominatus Antigonus Argyraspidas, tradidit eos Ibyrtio Arachosia procuratori omnibus modis atterendos conficiendosq; nequis eorum in Macedoniam rediret, vel mare Græcum aspiceret.

πως μηδεις αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν ἀπῆσι, μηδὲ ἔφευγε τὴν Ἑλληνικὴν θάλασσαν.

HAbes quæ de Eumene & Sertorio memoratu digna accepimus. In contentione autem cōmune hoc est ambobus, quod peregrini & alien genæ, & exules gentium variarum & fortium legionum magnorumque exercituum fuerint ductores. Proprium verò Sertorio, quod oblatum propter dignitatem suam ab omnibus sociis imperium susceperit: Eumeni, quod multis cum ipso de imperio contendebat, acceperit ex rebus gestis primatum. Atque huic, quia erant ad imperandum inepti, utilitatis gratia parerent: illum, qui ducem quærebāt iustum, sequerentur. Etenim alter Hispanos & Lusitanos Romanus, Cheronesites alter duxit Macedonas: quorum hi totum orbem domabāt, illi seuiebant iam pridem Romanis. Iam Sertorius ut senator & qui exercitum ante duxerat, auctoritatem obtinens, despectus, ut scriba, Eumenes euasit dux. Neque verò hæc modo debiliora ad imperium adminicula, verum etiam tricas ad incrementum habuit Eumenes maiores. Siquidem erant qui cum & propalam impugnant, & infidiarentur in occulto: non sicut alterum palam nemo, occulte demum & pauci socii oppugnauere. Quocirca finis alteri periculorum in hostium positus oppressione erat, alteri in victoria periculum ab inuidis. Res bello gesta æquæ & pares sunt. Cæteris moribus, bellorum & certaminum cupidus Eumenes, quietis & tranquillitatis Sertorius fuit sectator. Superior enim, viuere quum ei liceret secure atque honorifice, si subducere se uoluisset de medio, non destitit cum principibus certare & periclitari. Sertorio negotia non quærenti pro salute sua aduersus illos qui agere ipsum nō sinebant in otio bellum fuit. Quippe Eumene Antigonus, si omisisset de primatu certamina, & in secundo post se loco acquiescisset, libenter esset usus: Sertorio Pompeius ne viuere quidem concessit quiete. Vnde incidit ille initio sua sponte in bellum: hic, quia oppugnabatur, inuitus in ducatum. Sic igitur belli ille cupidus, qui securitati primos honores anteponit: bellicosus, qui bello quærit securitatem. Iam mors oblata est huic nihil præsententi, illi etiam expectanti cædem. quorum illud placidi est animi, (nempe amicis videbatur fidere) hoc imbecilli. nam dum adornat fugam, comprehensus est. Neque verò Sertorii vitam dehonestauit exitus, cui quæsitum est ab sociis, quod hostium inferre potuisset nullus:

φθῆ καὶ τὸ μὲν ἐκατήχρωσε τὸν βίον ὁ θάνατος, πάροχος ὑπὸ τῶν συμμάχων ἀ τῶν πολεμίων αὐτὸν ἐπέποιον.

A ἐκέλθουσαν αὐτῶν τὴν Ἑφρώ ἀφελεῖν. καὶ δύο μὲν ἡμέρας ἢ βῆς αἴσιος οὕτω παρῆγετο πρὸς τὴν τελευτήν. ἀφιδίον δὲ ἀναζυγῆς ἡρολῶν, εἰςπέμφαντες ἀνδραποῖ, ἀποσφάηοισιν αὐτὸν. ὃ δὲ σῶμα τοῖς φίλοις παρῆδοι ὁ Ἀντίγονος, ἐπέβηθεν καῦσαι, καὶ τὰ λείψανα σταθέντα, εἰς ἄρνησιν ὑδρίαν χυμίζεν ἀποδοθῆναι τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς παισίν. οὕτω ὁ ἀποθανόντος Εὐμῆρου, ὅτε ἐπ' ἄλλω πνί τὴν πτωχίαν ἐποίησατο τῶν παρῶντων αὐτὸν ἡγεμόνων καὶ γεραιῶν ὁ δαμόνιον. ἀλλ' αὐτὸς Ἀντίγονος, παρῆδοι ὡς ἀσθεῖς καὶ θηριώδεις, τοῖς ἄρνησιν παρῆδοι, παρέδωκεν Ἰβυρτίῳ τῶν διοικητῶν τὴν Ἀραχωσίαν πόλιν Ἑφρον ἐκτείναν καὶ κατὰ φθῆραν κελύσας, ὅ-

TΑῦτα ὅστιν ἀπὸ Εὐμῆρου καὶ Σερτωρίου μνήμης ἄξια παρελήφαμεν. ὃ δὲ τῆς συγκρίσεως κοινὴν μὲν ἀμρρτέρεσι ὑπάρχει ὁ ξένους καὶ ἀλλοδαποῖς καὶ φυγάδας ὄντας, ἐδίων τε πόλεοι καὶ στρατομάτων μαχίμων τε καὶ μεγάλων δυνάμεων ἡγεμόνοις ἀφελεῖν ἴδιον δὲ, Σερτωρίου μὲν, ὁ παρῶντων τῶν συμμάχων δεδωμένον ἔχειν ἀφ' ὃ ἄξιώμα τὴν ἀρχὴν. Εὐμῆρῳ δὲ ὁ πολλὰν ἀφῆρεσμένον πρὸς τῆς ἡγεμονίας πρὸς αὐτὸν, ὅτι τῶν παρῶντων λαμβάνειν ὁ παρῶντων καὶ τὰ μὲν ἀρχαῖς βουλόμοι, δικαίως εἶποντο, τῶν δὲ ἀρχῶν μὴ δυνάμενοις πρὸς ὁ συμφέρον ὑπάρχουον. καὶ γὰρ ὁ μὲν, Ἰβήρων καὶ Λυσιστομάων, Ρωμαῖος, ὁ δὲ, Χερρόνησιτις, Μακεδόνων ἡρχεῖν ὡν οἱ μὲν ἐκπαλαί Ρωμαῖοις ἐδούλωον, οἱ δὲ τότε πόλεος ἀνδραποῖς ἐδουλωῖτο. καὶ Σερτωρίου μὲν ἀπὸ βουλήσ καὶ στρατηγίας θαυμαζόμενος, Εὐμῆρῳ δὲ ἀφ' ὃ ἄξια πρὸς ἀφῆρεσμένου ὡς ἡγεμονίαν παρῆλθεν. οὐ μόνον τοῖς νῦν ἐλάττωσι πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀφορμῆς, ἀλλὰ καὶ μείζοντι πρὸς τὴν αὐξήσιν ἐχρήσατο καλύματα ἐν Εὐμῆρῳ. καὶ γὰρ ἀντικρὶς τοῖς ἐπιστατοῖς, καὶ κρύφα τοῖς ἐπιβουλεύουσιν εἶχε πολλοῖς· οὐχ ὡς πρὸς τὰς ἐτέρων φανεράς μὲν ὁδοὺς, λαβρα ὅτι ἐρεσι καὶ ἐλπίσιν τῶν συμμάχων ὑπομέσθησαν. διὸ, ὃ μὲν ἰππέρας τῶν κινδύων εἶναι, ὃ νικᾶν τοῖς πολεμίοις· τῶν δὲ, ὅτι τῶν νικᾶν οὐκ ἐκινδύων ὑπὸ τῶν φθονιῶντων. τὰ μὲν οὖν καὶ τῶν στρατείαν, ἐφάρμιλλα καὶ παρῆλληλα, τῶν δὲ ἄλλω ἔπω, φιλοπόλεμος μὲν ὁ Εὐμῆρῳ καὶ φιλοεικός, ἡσυχίας δὲ καὶ παρῶντος οἰκείος ὁ Σερτωρίου. ὁ μὲν γὰρ, ἀσφαλῶς καὶ μὲν ἡμῶν βιοῦν ἔξιν, ἐκ ποδῶν ἡρολῶν, ὅτις παρῶντων μαχόμενος καὶ κινδύων διετέλεσεν· τῶν δὲ ὅθεν δευτέρω παρῶντων, ὑπὸ αὐτῆς τῆς τῶν σώματος ἀσφαλείας, πρὸς ὅτι ἐάντας εἰρήνῳ ἀγνῶν ὁ πόλεμος. Εὐμῆρῳ μὲν γὰρ Ἀντίγονος ἐκείνῳ τῶν ὑπὸ τῶν παρῶντων ἀγνῶν, ἡδέως αὐτῶν τῶν μετ' αὐτῶν ἀγαπᾶν τῶν τῶν. Σερτωρίου δὲ οἱ πρὸς Πομπηίου ὅθεν ζῆν ἀπαρῶντων ἐπέτερον. εἰς ὃ μὲν ἐκνήσιον ἐπαινεῖ πολέμῳ ἐν ἀρχῇ, ὃ δὲ, ἀκροῖως ἀρχεῖν, ἀφ' ὃ πολέμῳ ἀτα. φιλοπόλεμος μὲν οὖν, ὁ τῶν ἀσφαλείας τῶν πλεονεξίαν παρῶντων πολέμῳ ὅ, ὁ τῶν πολέμῳ κτώμενος τῶν ἀσφαλείαν. καὶ μὲν ἀποθανεῖν γε σιωπῆ τῶν μὲν, οὐ παρῶντων ὡς ὅ, καὶ παρῶντων τῶν τελευτήν. ὡν ὁ μὲν, ὅτι πεικείας· (φίλοις γὰρ ἐδόκει πρὸς ὅτι) ὅ, ἀσθενείας· βουλόμοις γὰρ φυγεῖν, σιωπῆ τῶν συμμάχων ἀ τῶν πολεμίων αὐτὸν ἐπέποιον.

ἰδε, φθίνοντι παρ' ἀχμαλωσίας μὴ δειψήεις, ζῆν δὲ μετ' ἀχμαλωσίαν βουλευτήεις, οὔτε ἐφυλάξατο καλῶς τὴν τελευτήν, οὐδ' ὑπέμεινε, ἀλλὰ παρ' ἐπιπαρῶν καὶ δειφύμενος, τῶν σωματικῶν μόνου κρατεῖν δοκῶντα τὸν πολέμιον, καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς κίερον ἐποίησεν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Βίοι τῶν ἑλλήνων

ΑΓΕΣΙΛΑΟΥ

καὶ

ΡΟΜΠΗΙΟΥ,

ΑΘΗΝΑΙΩΣ.

Palmer.

Αρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου βασιλευσας ἐπιφανὴς Λακεδαιμονίων, κατελιπεν ἕν ἐκ γυναικῶν δόδοκίμου Δαμωριδούς, Ἄγιν καὶ πολὺ νεώτερον ἔξ Εὐπωλίας τῆς Μελισπιπιδᾶ θυγατρῶς, Ἀγισίλαον. ἐπεὶ δὲ τῆς βασιλείας Ἄγιδι παροσηκρούσης καὶ τὸν νόμον, ἰδιώτης ἐδόκει βιοτεύειν ὁ Ἀγισίλαος, ἠρῆθη τῆς λερμηδίου ἀγωνίᾳ ἐν Λακεδαίμονι, σκληρὰν μὲν ἔσαν τῆς διαίτης καὶ πολυπονον, παιδεύεσθαι ἵσθι νέους ἄρχαυ. διὸ καὶ φασιν ἔσθ' Ἰσιμωνίδου τῆς Σπαρτίῳ παροσηγορευθῆναι δαμασίμβροτον, ὡς μάλιστ' ἔχει τῶν ἐθῶν τοῖς πολίταις τοῖς νόμοις πεδαιύειν καὶ χροῆθαι ποιούσαν, ὡς ἄρ' ἵππους διδύς ἔξ ἀρχῆς δαμαζοῦσθαι. ταύτης ἀφίησιν ὁ νόμος τῆς αἰδέας τοῖς ἐπιβασιλείᾳ δευόμενοι παιδάς. Ἀγισίλαος δὲ καὶ τῆτο ὑπῆρξεν ἰδιώτης, ἐλθὼν ἐπὶ τῷ ἀρχῆν μὴ ἀπαὶδ ἄλλοθεν ἀρχεσθαι. διὸ καὶ πολὺ τῶν βασιλέων διαρμολογῶν αὐτὸν τοῖς ὑπῆκτοῖς παρήγε. τῷ φύσιν ἠγεμονικῶ καὶ βασιλικῶ παροσηκροῦσθαι μένος δὲ τῆς ἀγαθῆς ὁ δημιόκην καὶ φιλαίνου φησιν. ἐν τῷ ταῖς καλουμέναις ἀγέλαις τῆς συστρεφόμενων παιδῶν Λυσάνδρον ἔχει ἔρασθαι, ἐκπλαγῆτα μάλιστ' αὐτῶν τοῖς φύσιν αὐτῶν. φιλοεικέτατος γὰρ ὦν καὶ θυμοφθίτατος ἐν τοῖς νέοις, καὶ πᾶσι παροσηκροῦσθαι βουλεύμενος, καὶ ὁ σφοδρὸν ἔχον καὶ ῥαδίαν ἀμαχὸν καὶ διεκκίανον, ἐπιφθῆναι πάλιν αὐτῶν παροσηκροῦσθαι τοῖς τοῖς αἰσῶν, οἷος φύσιν μὲν, ἀγῆθη δὲ πᾶσι ποιεῖν τὰ παροσηκροῦσθαι, καὶ τοῖς φύσιν ἀλγῶν ἔσθαι μάλλον, ἢ τοῖς ποῖσι βαρύνεσθαι. τῷ τε τῶ σκέλει πῆρῶσιν ἢ τε ὡρα τῶ σώματος ἀποῦσθαι ἀπέκρυσσε, καὶ ὁ ῥαδίως φέρειν καὶ ἰλαρῶς ὁ τοῖς τοῖς, παύσθαι καὶ σκώπῶντα παροσηκροῦσθαι ἑαυτὸν, ἔμικρὸν ἰὼ ἐπὶ ῥόθῳ τῶ παύσθαι. ἀλλὰ καὶ τῆς φιλοδουλείας ἐνδηλοῦσθαι ἐποίησε, παρῶν μὲν ἀποῦσθαι μὲν παροσηκροῦσθαι ἀπαρρῶν τοῖς αὐτῶν ἀφ' ἑαυτῶν καλότηθα. τῆς μὲν εἰκόνα μὲν οὐκ ἔχει χροῦσθαι αὐτῶν γὰρ ἐκῆτέλησεν, ἀλλὰ καὶ ἀποδησῶν ἀπέπτε μὲν πλάσθαι μὲν μιμηθῶν ἵνα ποιῶσθαι τῶ σώματος εἰκόνα. λέγεται δὲ μίκρὸς τε ἄρῶν καὶ τῷ ὄψιν ἄλλοθεν φέρντος ἢ ἰλαροῦσθαι καὶ ὁ βῆθμον ἐν ἀποῦσθαι καὶ παύσθαι, ἀφῶν δὲ καὶ ἄλλοθεν μὲν ἔσθαι, μὲν φωνῆ μὲν τε ὡρα, τῶ καλῶν καὶ ὡραίων ἐρασιμῶσθαι αὐτὸν ἀφῶν γῆρας παρῶν. ὡς δὲ Θεόφραστος ἴσῶρε, τὸν Ἀρχίδαμον ἠζημίωσθαι οἱ ἔφοροι, γῆρας γυναικῶν μίκρῶν.

PLVTARCHI

Vitæ comparatæ

AGESILAI

&

CN. POMPEII.

AGESILAVS.

ARCHIDAMVS Zeuxidami filius, qui magna gloria regnavit Lacedæmone, filium ex vxore probata fœmina Lampride Agim, & multo minorem ex Eupolia Melisppidæ reliquit Agefilaum. Quum regnum autem lege Agidi veniret, ac priuatam vitam Agefilaus putaretur acturus, disciplina institutus fuit illa viuendi, quæ Lacedæmone ἀγῶνι vocatur, rigida quidem & ærumnosa, verum erudiente ad parendum iuuentute. Vnde Spartam ferunt à Simonide Damafimbrotion nominatam, quod maximè per assuetudinē parentes legibus ciues mansuetosq; sicut equos mox à prima ætate domitos, redderet. Hoc vinculo soluit lex pueros qui ad regnum educantur. Agefilao verò hoc suppedi-tauit singulare, quòd non rudis parendi accesserit ad imperandum. Quapropter præbuit se longè præ regibus omnibus communem popularibus suis, quòd cum principali & regia indole popularitatem & humanitatem ex institutione coniunxisset. In gregibus appellatis puerilium contuberniorum amatorem Lysandrum habuit, præcipuè ingenii eius modestiam stupentem. Quum enim obstinatissimus existeret in iuuenibus maximique animi, & vbique peteret principatum, æstusq; ac feruore præditus esset inextinguibili atque inuictò: facilitate tamen & placiditate is fuit, qui metu nihil, pudore imperata omnia faceret: plusque probri doleret, quàm grauaretur laboribus. Claudatam eius tegebat corporis florentis decor, & quòd hanc facillè hilariterque ferret, primusque iocaretur & rideret semetipsè, id haud mediocris erat illius vitii emendatio. imò verò id laudis cupiditatem eius magis declarabat, quòd nulli labori vel operi succumberet ob claudatam. Formæ eius imago nò extat. Noluit enim id, & moriens interdixit ne quis fingeret vel pingeret corporis sui effigiem. Dicitur autem pusillus fuisse & specie aspernanda. Cæterum hilaritas eius & alacritas omnibus horis vrbanitaque aliena ab omni vel vocis vel vultus morositate & acerbitate amabiliorem eum ad senectutem vsq; præbuit omnibus formosis. Archidamo verò (vt Theophrastus autor est) multam dixerunt ephori, quòd paruam vxorem duxisset.